Mécses
Szeretetszolgálat

Magyar Börtönpasztorációs Társaság
Alapítva: 1991. szeptember 2.

Hogyan kezeljem…

Útmutató a nehézségek leküzdéséhez fogvatartottak és családtagjaik részére.

Tanácsok a letartóztatástól a szabadulást követő utógondozásig.

Kiadványszerkesztő: Somogyi Levente MH tanácsadó
Felelős szerkesztő: Vagner Mihály börtönlelkész, diakónus

Kiadó: Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság
Cím: H-2600 Vác, Ilona utca 4/a. Postacím: 1327 Budapest, Pf. 30. Újpest/3. posta
E-mail: mecsesbp@gmail.com

A kiadvány elektronikus verziója letölthető: www.mecses.vaciegyhazmegye.hu

2017.

Felvezető

Kiadványunk hiánypótló jelleggel szeretné bemutatni és felkészíteni az olvasót arra, amit tulajdonképpen az útmutató címe is takar, azaz hogy miként lehet fogvatartottként és családként egymástól távol, de közös erővel feldolgozni a börtönben töltött időszakot. Ennek érdekében igyekeztünk praktikus és jól betartható tanácsokat megfogalmazni, hogy az érintettek a szabadulást követően jobb eséllyel indulhassanak neki az újrakezdésnek még akkor is, ha az most esetleg talán távolinak is tűnik.

Az összeállítást két célcsoport számára készítettük gondolva a fogvatartottra valamint az otthonmaradottakra is, de bátorítjuk a kedves olvasót, hogy a teljes kiadvány tartalmát ismerjék meg, hogy mélyebben átláthassák és kölcsönösen megértsék egymás helyzetét, hiszen akár „kint, hozzátartozóként" vagy akár a börtön falai között él valaki fogvatartottként, bizony ugyanúgy szenvedhet az elhagyatottságtól, reményvesztettségtől, szégyentől és a kilátástalanságtól egyszóval mindkét élethelyzetben kint és bent komoly nehézségekkel kell megküzdeni.

Javasoljuk, hogy az érintettek merjék igénybe venni a rendelkezésre álló külső és belső támogatási lehetőségeket (lásd a börtönlelkész, missziós közösségek, pszichológus és más szakmai támogató szervezetek stb.) segítségét, mert tapasztalatok alapján eredményesebben és egészségesebben lehet megélni a lelkileg megterhelő időszakokat.

Jelen útmutató a Mécses Szeretetszolgálat (Magyar Börtönpasztorációs Társaság) gondozásában jelent meg, mely nemzetközi tapasztalatok és külföldi szakmai anyagok felhasználásával készült, a 2016-os évben rendelkezésre álló adatok és információk alapján és került publikálásra 2017-ben. Szervezetünk 1991-es alapítása óta végez börtön missiós tevékenységet, amely részben a börtönben a fogvatartottak felé jelent börtönlelkészi, lelkigondozói szolgálatot, részben utógondozás formájában a szabadultak valamint családtagjaik számára biztosít reményt, esélyt és támaszt az élet kiegyensúlyozottabb folytatásához. A Mécses tevékenységéről, szakmai munkájáról, valamint eredményeiről bővebb a szervezet honlapján olvashat: www.mecses.vaciegyhazmegye.hu

Tartalomjegyzék

1. rész: Fogvatartottak számára készített útmutató.....5
- Hogyan lehet ezt túlélni és feldolgozni? – fogvatartott számára 5
- Kinek a hibája..? 7
- A szégyenérzettel való megküzdés 8
- Börtönbe vonulást megelőző teendők 10
- Kapcsolattartás a börtön falain belül a kinti világgal 11
- A börtönben eltöltött idő eredményes felhasználása 12
- Szabadulás előtti teendők 13

2. rész: Családtagok számára készült útmutató.....15
- Hogyan lehet ezt túlélni és feldolgozni – hátrahagyott hozzátartozó számára 15
- A letartóztatás és az előzetesbe kerülés – kapcsolattartás
- Mit mondjunk a gyerekeknek, ismerősöknek?
- Gyerekek felkészítése a fogvatartott családtag látogatására – kapcsolattartás gyerekekkel 24
- Hazaérkezés - utógondozás és a szabadult támogatás 33

3. rész: Szabályok és BVOP rendelezések.....36
- Az elítélt birtokában tartható tárgyak 36
- A szabadságvesztés végrehajtásának rendje, fokozatok 43
- A feltételes szabadságra bocsátás 45
- A szabadságvesztés félbeszakítása 47
- Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása 49
- Tájékoztató a be- és kiléptetés szabályairól 51
- Az előzetes letartóztatás végrehajtása 53
- Fogvatartotti panasz 59
- Kapcsolattartás 61

Felhasznált irodalom.....66
Ajánlott olvasmányok és könyvek (témára bontottan) 67

Fogvatartott számára készített útmutató

Felvezető

Börtönben vagyok!

Az első komoly sokkhatás, amit akár az előzetes letartóztatásba helyezett, vagy már a börtönbüntetését megkezdő fogvatartott tapasztal, az annak a szorongató ténynek a felismerése, hogy

- elvesztette személyes szabadságát
- különváltan kénytelen élni szeretteitől
- a börtön élet bizonytalanságát szorongással éli meg.

Az első napok és hetek lehetnek a legnehezebbek. Sok fogvatartott éli meg ezt az időszakot akár korábban nem tapasztalt lehangoltságban, ingerültségben és félelemben. Ebből fakadóan célszerű higgadt józansággal és annak a reményével neki indulni a benti életnek, hogy egy napon megnyílik a börtön ajtaja, bár lehet, hogy ennek a napnak a dátuma, ma még nem ismert.

Bár erőszak ritkán fordul elő a börtönök zárt világában, de nyomásgyakorlás más fogvatartottak részéről bizony előfordulhat, ezért javasoljuk, hogy igyekezzen tisztelettel beszélni fogvatartott társaival. Amennyiben Önnel szembeni fizikai agressziót észlel, azt haladéktalanul jelezze a szolgálatot teljesítő tiszt felé. Itt jegyeznénk meg, hogy sok fogvatartott érzi úgy, hogy ha kimutatja szomorúságát, félelmét vagy aggodalmat gyengének látják majd a többiek. Egyesek ezt a lelkiállapot úgy próbálják leplezni, hogy durvává és provokatívvá válnak, azt remélve, hogy sebezhetőségüket és kiszolgáltatottságukat így majd nem veszik észre.

Tapasztalhatja családtagjai részéről, hogy azok eltérő módokon reagálnak az Ön távollétéből és az ehhez kapcsolódó feszült érzésekből (pl.: szégyen, félelem, zavartság) fakadóan. A teljes elutasítástól kezdve a realitást nélkülöző esetleges túl pozitív bátorításig bezárólag eltérő lehet hozzátartói reakciója. Mivel mindannyiuknak szüksége van reményre és bátorításra, jó stratégia lehet, hogy a maga részéről fogvatartottként Ön is megteszi, amit meg tud tenni családtagjai érzelmi támogatása érdekében. Érdemes tudatában lenni annak, hogy amikor a bizalmunk megrendül (egy adott személyben, vagy egy adott élethelyzetben, vagy akár az ember hitében) pl.: „velem az nem történhet meg, hogy börtönbe kerülök” vagy „a házastársam soha sem hoz lehetetlen helyzetbe” és az mégis bekövetkezik, az mély érzelmi reakciót vált ki az emberből, a bizalmában sérült ember agresszívvá vagy éppen depresszióssá is válhat.

Az is előfordul, hogy a fogvatartottak megszakítanak minden kapcsolatot a kinti világgal és egyúttal a szeretteikkel is. Ez tapasztalatok alapján a fogvatartottban kialakuló szégyenérzetnek tudható, mintegy reagálva a kialakult helyzetre, vagy akár a családtagokat ért fájdalom csökkentése érdekében tűnhet „jó” választásnak. Bár látszólag ez a stratégia megnyugvást is eredményezhet rövidtávon, leginkább tovább növeli az érintettek szenvedését hosszútávon, hiszen a fogvatartott megfosztja szeretteit önmagától és saját magát is a szükséges lelki támogatástól. Ezért merni kell elfogadni a külső segítséget! Amennyiben Ön fogvatartottként saját hozzátartozói részéről érzékeli, hogy esetlegesen csökken a kapcsolattartás Önnel, ne vonja le egyből azt a következtetést, hogy ez azért van, mert már nem szeretik Önt. Ebben az esetben kérjen segítséget a börtönlelkésztől vagy a börtönben a kapcsolattartással megbízott munkatársától vagy a börtön pszichológustól, hogy megértsék és megkíséreljék orvosolni a helyzetet.

Javasoljuk, hogy nyisson a régimódi postai levelezés útján tartott kapcsolattartás felé is, tartsa személyes kapcsolatait életben (barátaival, ismerőseivel és családtagjaival) amennyiben erre módja nyílik, azzal, hogy levélben tájékoztatja őket saját gondolatairól, érzéseiről, szükségleteiről, terveiről, illetve a börtön falai mögül Ön is támogatást nyújthat számukra saját gondjaikban. A levelezés sok-sok örömet és megnyugvást tud közvetíteni szerettei iránt, amelyre a szabadulást követően az érintettek építhetnek is. Ne felejtse el, hogy könnyebb úgy visszarázódni a mindennapi életbe is, ha az illető személyek életének főbb eseményeit nyomon követi azokhoz kapcsolódni tud.

A telefonon keresztül tartott kapcsolattartás is bizony fontos! Amennyiben ez engedélyezett, éljen a lehetőséggel, hogy hallhatják az Ön hangját az otthonhagyottak, még ha ez nehezére is esik. Hasonlóképen tapasztalhatja, hogy milyen belső megnyugvást okozhat Önnek is, ha hallhatja szerettei vagy ismerősei hangját időnként, még ha esetleg haragot és dühöt is érez, hogy nem lehet velük.

Ha már a haragot említettük, szólnánk kicsit részletesebben erről már ebben a fejezetben is. A harag egy normális emberi érzelmi reakció, ami sokszor akkor jelentkezik, ha egy adott helyzettel szemben tehetetlennek érezzük magunkat. A baj ott kezdődik, hogy amire/akire haragudnánk nincs ott, vagy nem tudjuk felé kifejezni az érzéseinket, ezért ilyen esetben afelé fordulunk, aki éppen közel van, (pl.: cellatársunk felé, akinek nincs is köze a haragunkhoz éppen csak „rosszkor van a rossz helyen.”) Ha ezen kapja magát, hogy különösebb ok vagy indok nélkül ráförmed valakire, ha már valamelyest lehiggadt, kérjen az illetőtől bocsánatot és tegyen erőfeszítést, hogy jóvátegye az okozott „kárt.” A bocsánatkéréssel és a kiengesztelődéssel, saját magának is jót tesz, mert az emberi test/tudat az idegrendszeren keresztül a kimondott szavak segítségével képes feszültséget csökkenteni és legtöbbször a megkönnyebbülés fizikai érzetét tapasztalja meg az ember a harag elengedésében. Amíg a harag – aktivizál, feszültségbe és készenlétbe helyezi az embert, addig a kiengesztelődés nyugalmi állapot visszanyerésére készteti a testet.

Engedje meg, hogy néhány fontos önmaga számára felteendő kérdésre is felhívjuk a figyelmét, különösen azokra az esetekre gondolva, amikor tanácstalanul esetleg döbbenten áll saját reakcióval szemben. E kérdések egyszerű feltevésével próbálja meg kipuhatolni önmagában hogyan lehet az aktuális lelkiállapotából kivezető útra rátalálni a felismeréseinken keresztül. (Forrás: M. O’Malley: Kényszeres cselekedeteink üzenete c. könyv)

- Mit tapasztalok meg ebben a pillanatban? – (próbálja saját érzéseit feltárni)
- Képes vagyok-e együtt érző módon kezelni ezt a tapasztalásomat? Tudok-e önmagammal a kellemetlen /fájdalmas érzéseimmel önmagamat elfogadni önmagammal együtt érezni?
- Mi az, amire most valóban szükségem van?
- Honnan tudok magamban erőt meríteni a mindennapok elviseléséhez?

A következő fejezetekben igyekszünk részletesebben kifejteni néhány gyakorlatias témakört, amely elsősorban a hibáztatásról szól, illetve az önmagunkkal való tárgyilagos szembenézésről, ami kis gyakorlással bizony elsajátítható.

Kinek a hibája…?

Harag és hibáztatás:

A börtön falai, az ott megtapasztalt elszakítottság a külvilágtól, valamint a korábbi személyes szabadság elvesztése kérlelhetetlenül szembesítheti az embert, hogy haragot, dühöt érezzen saját helyzetével szemben. A harag egy természetes emberi érzés, mint arról már a bevezetőnkben szóltunk. Mivel azonban az ember nehezebben tud egy helyzetre haragudni és könnyebben egy személyre vagy személyekre, így gyakran kezd el hibáztatni másokat és/vagy önmagát a kialakult helyzetért. A hibáztatás-játszma aztán könnyen torkollhat gyűlöletbe és bosszúba illetve fordíthatja az embert önmegvetettségbe és depresszióba.

Riekje Boswijk-Hummel, holland pszichológus a Harag című könyvében azt írja, „akkor keletkezik bennünk harag, ha a vágyaink elé valamiféle akadály gördül. A harag oka rendszerint valamiféle fájdalom, csalódottság, amely abból fakad, hogy a vágyaink nem teljesülhetnek. Tévhit például a haraggal kapcsolatban, hogy egy kiadós veszekedés megtisztítja a levegőt, mindenki kikiabálja magából a fájdalmát, és utána mehet tovább az élet. Valójában egy veszekedés során további sérüléseket okozunk egymásnak, amelyeket egyesek elraktároznak magukban, és adandó alkalommal sérelmeiket leverik a másikon. Vagyis nagyobb az érzelmi kár, mint a haszon.”[1]

A harag megszokássá is válhat és ez bizony veszélyes! – Ennek a folyamatát A.W. Tozer jól írja le a következő képen: „először kialakítjuk a szokásainkat, majd a szokások formálnak bennünket” hiszen valamelyest „mindannyian annak végtermékei vagyunk, ami után sóvárgunk.”

Tartós haragot tehát érezhetünk másokkal valamint önmagunkkal szemben is. Egyik sem jó! Kiadványunk egy másik utat javasol az alábbiakban. A javasolt módszer szerint a haragnak nem kell pusztítónak lennie, illetve nem kell, hogy uralkodjon, ehhez az kell, hogy vegye a bátorságot és merjen Ön uralkodni érzései felett.

1. számú javaslat: Maradjon őszinte önmagával! Amikor haragszik, ne tagadja le! Tárja fel a haragjának igazi okát saját magában, először önmagának legbelül, hogy ne sebezzen meg mást (másokat).

2. számú javaslat: Ne tartogassa a haragját! A harag raktározása Önnek árt igazán! Ha az ember régi neheztelésekkel van tele, akár évekkel korábban történtekért, esetleg mást hibáztat, aki talán a börtönbe juttatta, átverte, kihasználta, a harag érzése továbbra is fogva tartja Önt – a szabadulás ebből a lelkiállapotból majd a megbocsátáson és az elengedésen keresztül érkezik, ezt pedig egy akaratlagos cselekedett, azaz ezt akarni kell! Ez azt is jelenti, hogy újra és újra ellent kell állnia a harag elő jövetelének a gondolataiban amig, azok lassan elmaradoznak. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a tudatosan kimondott hangos „nem” a haragból fakadó tettekre, sikerhez vezet. Egy idő után azt tapasztalja az ember, hogy a harag kikopik belőle.

3. számú javaslat: Mi/ki az igazi ellenségkép az Ön számára? Szabaduljon meg az Önben formálódó ellenségképtől. Ha tartós haragról, ellentétről van szó, bizony meg kell küzdenie azért, hogy ezt a jól bevált ellenségképet lebontsa. Próbálja meg áthelyezni a nézőpontját az illetővel kapcsolatban, akire haragszik. Ebben segíthet, ha az illető személy törékenységét és gyarlóságát kezdi felismerni.

4. számú javaslat: Összpontosítson a konfliktus békés megoldására. Ez bennünk kell, hogy elkezdődjön, nem a másik félben! Az ősi bölcsesség ma is mély igazságot hordoz: a harag csak haragot szül! Próbáljon ezért először kiengesztelődni önmagával és aztán haragosával. Ez tudja igazán tartósan és megnyugtatóan rendezni a belső konfliktust. A kicsinyes ragaszkodás a haraghoz ellehetetleníti az egészséges megoldáskeresést. A nagyvonalúság

[1] A cikk Riekje Boswijk-Hummel: Harag c. könyve alapján készült forrás:
http://pszichologia.network.hu/blog/pszichologia-klub-hirei/elszallt-az-agyad-haragkezeles-uj-modszerrel-1

gyakorlása a megbocsátáson és az elengedésen keresztül ezzel szemben a belsőnket a kiteljesedés és a növekedés irányába lendít. Itt hangsúlyoznánk ki ismételten, hogy a megbocsátás az elszánó akarat gyümölcse!

A szégyenérzettel való megküzdés

Mi a szégyen?

Mindannyian hallottuk már a kifejezést, hogy "szégyelld magad." Mit jelent pontosan a szégyenkezés? Hogyan tapasztaljuk meg, és honnan fakad? Honnan tudjuk, hogy túl sok vagy túl kevés bennünk a szégyenkezés? Mennyiben tér el a szégyenkedés a bűntudattól? A következőkben ezekre a kérdésekre keressük a választ.

Alaphelyzetben a szégyen egy olyan mögöttes és erőteljes hit vagy meggyőződés, hogy egy adott helyzetben "elfogadhatatlan vagyok." Annak mértéke, hogy mennyire érzi magát az ember elfogadhatatlannak, persze eltérő lehet. Valaki azt gondolja, hogy ő "túl sok.." pl.: TÚL bőbeszédű,csúnya, vagy akár érzelgős. Mások azt hiszik magukról, hogy "nem elég…" jók, pl.: nem elég eszesek, viccesek, stb., tehát amikor valaki a szégyen intenzív érzésével küzd, az előbb utóbb eljut arra a szintre, hogy saját önértékelése és önbecsülése sérül. Ebben az esetben, már nem beszélhetünk egészséges helyzethez-viselkedéshez igazodó szégyenérzetről. Ha értéktelennek, szerethetetlennek vagy rossznak érzi valaki magát toxikus (azaz mérgező) szégyenérzetről beszélünk.

A szégyenérzetet gyakran kíséri a testünkben megélt fiziológiás reakciók pl.: émelygés, enyhe szédülés, hányinger stb. Az a személy, aki szégyenli magát, szeretne elrejtőzni mások kritikája (ítélkezése) elől, ezért - félve attól - hajlamos titkolni szégyenkező érzéseit, így tovább szorong attól is, hogy esetleg lelepleződik.

Ahogy arról már korábban szóltunk, a szégyen egy szükségszerű emberi érzés, amely segítségünkre van, hogy morális iránytűnk a helyes irányba mutasson. Azonban pusztítóvá is tud válni. Félrevezethet minket elhitetve azt, hogy tökéletesnek kell lennünk, máskülönben nem vagyunk szerethetők. Ez aztán okozhat visszahúzódást, eltávolodást másoktól, örökös védekezésre sarkallhat, vagy túlzó megfelelésre késztethet (erőnkön felül túl sok felelősséget vállalunk.) A szégyenérzet "toxikus mennyiségben" olyan élethelyzetek kialakulásához vezethet, mint például a függőség, hűtlenség, perfekcionizmus, evés zavar, társfüggőség és további problémás viselkedések kiváltója és katalizátora lehet.

Honnan ered a szégyen?

A szégyen társas-létünkből (közösségi normák) által befolyásolt jelenség. Egyeseknek túlzó, azaz toxikus mértékű szégyenérzete származhat a túlságosan kritikus szülői magatartás megtapasztalásából, amely könnyen vezethet a csökkentértékűség kialakulásához, azaz a "nem vagyok elég jó" típusú gondolkozáshoz. A gyermekkorban megélt agresszió, erőszak, érzelmi bántalmazás kihatással van a mentális és érzelmi fejlődésre, és alapjaiban okozhatják az önmagunkról alkotott hibás meggyőződések kialakulását. Ezek aztán rossz válaszokat és további kudarcokat okoznak, egy örvénylő spirálba taszítva a csökkent értékű embert, aki egyben a tartós megelégedés hiányától szenved. Az emberben felhalmozódó szégyenérzet megtapasztalása válaszreakciót szül – ami vagy a menekülés vagy ellencsapás irányába vezeti az embert. Legtöbbször viszont a szégyenérzetre adott válaszreakciók túl hevesek, vagy önmagát bünteti az illető, és/vagy másokat hibáztat.

Miben különbözik a szégyen a bűntudattól?

Bár a szégyen és a bűntudat hasonló érzéseket tud kiváltani az emberből fizikai szinten, van egy alapvető különbség. A bűntudat egy olyan érzet, amely akkor keletkezik, ha valami rosszat teszünk, míg a szégyenérzetben ezzel ellentétben inkább az ember önmagát éli meg hibaként. (Én magam vagyok rettenetes" - aki vagyok, azzal van a gond"). Időnként mindkét állapotot megélhetjük egyszerre vagy egymás után alkalomszerűen, de ha tartósan van jelen a toxikus szégyenérzet, az bizony korlátozza a belső növekedést.

Hogyan gyógyulhatunk meg a tartós szégyenből?

Az egészségtelen mértékű szégyenérzet már néhány egyszerű szabály következetes betartásával a jó irányba kimozdítható:

- Ügyeljen arra, hogy milyen szavakat használ önmagában: az önbecsmérlő és másokat becsmérlő szavakat kerülni kell. Hogy is kell ezt érteni? Mások minősítését és azokat a szavakat, mely másokat elítél, próbálja kiiktatni a szótárából. (pl.: Géza hülye, bunkó…) Helyette próbálja inkább a helyzetet minősíteni és arról véleményt formálni. (pl.: Ebben a helyzetben Péter borzasztó bunkón viselkedett. – ez a példamondat a szituációt ítéli el, nem pedig a Pétert.)
- Minden olyan gondolattól és kimondott bántástól, amely egy ember kilétéről szól tartózkodjunk. Ebbe beletartozik az is, amikor azt mondom pl.: "Ki akarna veled beszélni?" "Nem kellesz te senkinek!" stb., "Te sosem változol meg!" "Utolsó tahó vagy!"...) Ezek a kijelentések önmagukban is toxikusak és bizony kihatnak és mérgezik azt is, aki kimondja őket nem csak azt, akinek szánja.

Fontos tehát először is felismerni gondolataink között a szégyent keltő, gyalázkodó állításokat, majd kiszűrni azokat. Fejlesszük ki magunkban az együttérzés képességét. Ez egy készség, amit önmagunk felé és mások felé is tudunk jobban csinálni. Az együtt érző ember felismeri, hogy mindenki hibázik! Nincs hibátlan ember, minden ember értékes és tehetséges Ha szüntelenül kritikus önmagával és/vagy másokkal, akkor az túlzó keserűséghez vezet, és "sem én sem a másik fél" nem lesz képes növekedni.

Kifejezetten a szégyenérzet feldolgozásához ajánljuk az alábbi könyveket:

John Bradshaw: Vissza Önmagunkhoz (A bennünk élő gyermek felfedezése) Duna International Könyvkiadó Kft. 2012.
Bagdi-Koltai-Pál-Popper: A belénk égetett múlt - Elengedés, megbocsátás, újrakezdés, Kulcslyuk Kiadó Kft. 2011.
Angster - és szerzőtársai: Családi boldogság, családi pokol? Az együttélés művészete, Jaffa Kiadó és Ker. Kft. 2009.
Susan Forward: Érzelmi zsarolás – A félelem, a kötelességérzet és a bűntudat szorításában. Édesvíz kiadó. 1998.
Feldmár András: Akarat és odaadás, HVG Könyvek 2015.
Richard Rohr: Emelkedő zuhanás - az emberélet két felének lelkisége, Ursos Libris Kiadó 2012.

A börtönbe vonulást megelőző teendők

A börtönbe vonulás előtt érdemes rendezni a lakóhelyével kapcsolatos ügyeket:

Javasoljuk, hogy az alábbi kérdéseket alaposan járja körbe, hogy a későbbiekben és a szabadulásakor ne adódjanak további nehézségei. Amennyiben Ön már börtönben van, tanácsos akkor is rendelkeznie a következő kérdésekben családtagjain vagy jogi képviselőjén keresztül:

- Ha bérelt lakásban lakik, kezdeményezze a bérleti jogviszony felmondását, hogy esetlegesen a kauciót visszakaphassa, valamint gondoskodnia kell saját bútorai elviteléről, elhelyezéséről is. Készítsen listát arról, hogy hol kinél, mikor mit helyez el esetlegesen megőrzésre.
- Ha tulajdonosként saját otthonában lakik, és otthonán banki hitel van, egyeztessen a bankkal a lehetséges opciókról – átütemezésről
- Gondoskodjon időben az előfizetéses szolgáltatásokról, amit Ön igénybe vesz (pl.: telefon, internet stb.), rendezze tartozásait és rendelkezzen erekről.
- Ha tulajdonosként saját otthonában lakik, gondoskodjon a közüzemi órák átíratásáról, hogy élettársa/felesége/rokonai szükség esetén el tudjanak járni, ha valamilyen vita merül fel a szolgáltatóval, vagy készítsen meghatalmazást, hogy hozzátartozói az Ön nevében el tudjanak járni.
- Amennyiben banki megbízással automatikus átutalással fizeti számláit, tegyen lépéseket, hogy ezeket rendezze, hiszen ha nincs a folyószámlájára érkező folyamatos bevétele, akkor előbb utóbb nem lesz miből a banknak levonni a közüzemi díjakat sem.
- Ha Ön gépkocsival rendelkezik, gondoskodjon a gépjárműve tárolásáról, vagy a forgalomból való ideiglenes kivonásáról, hogy ne halmozzon fel adósságot a meg nem fizetett díjak után, amit szabadulását követően utólag meg kell fizetnie. Rendelkezzen az üzembentartóról, készítsen meghatalmazást, ha az Ön távollétében hozzátartozója használja majd a gépkocsit – az esetlegesen adódó bírságok miatt.
- Amennyiben Ön még tanulmányokat folytat, egyeztessen a képzőhellyel/iskolával, hogy a korábban megszerzett eredményei (kreditpontjai) ne vesszenek el.

Börtönbe vonuláskor vigye magával:

Vigye magával a személyi okmányait, TAJ kártyát, adókártyát és bankkártyát, ha van. Ezeknek a börtönből való szabaduláskor van jelentősége, mert a kilépéskor a szabadult ezeket visszakapja.

Készítsen feljegyzést a fontosabb adatairól írásban pl.:

- bankszámlaszámról, számlavezető bankjának elérhetőségéről
- hozzátartozói mobil/vezetékes telefonszámairól
- ügyvéd/jogi képviselő elérhetőségéről

Legyen Önnél melegebb ruházat is arra az esetre, ha várakozni kell az átszállítás előtt a cellában, vagy a szabadulása a hidegebb hónapokra esne. Cigarettát csak bontatlan zárjeggyel ellátott csomagolásban vihet magával. Vigyen némi készpénzt is.

Minden fogvatartott a börtönbe érkezéskor orientációs központba kerül, ahol részt vesz:

- személyes dolgaik beszolgáltatása – a tárgyak becsomagolása és elraktározása
- motozás
- zuhanyzás – és az intézményben kiadott raböltözék, ágynemű és tisztasági kellékek átvétele
- egészségügyi felmérés (fizikai és mentális állapot felmérése) orvosi kezelések és betegségekből fakadó orvosságok és egyéb egészségügyi tényezők felmérése és számbavétele

- Öngyilkosság rizikó faktorainak felmérése. Amennyiben a fogvatartottról megállapításra kerül, hogy veszélyeztetett, fogva tartását külön felügyelettel végzik.

Kapcsolattartás a börtön falain kívüli világgal

Az ember az társas lény! Kapcsolatok nélkül elsorvad. Mivel a börtön válik egy időre ideiglenes otthonná, mint minden otthonban, itt is be kell tudni tagozódni. Egyfelől a börtönszabályok, azaz a börtön személyzete által képviselt házirend betartásával, másrészről a fogvatartottakkal való kapcsolat építésével, ahová be kell illeszkednie. Aki ezt nem teszi meg, a saját helyzetét nehezíti meg.

A kapcsolattartás a külvilággal is rendkívül fontos, ahogy azt már korábban említettük. Ha van kivel kapcsolatot tartani a börtön falain kívül, azt ne hanyagolja el. Egy ismeretséget, barátságot, egyszóval az emberi kapcsolatot is ápolni, gondozni kell. Máskülönben elhervad és elhal. A kapcsolattartás pontos szabályairól és a fogvatartottak jogairól kiadványunk harmadik részében részletesen tájékozódhat. Ezért az alábbiakban csak néhány szóban térnénk ki a kapcsolattartás fajtáira.

Személyes találkozás hozzátartozókkal és barátokkal:

Legtöbbször a fogvatartott jogosult arra, hogy látogatót fogadjon havonta egy alkalommal. Erről a lehetőségről általánosságban elmondható, hogy a fogvatartott egy időben négy látogatót fogadhat, akik közül legalább egy személy nagykorú. A látogatás időpontját és a látogatás időtartamát a börtönparancsnok határozza meg, annak időtartama alkalmanként harminc percnél rövidebb nem lehet.

Levelezés

Ön jogosult a hozzátartozóival, valamint az Ön által megjelölt és a büntetés-végrehajtási intézet által engedélyezett személyekkel való levelezésre, a levelek gyakorisága és terjedelme nem korlátozott; Az Ön által írt, illetve az Ön részére érkezett levelet - ha jogszabály másként nem rendelkezik - legkésőbb a második munkanapon továbbítani, illetve kézbesíteni kell. A levelezéssel kapcsolatosan szeretnénk megjegyezni, hogy bár ódivatú dolognak tűnhet a digitális korban levelet írni és kapni, de ennek a kapcsolattartási formának óriási ereje van a börtönben, hiszen az ismerősöktől/hozzátartozóktól kapott leveleket többször is elolvashatja, azokból erőt tud meríteni a nehezebb időszakokban, illetve részletesebben tájékozódhat az Ön számára fontosabb történésekről és eseményekről is.

Telefonálás

Telefonálásra is módja van a fogvatartottnak a büntetés-végrehajtási intézet lehetőségei szerint;

Csomagküldés

Ön legalább havonként kaphat és küldhet csomagot. A csomagküldés lehetőségéről, módjáról és a költségek viseléséről az intézet a fogvatartott útján küld értesítést. A csomag mindazokat a tárgyakat tartalmazhatja, amelyeket a fogvatartott engedéllyel magánál tarthat. A csomag súlya az öt kg-ot nem haladhatja meg. Ha a csomag ruhaneműt, illetve tisztasági szereket tartalmaz, öt kg-ot meghaladó súlyú csomag átadása is engedélyezhető. A csomag tartalmát az elítélt jelenlétében kell felbontani és ellenőrizni. A csomagban talált olyan tárgyakat, amelyeket a fogvatartott nem tarthat magánál, a fogvatartott letétjében kell elhelyezni, vagy - költségére - a feladónak vissza kell küldeni. A parancsnok engedélyezheti azt is, hogy a hozzátartozó a csomagot közvetlenül az intézetnek adja át és ellenőrzés után megkaphatja a fogvatartott.

Ahogy azt e fejezet elején már említettük, az emberi természetből fakadóan a kapcsolattartás a kinti világgal rendkívül fontos, hiszen mindannyian tartozunk valahová, illetve még ha egyedül is érzi magát az ember – tartozni akar valahová. A börtön falai között fenntartott kapcsolatok veszélye, hogy időnként rendkívül sarkosan egy „benti” szemszögből világítanak rá a dolgok logikájára, a börtön falai között az információk sokszor torzak és leegyszerűsítettek. A kapcsolattartás a barátokkal, rokonokkal és közeli hozzátartozókkal betekintést nyújt és életben

tartja azt, hogy nem csak egy büntetés-végrehajtási intézetnek, de egy szélesebb, minket ismerő és szerető közösségnek is részesei vagyunk.

A börtönben eltöltött idő eredményes felhasználása

A börtön egyik alapvető lélektani feladata, hogy fizikai korlátok felállításával késztesse elgondolkoztatásra a fogvatartottat az általa elkövetett törvénybe ütköző tetteiről, elsősorban azáltal, hogy korlátozza (időszakosan megfosztja) őt a szabad mozgás, valamint a szabad csoportválasztás jogától.

A börtön falai között a hétköznapok és a hétvégék gyakran összefolynak, és az időt a börtön által megszabott napirend ritmusa tölti ki. Az egyhangúságot az étkezések és az alkalmi jelleggel biztosított programok törik meg. Ez a kíméletlen rutin szellemileg és érzelmileg is megpróbálja, illetve megviseli az embert, hiszen alaphelyzetben az ember természete szerint tevékeny, és értelmes feladatokat szeret végezni. A fizikai mozgás és a megfelelő szellemi ingerek nélkül az embernek a rendelkezésére álló plusz energiáit saját magában kell kezelnie, úgy ahogy tudja. Ebből aztán egy csomó konfliktus és súrlódás következik a társas kölcsönhatásoknak eredményeképpen.

A másik sajnálatos tény, hogy a börtönben sok mentálisan és érzelmileg sérült embertársunk él. Egyesek vagy már lelkileg sérülten érkeznek, mások pedig a börtönben traumatizálódnak és szereznek lelki sebeket, amelyeket szabadulásuk után is kénytelenek hordozni. Nem véletlenül, szakmai berkekben a BV intézeteket zárt-osztályos kórháznak hívják, ahol viszont igazi gyógyító szakemberből nagyon kevés dolgozik. Éppen ezért a fogvatartottnak szüksége van az értékalapú iránymutatásra, és a traumák és lelki sérülések feldolgozására. Mert ebben a zárt közegben könnyen elmosódhatnak a helyes és helytelen, igaz és hazug, vélt vagy valós, vágyott és tényszerű dolgok közötti különbözőségek.

Célszerű tehát a fogvatartottnak figyelemmel lenni arra, hogy saját lelki épségéért, fejlődéséért magának kell gondoskodnia. A börtönben eltöltött idő lehetőséget adhat többek között arra is, hogy az ember őszintén szembenézzen önmagával, felismerve saját vágyai és érzései árnyalatainak alakulását. Mód kínálkozhat arra is, hogy a személyes múltja (pl.: traumák, fájdalmak, félelmek, sérelmek) feldolgozása megtörténhessen könyvek és lelki gondozó szakemberek segítségével.

Ugyancsak alkalmas az idő arra, hogy elmélyedjen az emberi létezés és az emberi természet sokszor elhanyagolt spirituális dimenziójában is, azaz foglalkozni tud olyan kérdésekkel, mint: „mit jelent az élet számomra, honnan jövők és hova tartok, kiben hiszek?” Az ember ugyanis nem csak észből és érzésekből áll, hanem vágyik arra is, hogy teremtettségéből fakadóan teremtőjével is kapcsolatba lépjen, és hitében újszerű személyes élményekre tegyen szert és növekedjen.

A börtönben eltöltött idő eredményessége, azt jelenti, hogy amit lehetett azt megtett az illető a rendelkezésre álló idő alatt, azaz felismerte, megbánta, lezárta a múltban elkövetett hibás tetteit. Ez a gyakorlatban úgy fest, hogy a fogvatartottnak sikerült kialakítani önmagával (saját magával) egy bensőségesebb kapcsolatot, letisztázta saját magában azokat az egyszerűen megfogalmazott értékeket (pl.: becsületesség, őszinteség, szeretet, tisztelet...stb), amelyek mentén szeretné a hátralevő életét leélni, megtanult realisztikus módon tervezni és hinni a tervei megvalósíthatóságában. Képessé vált arra, hogy tudjon segítséget elfogadni, és arra is hogy önzetlenül tegyen másokért is. Már nem a múlttal foglalkozik vagy a múltban él, és nem is a jövő másságáról ábrándozik, hanem a jelenben látja saját magát és elfogadja, hogy az „itt és most”-ban van dolga, küldetése, feladata.

A lelki fejlődés előmozdításához további, több könnyen érthető, praktikusan forgatható önismereti könyvcímet is összegyűjtöttünk a füzet végén. Szeretettel ajánljuk szíves figyelmükbe.

Szabadulás – szabadlábra helyezés előtti teendők

A szabadon bocsátás tervezése

A fogvatartottat arra bátorítjuk, hogy a szabadon bocsátás kitűzött napja előtt már legalább 3-6 hónappal kezdje el részletesen megtervezni a kinti életét, feltérképezni lehetőségeit, és előkészíteni a visszatérést a mindennapi kinti életbe. Ez különösen fontos az egy évnél hosszabb szabadságvesztését letöltő fogvatartott esetében. Az alábbiakban útmutatót készítettünk néhány olyan feladat meghatározásával, amely segít mentálisan és érzelmileg felkészülni a szabadon bocsátás utáni időszakra. Itt jegyeznénk meg azt a sajnálatos adatot, hogy bizony sok fogvatartottnál a kinti élet nem tart néhány hónapnál tovább az ismételt bűnelkövetés következtében. Ennek elkerülése végett is nyomatékosan jegyezzük meg, hogy alapos és tudatos felkészülésre van szüksége, ahol az összes belső és külső erőforrására szüksége lesz. *Ne essen abba a hibába, hogy azzal hitegeti magát, halogatva a felkészülést, hogy „majd ha" kint lesz dönti el mihez kezd.* Ha vannak hozzátartozói, barátai, kérjen segítségét tőlük is, és vonja be őket is a felkészülésbe.

Gyakorlatias ellenőrző lista a szabadulásra való felkészülésre:

- Személyi igazolvány – jogosítvány lejárta esetén azok meghosszabbítása
- Lakcímkártya ellenőrzése – állandó és ideiglenes lakcím ellenőrzése
- TAJ kártya megléte – jogosultság ellenőrzése
- Lakhely pontosítás – hol fog lakni pl.: egyedül, másokkal, ki fizeti és miből a lakbért és egyéb költségeket amíg munkát talál stb.
- Pénzügyi adósságok rendezése – még akkor is, ha azok visszafizethetetlenek, hitel-ügyintézés/elmaradások átütemezésének megtervezése.
- Folytatólagos orvosi kezelés körülményeinek tisztázása – gyógyszeres kezeléséért hova kell mennie, stb.
- Terv készítése a munka világába vagy iskolai képzésbe történő visszakerülésre.
- Megfelelő utógondozói szervezet felkutatása és támogató közösségek feltérképezése pl.: amennyiben alkoholista vagy más függőségben szenved. Tervezett lakóhelyén van-e, és hol ilyen közösség. Ha vallásos, van-e olyan egyházi szervezet, amelyik tud Önnel foglalkozni, ahol regisztrálhat, ahol utógondozásban részesülhet.
- Szakmájába visszatérhet-e? Vannak-e olyan tényezők, pl. tiszta erkölcsi bizonyítvány, jogosítvány vagy jogosultság hiánya/elvesztése – ami miatt nem tud visszatérni korábbi foglalkozásába.
- Családtagok, ismerősök, rokonok közül kire tud a mindennapokban konkrétan számítani, tanácsért, támogatásért vagy bármilyen segítségre, és ha igen miben? Itt ne csak feltételezésekre alapozzon, hanem pontosan megfogalmazott tényekre!
- Bankszámla nyitása – amennyiben korábban még nem volt – hiszen a legtöbb munkáltató bankszámlára utalja a munkavállalói jövedelmeket.
- A szabadultnak el kell jutnia a lakóhelyére. Ezt is meg kell szerveznie.

Gondolatok önmagunk mentális és érzelmi felkészítésére

A visszatérés a társadalomba fizikailag, mentálisan és érzelmileg is megterhelő. Minden jelentős változás az ember életében erőfeszítést és fittséget igényel. Jelenleg a teste és elméje is alkalmazkodott a börtönbeli életvitel hétköznapjaihoz és az ingerszegény környezethez. Az átálláshoz és akklimatizálódáshoz pedig időt kell hagynia magának (a testének és elméjének) Szabadlábra kerülést követően tapasztalhat magán intenzívebb fáradékonyságot, figyelemkiesést, ingerlékenységet, zavartságot, étvágytalanságot, lehangoltságot. E tünetek arra hívják fel a figyelmét, hogy lassítson, és legyen türelmesebb magával és környezetével. Érdemes a szabadulást követően néhány napot fizikailag otthon tölteni, mértékletes terheléssel. Rossz taktika, hogy valaki beleveti magát az élvezetekbe, és habzsolásba kezd – hiszen egy ingergazdag környezet amennyire stimuláló, annyira veszélyes és fárasztó. Útmutatónk inkább - *a lassan járj, tovább érsz* – technikát ajánlja, azaz adjon a

testének és lelkének is néhány napot, hogy hozzászokjon az új zajokhoz, korlátlan mozgáshoz, az ingergazdag környezethez.

Felkészülés a szabadulásra – önmagához intézett kérdéseken keresztül:

(Javasoljuk, hogy tegye fel önmagának az alábbi kérdéseket egyesével, és próbáljon részletes válaszokat adni önmagának. Ha teheti, írja is le válaszait, hogy a később is visszatérhessen rájuk.)

- Elszánta-e magát, hogy soha ne kerüljön vissza a börtönbe? Mennyire?
- Mennyire köteleződött el amellett, hogy elkerüli a bűnt a jövőben? Miből fogja tudni, hogy jó úton halad? Mit fog konkréten másképpen csinálni a jövőben?
- Mit fog mondani azoknak, akikkel a korábbi bűncselekményeit elkövette? Milyen kapcsolati viszonyt kíván fenntartani ezekkel az emberekkel? Tud-e, és ha igen, hogyan fog nemet mondani a bűnismétlés lehetőségére?
- Hogyan fog viszonyulni az Ön távollétéből fakadó lelki sérülésekhez amelyet – gyermekeinek, szüleinek, közeli hozzátartozónak okozott - hiszen ők is szenvedtek, hogy nem lehettek magával?
- Konkrétan mit fog megváltoztatni viselkedésében, hozzáállásában, hogy jobb emberként élhessen, amit megtapasztalhat közvetlen környezete is?
- Meg tudok-e fogalmazni magam számára egy küldetést, amihez ragaszkodni fogok a jövőben, ami azt is jelzi, hogy a börtönben töltött időm nem volt hiábavaló, elvesztegetett idő?
- Ha bármiben is, de mi jót tanultam a fogva tartásomból? Milyen következtetéseket tudok levonni az cellatársaim és a fogvatartottak élettörténeteiből a magam életére nézve? Mire tanítottak a fogolytársaimtól hallott történetek? Kinek az élettörténete hatott rám a leginkább – abból mit tanultam?
- Miben változtatott meg a börtönben töltött időszak? Miben lettem több pl.: türelmesebb vagyok, együtt érzőbb, jobb emberismerő, nagyvonalúbb stb.? Mely jó tulajdonságaimat tompította el a börtönben töltött idő és hogyan élem meg ezt?
- Mit szeretnék a jelenlegi hétköznapi viselkedéseim közül elhagyni? Hogyan fogom ezt megvalósítani a hétköznapokban?
- Tudok-e megbocsátani magamnak a múltban elkövetett hibákért? Milyen hibákat követtem el az életemben? Be tudom-e azonosítani, hogy mi vezetett a hibákhoz? Hogyan fogom a csapdákat elkerülni a jövőben?
- El tudom-e engedni a múltam azon részeit, amelyeket megbántam? El tudom-e engedni az engem megbántó személyek sértéseit/ vagy ragaszkodom a sérelmeimhez?
- Milyen értékek szerint szeretnék élni a szabadulásom után?

Családtagok, rokonok és barátok számára készített útmutató

Amikor egy hozzátartozó szembesül a letartóztatás tényével:

Az alábbiakban szeretnénk néhány praktikus tanácsot adni azok számára, akiknek valamely hozzátartozója előzetes letartóztatásba és/vagy börtönbe kerül, és megdöbbenve, tanácstalanul állnak a helyzet előtt.

Egy családtag pl.: házastárs, barát, vagy szülő távolléte már önmagában is ijesztő és fájdalmas lehet a hátrahagyottak számára éppúgy, mint a fogvatartott számára, ezért nem mindegy, hogy mennyire tud Ön hozzátartozóként felkészülni a sok esetben ismeretlen élethelyzetre, egyben kezelni saját és családtagjai reakcióit. Hiszen minden letartóztatás egyedi és komplex. Nincs két ugyanolyan bűneset sem. A körülményeket figyelembe véve, azonban tanácsos higgadt és átgondolt hozzáállást kialakítania ehhez az új helyzethez!

Gyakori reakciók egy közeli hozzátartozó letartóztatásánál:

- megdöbbenés azon, hogy a gyanúsított (letartóztatott) elkövethette azt, amivel gyanúsítják
- a szomszédok esetleges megszólásától/ítéletétől való félelem
- szégyenérzet
- harag a letartóztatottal szemben (miért kellett neki ebbe belekeveredni)
- harag a rendőrséggel és a jogrendszerrel szemben, amiért a gyanúsítottat elfogták
- lejáratódástól és a teljes kiszolgáltatottságtól való félelem – ha az esemény média figyelmet is kapott
- a gyanúsított iránt érzett aggodalom vagy félelem
- bizonytalanság érzése, hogy mi fog még történni a családdal

A hozzátartozók legtöbbször vegyes érzelmekkel tekintenek a helyzetre, egyrészről aggódnak a letartoztatott hozzátartozójukért (mi fog történni vele a börtönben, bíróságon) ezzel egy időben fokozottan érzékelhetik a letartóztatott személy hiányát és a hiányából fakadó magányt vagy elhagyatottságot. Fontos hogy ilyenkor legyen Ön mellett valaki, akire érzelmileg támaszkodhat még akkor is, ha Ön szívesebben kerülné az ismerőseit és barátait ebben az időszakban. (A népi bölcsesség szerint: a megosztott öröm dupla öröm, a megosztott bánat fél bánat.)

Amennyiben gyermekei is szemtanúi voltak a letartóztatásnak – azaz látták, amint a közeli hozzátartozójukat bilincsben beültetik egy rendőrautóba esetlegesen rendőri erővel kellett elszállítani, vagy őket is kikérdezte a rendőrség, esetleg motozásnak voltak kitéve – a gyerekek számára ez traumatikus élmény. A fiatalabb gyermekek nehezebben értik meg, hogy mi is történt azzal a személlyel, akit ők szeretnek. Azt javasoljuk, hogy feltétlenül üljön le és tényszerűen, a gyermek szintjén beszéljen velük arról, hogy mi is történt. Hagyja, hogy ők kérdezzenek és válaszoljon ezekre a kérdésekre, nyugtassa meg őket arról, hogy az elhurcolt hozzátartozó biztonságban van és testi épsége nincs veszélyben. Hasonlóképpen biztosítsa őket arról, hogy hamarosan láthatják a hozzátartozójukat. Szükségük lehet arra is, hogy hallják Öntől, hogy ők maguk (a gyerekek) semmit sem tehettek volna a letartóztatott védelmében, az eseményeket nem ők idézték elő, illetve ők semmilyen módon nem felelősek a történtekért. (E témával később még foglalkozunk bővebben, hogy mit tanácsos mondani gyermekeinek egy közeli hozzátartozó letartóztatása esetén.)

Egy családtag letartóztatása további kellemetlenségeket is hozhat. Pl.: a rendőrség elszállíthatja az Ön tulajdonát képező egyes ingóságokat (pl.: személygépkocsit) lefoglalhat tárgyakat az Ön otthonában. További aggodalmat okozhat annak a lehetősége, hogy esetlegesen Önt is meg fogják hallgatni vagy kihallgatják a bűnüggyel kapcsolatosan – és Önt is megvádolhatják valamilyen címen. Ebből fakadóan erősen javasoljuk, hogy keressen jogi segítséget, (büntető ügyekben járatos jogászt), akivel konzultálhat, aki választ adhat az Önt kínzó bizonytalanságokra, esetlegesen az Ön jogi képviseletét elláthatja egy adott büntetőjogi procedúrában.

Bírósági szakasz

A bíróság nyomasztó hely is lehet. A jogi nyelvezet és a per folyamata olykor nehezen átlátható, és a bíróságok merev szabályok és keretek között működnek. A nyomozati iratok a rendőrségről az ügyészséghez kerülnek, és az iratokba való betekintés szigorú szabályok szerint biztosított.

Időnként a média is nyomon követi a bírósági ügyeket, bármely nyilvános tárgyaláson részt vehet, és a szélesebb nyilvánosság elé tárhatja az Ön és fogvatartott hozzátartozójának ügyét. Így rokonok, ismerősök, mások is értesülhetnek a történtekről. Ennél fogva ajánlott időben átgondolni azt, amit szeretne megosztani ismerőseivel. Ha Öntől értesülnek a történtekről és nem csak a hírekből, akkor Önnek esélye lesz, hogy saját benyomásait megosztva az ismerősök ne csak a hírekben elhangzottakra támaszkodjanak, hanem az Ön által elmondottakra is tekintettel alakítsák ki hozzáállásukat a történtekhez.

A bírósági szakaszban a vád oldaláról elhangozhat olyan állítás is, amely az Ön számára felkavaró, sokkoló lehet, de olyan is, amit Ön valótlannak tart. Azonban, (hacsak nem tanúként idézik Önt be a tárgyalás során) készüljön fel arra, hogy nem igazán lesz módja elmondani véleményét a bíróság felé.

Amennyiben Önt tanúként hallgatja meg a bíróság, ott csak irányított kérdésekre lesz lehetősége válaszolni, ezért fennáll annak az esélye, hogy frusztrált és feszült marad, hogy nem beszélhet szabadon. Amennyiben tanúként idézik Önt, nem vehet részt a tárgyalások egyéb szakaszaiban. Ezekkel a helyzetekkel is meg kell birkóznia.

Mielőtt a bíróságra érkezne, készüljön fel, hogy esetleg várakoznia kell majd a tárgyalóteremben tárgyalt korábbi ügyek elhúzódása miatt. (Egy tárgyalóterem beosztása általában folyamatos, ha egy ügy tárgyalása csúszik, értelemszerűen a következő ügy tárgyalása is csúszni fog.) Amennyiben gyermeket is vinne a tárgyalásra, legyen előrelátó és gondoskodjon elfoglaltságról, hiszen a gyerekek könnyen elunhatják a várakozást, hasonlóképpen fontos, hogy elegendő étel-ital legyen Önöknél. A gyermekek aggodalmát és feszültségét is kezelnie kell majd, sőt maga sem tud annyira koncentrálni az ügyre, ha meg kell osztania a figyelmét a gyermekei és a vádlott között. Ebből fakadóan praktikus lehet a kitűzött tárgyalási napokon a gyermekei felügyeletéről időben gondoskodnia hozzátartozói vagy ismerősei bevonásával, ha erre módja van.

Az ítélethirdetés

Az ítélethirdetés nem csak a vádlottra, de a jelenlevő családtagok és hozzátartozókra is sokkolóan hathat. Sok hozzátartozó számára itt tudatosul, hogy hozzátartozója börtönbe kerül esetleg hónapokra vagy évekre. Az ítélet kihirdetés 40-60 percig is eltarthat. Amennyiben az Ön családtagjára végrehajtandó börtönbüntetést szabott ki a bíróság és addig szabadlábon volt, úgy előfordulhat, hogy a bíróság elrendeli az előzetes letartóztatását, és a rendőrség vezeti ki a fogvatartottat a teremből és elszállítják. Ilyenkor a családtagoknak nincs lehetőségük elbúcsúzni egymástól. Ezért próbáljon elbúcsúzni még az ítélethirdetést megelőzően, amikor erre még van lehetősége. Minden érintett részére bizony komoly erőpróba és megrázó lehet az ítélethirdetésen való részvétel. Amennyiben Önt más hozzátartozói is elkísérik, akik között orvosi vagy pszichiátriai problémákkal küzdő személyek is vannak, ügyelni kell arra, hogy az ítélet kihirdetése ne viselje meg őket annyira, hogy vészhelyzet álljon elő. Készüljön fel arra, hogy ilyen helyzetben mit kell tennie a további tragédiák elkerülése végett.

Honnan tudhatja meg hogy hozzátartozója melyik börtönbe került?

Önnek szüksége lesz az elítélt néhány adatára, ahhoz hogy megtudhassa hova szállítják őt. Mire lesz szüksége illetve hol érdeklődhet? - Lásd a részleteket a 3. részben.

Legfontosabb tanácsok, ha családtagja/hozzátartozója börtönbe kerül

Fontos, hogy ne kapkodjon és (érzelmektől fűtötten) vagy elhamarkodottan ne hozzon döntéseket, amelyeket később megbánhat!

Tanácsos különválasztani fejben a felmerülő szükségleteket, meglátni és felismerni önmaga és az Ön gyermekei, vagy családtagjai (egyszóval a hátrahagyottak) oldaláról azt, amire Önöknek van szükségük, valamint a börtönben fogvatartott családtag oldaláról is, aki Önökhöz hasonlóan, ugyanúgy bizonytalanságban és elszakítottságban élheti meg a vele történő eseményeket.

Általános tanácsok

- Először és legfőképpen ne hibáztassa magát! A fogvatartott tetteiért nem Ön a felelős!
- Ne adja fel korábbi személyes céljait! Ne vesse el saját személyes lelki-testi kiegyensúlyozottságát, még ha ez most rendkívül nehéznek is tűnik. **Az életnek tovább kell mennie! A családjának (gyermekeinek, szüleinek stb.) szükségük van Önre!**
- Találjon egyensúlyt a fogvatartottról való gondoskodás és a családi feladatok között. Ne összpontosítsa minden energiáját a börtönben fogvatartottra.
- Szabjon pénzügyi és érzelmi határokat a fogvatartott felé nyújtott szolgálatainak, mert a telefonos kapcsolattartás, a személyes látogatások, és egyéb anyagi támogatás (pl.: beküldött csomagok) könnyen elsodorhatják és túlvállalhatja magát anyagilag illetve érzelmileg egyaránt.
- Keressen olyan barátokat és családtagokat, akikre támaszkodhat ezekben a nehéz időkben. Válasszon olyan személyt vagy személyeket, akikkel bizalmasan, őszintén, illetve biztonságosan meg tudja osztani gondolatait és érzéseit.
- Éljen a rendelkezésre álló egyházi közösségek és segítő szervezetek által felkínált külső támogatásokkal. Bátran informálódjon kiadványokról, eseményekről vagy anonim csoportfoglalkozásokról, ahol bizalmas keretek között Ön megoszthatja és meghallgathatja mások tapasztalatait.
- Folytassa a családi feladatok mindennapi rutinját és a családi hagyományokat! Ünnepeljék meg továbbra is a nagyobb eseményeket otthon, találjanak újszerű módokat a születésnapok vagy évfordulók közös megünneplésére.
- Ne kösse le magát szükségtelen vagy felesleges kötelezettségvállalásokkal a fogvatartott irányába sem. Pl.: Ne ígérgessen olyat, amit csak rendkívüli erőfeszítés árán tudna megtenni.
- Ha úgy érzi, hogy fogvatartott manipulálja Önt, vagy túlzottan befolyásolni akarja, az sok esetben annak is betudható, hogy a fogvatartott fél az Ön elvesztésétől. Kezdeményezzen beszélgetést a fogvatartottal mindkettejük félelmeiről. Igyekezzen megnyugtatni őt, amennyire tudja!
- A hátrahagyott családtagok számára talán a legnehezebb időszak a letartóztatást követő napok káosza. Hasonlóan nehéz és éppen ezért felkészülést igénylő időszak lehet a fogvatartott átszállítása egy másik intézménybe, vagy a feltételes szabadlábra helyezés jogi eljárásának időszaka is. Célszerű nyíltan és őszintén beszélnie aggodalmairól a fogvatartottal. Legyen tervük arra az esetre is, ha a dolgok nem úgy alakulnak, ahogyan azt remélik vagy szeretnék.
- A médiában megjelenő negatív képek és hírek a fogvatartottak életminőségéről sokszor kelthetnek túlzó aggodalmakat. Nyilvánvalóan a benti körülmények nem könnyűek, de általánosságban elmondható, hogy a börtönben azok élete nehezebb, akik továbbra is rossz döntéseket hoznak, és nem meg-felelő társasággal keresik a kapcsolatot.

Aggodalmak a fogvatartott hozzátartozó esetleges öngyilkossági szándékát illetően

Bizonyos esetekben a fogvatartottak veszélyt jelenthetnek önmagukra ennek jele pl.: hogy egyesek megvagdossák végtagjaikat (alkart, combot) egy éles eszközzel, olykor cigarettával megégetik magukat és hasonlók. Amennyiben ilyen sérüléseket észlel hozzátartozóján (pl.: egy látogatás során) bizony szívszorító látvány. Azonban tudnia kell, hogy az ilyen sérüléseket nem feltétlenül utalnak azonnal öngyilkossági szándékra, időnként a fogvatartottak így

próbálják kifejezni érzéseiket, levezetni a bennük lévő sokszor a tehetetlenségből és kiszolgáltatottságból fakadó feszültséget. Igyekezzen szerető módon hozzátartozójához fordulni az ilyen esetben. Ne korholja, vádolja őt! Nyugtassa meg, próbáljon megértő lenni a fogvatartottal, és igyekezzen beszéltetni, segíteni megfogalmazni neki mit is érez.

Jelek, melyek öngyilkossági szándékra utalhatnak

- ha a fogvatartott szokatlanul csöndes és visszahúzódó, vagy egyáltalán nem mutat érdeklődést.
- ha azt észleli, hogy az illető elhagyja magát és elhanyagolja külsejét (pl.: a korábbiakhoz képest sem fordít önmaga tisztántartására és gondozására energiát)
- kifejezi a jövőbe vetett reményvesztettségét, értelmetlennek találja saját életét, létezését
- ha az Ön tudomására adják, hogy számukra kezelhetetlen válságban sodródtak és fel akarják adni a küzdelmet.
- az öngyilkosságot fontolgató ember gyakran elejt egy-egy ráutaló szót, kifejezést a szándékáról pl.: „már nem kell sokáig aggódnod miattam."

Kik azok, akik igazán veszélyeztetettek?

Azok a fogvatartottak kifejezetten magas kockázati kategóriába sorolhatók:

- akik első alkalommal kerültek börtönbe, vagy vizsgálati fogságban vannak,
- akik nemrégiben vesztették el valamelyik közeli hozzátartozójukat vagy barátjukat,
- akik nemrégiben váláson vagy párkapcsolati szakításon mentek keresztül,
- akiknek nincsenek hozzátartozóik, akik látogatnák vagy törődnének a fogvatartottal,
- akik már korábban depresszióval és más pszichés zavarral kezelés alatt álltak,
- akik már korábban is megkíséreltek öngyilkosságot, és öncsonkítást,
- akik kábítószer fogyasztók voltak korábban.

Hogyan segíthet?

Amennyiben úgy érzékeli, hogy hozzátartozója öngyilkosságot tervez, ne kerteljen, hanem kérdezzen rá közvetlenül erre direkt módon. (Tévhit ugyanis, hogy ha az ember felteszi ezt a kérdést, akkor esetleg elülteti a másik fejében az öngyilkosság gondolatát.) Ha viszont rákérdezünk, lehetőséget biztosítunk arra, hogy a fogvatartott is kifejezhesse a benne kavargó érzéseket és kérdező is lehetőséget kap arra, hogy ezzel kapcsolatos aggodalmait és félelmeit megossza.

- Tudassa vele, hogy a fogvatartott rendelkezésére áll, ha szükségét érzi, hogy vele beszéljen. (Itt jegyeznénk meg, hogy felajánlásai legyenek ésszerűek és betarthatók – ne ígérgessen olyat, amit nem tud teljesíteni, esetleg később megbán, hogy megígérte. Fejtse ki, milyen gyakran fog bemenni, hogy meglátogassa a fogvatartottat, hányszor tud levelet írni, vagy telefonon beszélni a fogvatartottal.
- Ismerje fel és fogadja el, hogy az Ön hozzátartozója szenved anélkül, hogy megítélné vagy elítélné őt ezért.
- Támogassa és bátorítsa őt, hogy kérjen segítséget a börtönlelkész és börtönpszichológustól.
- Fontos, hogy tisztázza a fogvatartottal, hogy nem kell, hogy bántsa saját magát azért, hogy az Ön figyelmét és szeretetét megkapja. Legyen következetes a gondoskodása még akkor is, ha az nem mindig talál viszonzásra. Ne vonja meg szeretetét fogvatartott családtagjától.

Mi az, amivel biztosan nem segít a fogvatartottnak?

- Kiabál a fogvatartott családtagjával.
- Viselkedésüket figyelem-felhívó – manipulatívnak nevezi.
- Olyan személyt hibáztat, akit a fogvatartott szeret.
- Érzelmileg zsarolja pl.: ha kicsit is szeretnél, nem tennéd ezt!"
- Erősködik, hogy szedje össze magát vagy tegye túl magát ezen.

Ha Ön aggódik fogvatartott-hozzátartozója testi épségéért?

Amennyiben aggódik, hogy hozzátartozója az öngyilkosságot fontolgatja, azt tanácsoljuk, hogy jelezze a börtön személyzete felé.

Látogassa-e hozzátartozóját amennyiben az erőszakos vagy fenyegető?

Családtagok és hozzátartozók sokszor érzik kötelességüknek, hogy akár az irányukba erőszakos rokonukat a börtönben látogassák, mert ha nem teszik, bűntudatuk van. Ilyen esetben azt javasoljuk, hogy saját és gyermekei testi és lelki épségét tekintse elsődlegesnek és ennek tükrében döntse el, milyen mértékben áll a fogvatartott rendelkezésére, vagy hogy gyermekeit esetlegesen látogatásra vigye-e magával. Az erőszakos fogvatartottak rendkívül manipulatívak tudnak lenni. Érzelmi zsarolás, családtagok (nyomon követése) ismerősökön keresztül, megfélemlítés, mind-mind jól ismert alkalmazott technikák. Ahol ilyen típusú kockázat áll fenn, ott javasoljuk a NANE és további jogvédő szervezetekkel történő kapcsolatfelvételt.

A szégyenérzetről

A fogvatartott családtagjait úgy is nevezhetnénk, mint a bűncselekmény láthatatlan áldozatai. A közvetlen családtagok sok esetben tapasztalják meg a kirekesztettséget, a diszkriminációt és a bűntudatot, amelyet a társadalomban megjelenő „bűncselekményektől való félelem," illetve a fogvatartottakról kialakult negatív kép is felerősít.

Időnként a családtagok a rokonok és barátok felől is megtapasztalják az előítéletességet és a szorongást, ami összességében azt az érzetet kelti a közvetlen családtagokban, hogy a fogvatartottal együtt ők maguk is a vádlottak padján ülnek. Pedig éppen ebben az időszakban lenne szükség nekik is a lelki támogatásra. Ez még fájdalmasabb lehet a gyermekek számára, akik az esetlegesen eltávolodó családtagok, rokonok vagy ismerősök révén értékes kapcsolatokat veszíthetnek el.

A tudatos és higgadt gondolkozás itt is fontos eleme kell, hogy legyen az érintett hozzátartozóknak. De adjon egy esélyt azoknak, akik ebben a helyzetben szeretnék segíteni a közvetlen hozzátartozókat.

Szólnunk kell azonban arról is, amikor a fogvatartott agresszív a családtagok irányába, és a bebörtönzéssel vagy előzetes letartóztatással az agresszivitás forrása megszűnik. Az élet esetleg nyugodtabb és békésebb lesz. Az ilyen esetekben határozottan javasoljuk a családon belüli erőszak áldozatainak, hogy kérjenek segítséget olyan szervezetektől pl.: NANE – Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület (www.nane.hu), ahol a kifejezetten az áldozatok lelki egészségének helyreállításával foglalkoznak. Hiszen nem szabad elfelejteni, hogy a korábbról hozott lelki sérülések is gyógyításra szorulnak.

Gyász és veszteség-kezelés

Fogvatartottak családtagjai gyakran számolnak be arról, hogy a fogvatartott családtagjukat mintha szívükben /lelkükben hasonlóképen gyászolnák, mint elhunyt hozzátartozóikat. Annak ellenére, hogy láthatják őket, beszélhetnek velük telefonon, a helyzetből adódó veszteség nagyon valóságos lehet. Ez a szomorúság bizonyos szempontból nagyobb súllyal tud az emberre nehezedni, mint az elhalálozásból fakadó fájdalom és veszteség. A halállal ellentétben a rabság, annak beláthatatlan elhúzódása teszi ezt nehezebben elviselhetővé. Amikor egy hozzátartozó meghal, barátok, családtagok, szomszédok és rokonok általában támogató közösségként vannak jelen a gyászolók életében. Ellenben a börtönbüntetést töltő személy hozzátartozói a legtöbbször nem számíthatnak ismerőseik bátorítására, sokszor azért nem, mert az emberek nem tudják, hogy mit is kellene mondaniuk. Ezt a fogvatartott hozzátartozói gyakran szégyenkezve élik meg. Hasonlóképen elmondható, hogy míg egy haláleset kapcsán jelen van temetés és más rituális szokás ahol ismerősök és barátok a gyászolókat segíti, ilyen jellegű együttérzésből a fogvatartottak hozzátartozói kimaradnak, ennek a szerető/támogató közegnek a hiányában

nehezen tudják az érintettek kifejezni szomorúságukat nyíltan. Ez oda vezet, hogy a hozzátartozók „kemény katona” módjára kénytelenek sebeikkel együtt tovább masírozni. Bár ez a taktika rövidtávon működőképes, azonban jóval eredményesebb stratégia, ha meg tudjuk érzéseinket osztani és át tudjuk beszélni, hogy mit is érzünk. Javasoljuk, pszichológus vagy mentálhigiénés szakember segítségét, esetleg csoportos foglalkozáson való részvételt a belső feszültségek levezetésére és értelmezésére.

Gondoskodás magunkról

Talán nem könnyű a kezdeti időszakban önmagunkra és szükségleteinkre figyelni, amikor annyira aggódunk egy hozzátartozónk helyzetéért. Azonban szükséges, hogy önmagunkra is odafigyeljünk, és gondoskodjunk belső szükségleteinkről. Ilyenkor könnyű nem észrevenni a stressz tüneteit magunkon. Az alábbi lista segíthet abban, hogy ellenőrizze, mely stressz források vannak jelen az életében. Mindannyian máshogy éljük meg a feszültséget, ezért egyéni stratégiát kell tudnunk kialakítani a megküzdésére. Néhány pontban mi is igyekeztünk javaslatokat tenni a stresszorok csökkentésére anélkül, hogy belesodródna más, egészségtelen tevékenységekbe, lásd alkohol vagy drogok. Ebben a kérdésben javasoljuk, hogy kérje ki háziorvosa tanácsát.

Stressz tünetek

_ Alvási nehézségek/alvászavar
_ Túl kevés vagy túl sok táplálék bevitele
_ Nehezen tudja gondolatait szavakkal megfogalmazni/megértetni másokkal
_ Könnyen kihozzák a sodrából
_Izom feszesség, fejfájás, emésztési gondok
_Zavartság, koncentrációs zavar
_Az otthonából való kimozdulás nehezére esik
_ Depresszív érzések, remény vesztettség
_Hangulati ingadozás, könnyen elsírja magát
_ Bűntudat és önmagával kapcsolatos kétely érzésesnek felerősödése
_Megnövekedett gyógyszer-, alkoholfogyasztás, játékszenvedély és pótcselekvések felerősödése, hogy kimeneküljön, vagy a nyomást csökkentse.

Stressz oldó technikák

_ Merjen beszélni az érzelmeiről pl.: harag, bánat, és más érzésekről – még akkor is ha ez nehéz. Ne engedje, hogy a szégyen megállítsa Önt a segítség keresésben a családban, barátok vagy külső szakember bevonásával.
_Egyen egészséges ételeket, lehetőleg 3x egy nap
_Igyekezzen fizikai erőnlétét megőrizni: tornázzon/mozogjon
_Szakítson időt arra, hogy pihenjen is.
_Jusson megfelelő mennyiségű alváshoz/pihenéshez –
_Aggodalmait, félelmeit próbálja objektíven szemlélni – kerülje a „világ vége” szerű gondolatokat és túlzásokat.
_Próbáljon meg gyengéd és türelmes lenni önmagához – fogadja el, hogy lehetetlen egyszerre minden dologra ügyelni.
_ Hagyjon időt azokra a tevékenységekre is, amelyeket korábban kedvelt – próbáljon értelmes tevékenységekben örömet találni.
_Írja le gondolatait – vezessen naplót, amelyben röviden beszámol az aznapi érzéseiről, gondolatairól.
_Végezzen olyan tevékenységeket is ahol az elméje és gondolatai pihenni tudnak pl.: olvasson, sétáljon, nézzen meg egy jó filmet, kertészkedjen és hasonlók.
_ Iktasson be pihenő napokat, amikor el tud lazulni, fel tud üdülni. Ha van lehetősége rövidebb időre elutazni, tegye meg.
_Ne veszítse el a reményét még a kilátástalannak tűnő helyzetekben vagy a jelenlegi helyzetében, őrizze meg a hitét, reményét– hiszen nem ismerjük, hogy mit hoz a jövő.

Fogvatartott a párom – párkapcsolati kihívások

Fogvatartott élettársaként/feleségként/barátnőként az élet nem egyszerű, hiszen több téren komoly változtatásokat kell megenni, hiszen anyagi jellegű kérdések, lakhatási, és társas-kapcsolati kérdések is felmerülhetnek. Amennyiben gyermekek is vannak, úgy hozzá kell szokni, hogy egyedülálló szülőként tekintsen önmagára az ember, hogy csak egy további példát említsünk. Hasonlóképpen magában a párkapcsolatban is változásokat hoz a távollét – az együttlét az időszakos látogatásokra, telefonbeszélgetésekre, levelezésre szűkül. Az intimitás megszokott keretrendszere ugyan változik, de nem elfelejtendő két fontos tényező. Az első, hogy a változás az elsődlegesen hangsúlyeltolódást jelent, nem feltétlenül szakítást vagy végérvényes elválást. A másik, hogy rajtunk múlik, hogy a minőségi változásokat, amely az állandó fizikai jelenlét hiányából fakadnak, miként értelmezzük. Régebben például azokban a tengeri kereskedő városokban, ahol a lakosság jelentős része a tengeri kereskedelemből élt, a kihajózó férjek bizonytalan ideig tartó távollétét hozta magával. Az asszonyok csak akkor láthatták szeretteiket/párjukat, amikor hajóikkal hazatértek egy-egy nagy, olykor több éven át tartó utazást követően. Alkalmi levélváltáson kívül nem igazán volt másra lehetőség – mégis képesek voltak összetartani, bízni és remélni!

Az intimitás megőrzése – a változások kezelése

A bensőségesség illetve a szex és intimitás minden mély kapcsolat természetes része. A fogvatartottakkal korlátozott fizikai kontaktus tartható fenn, ez azt jelenti, hogy egy csókban vagy ölelésben, kézfogásban és szavakban lesz mód arra, hogy érzelmi kötődésünket és a másik fél iránt érzett szeretetünket kifejezzük. Erre buzdítjuk a hozzátartozókat is, hogy törekedjenek a rendelkezésre álló lehetőségéggel kifejezni kötődésüket, érzésüket a fogvatartottakkal. A személyes látogatások alkalmával sok külső tényező befolyásolhatja a közelség érzésének kifejezését pl.: idegesség, odautazás fáradalmai, bűntudat, aggodalmak vagy megfelelés hogy a látogatás nem úgy alakul, ahogy azt eltervezte – ettől függetlenül az a tanácsunk, hogy amikor a látogatáson van – próbálja kizárni a külső körülményeket, amennyire erre képes és figyelme irányuljon a párjára. Fontos, hogy jelen tudjunk lenni, még ha rövid időre is a másik életében. A jelen levés – nem csak azt jelenti, hogy fizikailag ott vagyok, hanem egy olyan tudatállapotot, lelkiállapotot jelent, ahol elvárások nélkül, őszintén meg tudok jelenni a másik fél előtt, úgy ahogy vagyok.

A fogvatartott irányából megjelenő nyomás

A börtönben a fogvatartott el van vágva a világtól. Sok idejük van a bentlakóknak, hogy elképzeljék a kinti világ dolgainak alakulását, amely gyanakvásba és feltételezgetésekbe tud átfordulni a fogvatartottban lévő félelmektől és lelki zavaroktól függően. A fogvatartottban kialakuló személyes kételyek, negatív érzések a fogvatartotté, azaz neki kell megbirkózni ezekkel a félelmekkel végső soron önmagában. Ez persze nem azt jelenti, hogy a hozzátartozóként nincs lehetőségük biztosítani a fogvatartottat arról, hogy ő fontos és a vele fenntartott kapcsolat továbbra is rendkívül értékes. Az olyan kijelentések, mint a „csak te látogatsz engem.." „csak rád számíthatok…" „csak te vagy nekem…" stb. nyomásként hatnak a hozzátartozókra, ezért ezeket a gondolatokat érdemes a helyükön kezelni!

A fogvatartott sokszor nem ismeri azt, hogy milyen hozzátartozóként a kinti élet, milyen nehézségekkel kell megküzdeni, vagy, hogy milyen nehezen tudja rávenni magát időnként, hogy elmenjen a látogatásokra. A börtönben az életvitel rendkívül menterendszerű. A fogvatartott életvitelét nagyon merev szabályok alkotják. Szállásuk biztosított, az étkezések, tisztálkodás, minden nap ugyanabban az időben történik, a körletben a feladatok napi/heti rendszerességgel ismétlődnek. Tehát az alapvető szükségleteik biztosítottak. Ez egy szürke - színtelen, időtlen állapotot eredményez a legtöbb fogvatartottban, ebből fakadóan, a fogvatartottnak nagyon sok ideje van gondolkodni, fantáziálni, amely szinte teljesen el tud szakadni a valóságtól, ezért gyakran kerül nyomás a házastársra, mint aki a szürke egyhangúságot meg tudja törni, és akitől figyelmet kaphatnak. A fogvatartottak ebben a leegyszerűsített lét állapotban nem képesek helyén kezelni a hozzátartozóban végbe menő változásokat sem.

Ez alatt olyan változásokat értünk, amelyek fakadhatnak az egyedülálló szülőség gondjainak megéléséből, a hétköznapokban felbukkanó új kihívások, munkahely megéléséből, az anyagi biztonság előteremtéséhez szükséges többletfeladatok vállalásából, egyszóval a fogvatartott házastárs/élettárs hiánya miatt kialakuló megváltozott

élethelyzetek hoznak elő. Ezzel párhuzamosan a fogvatartott kimarad ezekből a változásokból – ezért rendkívül fontos a folyamatos párbeszéd fenntartása, a tájékoztatás, a kirekesztettség érzésének és elszigetelődésnek a tompítása.

Párbeszéd és kommunikáció házastársak/élettársak között

Egy bensőséges kapcsolat fenntartásának elengedhetetlen kelléke a párbeszéd és a kommunikáció. Ez a börtönben élők és a kint élő hozzátartozók közötti kapcsolattartásra különösen igaz. Erre az egyik legjobb eszköz a levelezés, amiben részletesen beszámolhatnak a felek az őket ért negatív és pozitív eseményekről. Házastársak/élettársak gyakran utalnak arra, hogy bizony bűntudattal élik meg, ha egy örömteli eseményt vagy tevékenységet végeznek, miközben tudják, hogy élettársuk/házastársuk a börtönben raboskodik. Ettől viszont nem szabad félni, hiszen a házastársként/élettársként és egyénként is élnie kell megtanulni, és elfogadni azt, hogy Önnek joga van ahhoz, hogy örömmel élje meg az Ön számára értékes pillanatokat. Sőt ezen élmények megosztása a fogvatartottal is ajánlott, még akkor is, ha ő ennek nem lehet most személyesen részese. A szeretteink öröme örömforrás a hozzátartozóik számára is. Ez a fogvatartottaknál is így van, egyfelől így tudathatjuk, hogy az illető nem sínylődik/bűnhődik a fogvatartott által okozott fájdalmak miatt, másfelől, pedig mert az élet rendje az, hogy nem csak a bánatunkat, de az örömünket is megoszthatjuk a számunkra fontos személyekkel.

Tehát az őszinte és nyílt párbeszédnek kapcsolatépítő és megtartó értéke van. Hasznos tanács a levélírás előtt és legfőképpen telefonbeszélgetés előtt átgondolni, hogy mit szeretne megosztani partnerével. Lista készítése javasolt, hogy a rendelkezésre álló beszélgetési időt jól felhasználva szóba kerülhessenek a legfontosabb témák. Amennyiben közeli hozzátartozóként, házastársként/élettársként azt tapasztalja, hogy partnere hallgatag, nem igazán osztja meg a börtönben történteket, úgy ezt ne vegye zokon. A fogvatartottak visszahúzódása mögött időnként azon félelmek húzódnak meg, hogy a börtönélet egyhangúsága unalmas lehet a külvilági élethez képest, így jobb, ha azt nem osztja meg a fogvatartott. Ennek ellenére bátorítással és megnyugtatással és érdeklődő kérdésekkel próbálkozzon, hiszen fontos a kölcsönösség. A beszélgetések során felmerülő konfliktusok okát is érdemes feltérképezni, mert elég gyakori tapasztalat, hogy a fogvatartottak képesek egy bolhából is elefántot csinálni a ingerszegény környezet hatására. Itt egy határozott és nagyvonalú hozzáállás sokat javíthat, valamint az apró vitás kérdések idejében történő tisztázása elengedhetetlen.

Párkapcsolati krízis – szakítás

Időnként, ahogyan a börtön falain kívüli világban a szakítás és a párkapcsolati krízisek előfordulhatnak, egyes kapcsolatok a szabadságvesztés időszakában is szakításhoz vezetnek. Tapasztalatok azt mutatják, hogy a ítélethozatal illetve a szabadulás előtti időszakokban különösen nagy nyomás nehezedik a élettársi/házastársi kapcsolatokra. Ennek oka van természetesen. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a távollét időszakában mindkét félnek van ideje elgondolkodni, hogy akarják, vagy nem akarják folytatni az adott kapcsolatot. Az olyan élettársi kapcsolatok esetében, ahol családon belüli erőszak, vagy erős érzelmi manipuláció volt jelen a kapcsolatban, ott a szakítás esélye jóval erősebb. Az ilyen esetek kapcsán érdemes tanácsadó szakember segítségét kérni, hiszen az agresszivitásnak és az érzelmi bántalmazásnak okai vannak, és azokból gyógyulásra van szükség egy lelkileg egészségesebb élet kialakításához.

A szakításnak sokszor a legnagyobb elszenvedői a gyerekek, akik szüleikhez ragaszkodnak. Amennyiben erőszakmentes és építő kapcsolat alakul ki fogvatartottak és gyermekeik között, úgy a kapcsolattartást nem ajánlott korlátozni annak ellenére, hogy a szülők esetlegesen már eltávolodtak egymástól.

Fogvatartottak szülei – felmerülő érzések

Ritkán esik szó arról, hogy vajon mit élhetnek át azok a szülők, akiknek gyermekeik börtönben vannak, pedig erős és ellentmondásos érzéseket élnek át gyermekeik helyzete miatt. Gyakori reakciók szülők részéről:

Harag-düh
A fogvatartottak szülei bizony sokszor élnek meg haragot/dühöt gyermekeik által elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatosan. A leggyakoribb érzések: elutasítás, harag – értetlenség: hogy miért tették ezt, vagy, hogy okozhattak ekkora fájdalmat nekünk?

Aggodalom
Függetlenül az elkövetők korától, vagy a bűncselekmény súlyától ők továbbra is a gyermekük szülei. A szülők az esetek többségében mélyen aggódnak gyermekük jövője, egészsége és biztonsága miatt még a börtönben is.

Bűntudat
Időnként a szülőket bűntudat gyötri saját gyermekükkel kapcsolatos negatív érzéseik miatt. Itt fontos elkülöníteni az elkövető cselekedeteit (a viselkedését) attól, ahogyan a szülő a gyermeke iránt érez (a személye iránt.) Lehet, hogy elutasítjuk valakinek a viselkedését, de attól még szerethetjük az illetőt, mint embert. Bűntudat érzése jelentkezhet továbbá, amikor a szülők nem hajlandók felnőtt gyermekük adósságait kifizetni, ahogy abban az esetben is, ha nem teljesítik, vagy éppenséggel teljesítik a fogvatartott követeléseit a börtönben.

Szégyen
Fogvatartottak szülei gyakran aggódnak amiatt, hogy megosszák-e bárkivel is hogy gyermekük börtönben van. Félnek a börtönviselt emberekkel kapcsolatos előítéletektől és a megbélyegzettségtől. Szülőknek is szabad nem megosztani ezt a tényt, amennyiben olyan fény vetül rájuk, hogy ők rossz szülők vagy elutasítást kell elszenvedniük mondván, hogy egy bűnözővel állnak kapcsolatban, azonban azt is tudni kell, hogy a titkolózás növelheti a szülők által megélt szégyen és megalázottság érzését.

Kiközösítés és elszigetelődés
Barátok vagy távolabbi rokonok olykor elutasítóan lépnek fel a fogvatartottal szemben, és elítélően a szülők kitartó hűségével és aggodalmaival szemben. A szülők érezhetik úgy, hogy igazából senki sem érti meg őket és azt amin keresztül mennek, ami elszigetelődéshez vezethet saját társas kapcsolataikban.

Megnyugvás
A szülői reakciók között a gyermekük börtönbe vonulása megkönnyebbülés érzését is magával hozhatja, hiszen lehet, hogy drogok vagy alkohol függőségében élt, esetleg mások vagy saját életét veszélyeztette, és megnyugtató azt tudni, hogy a börtön folyamatos felügyelete mellett már nem teheti ezt. Egyeseknek a börtön jelenti az első helyet, ahol drog, alkohol és egyéb függőségeik kapcsán valamilyen foglalkozáson, kezelésen vehetnek részt, ami nagy megkönnyebbülést jelenthet a szülők számára is.

Ön-hibáztatás
Szülők érezhetik azt, hogy valamilyen módon felelősek gyermekük cselekedeteiért. Hasonlítgatásba kezdenek azt kutatva, hogy mit rontottak el, más hasonló családok gyermekei hogy nem kerülnek börtönbe. Embertársaink sokszor követnek el bűncselekményeket, hogy példát is említsünk, hogy függőségeiket finanszírozni tudják, hogy szabaduljanak adósságaikból, vagy mentális és személyiségzavarokkal küzdenek. Önmagunk hibáztatása attól a tényszerű valóságtól távolít el, hogy a gyermek már felnőtt és saját döntései juttatták őt oda ahol most van.

Bizonytalanság
A szülőket bizony kimerítheti az egymással ellentétes érzések közötti őrlődés, ami okozhat zavarodottságot a jövő kilátásait illetően, illetve hogy mit tévők legyeken, továbbra is támogassák e gyermeküket, vagy saját igényeikre és szükségleteikre koncentráljanak.

Mennyi támogatást nyújtsanak a szülők?

A szülőknek, akiknek gyermekük börtönbüntetését tölti, fel kell tenniük maguknak a kérdést, hogy milyen módon és milyen mértékben kellene támogatni gyermeküket. Milyen gyakran kell, hogy látogassák őt? Engedjék-e gyermeküket haza költözni a szabadulását követően? De az-az igazság, hogy nincs olyan, hogy kell-e, vagy kellene. Sok szülő szab határokat, hogy milyen formában, mennyi ideig támogatják gyermeküket. Lehet, hogy meg kell hozni azt a döntést, hogy gyermekükkel nem tudnak együtt élni, mert fontos, hogy saját határaikat és szükségleteiket is figyelembe vegyék vagy éppenséggel más családtagokért. Azon sem árt elgondolkodni, hogy gyermekük támogatásával (adósságainak rendezésével) esetlegesen nem segítik-e a felelősségvállalás elkerülését. Több eltérő látásmód lehetséges családon belül is. Egyesek azt képviselik, hogy mindenáron támogatni kell a fogvatartottat, mások úgy tekintenek a börtönbüntetésre, mint ez volt az utolsó cseppre a pohárban. Az ütköző álláspontokat, és megnyugtató saját álláspont kialakításához, érdemes pszichológus vagy mentálhigiénés szaktanácsadó segítéségét is kérni.

Gyerekek felkészítése – mit mondjunk a gyereknek?

Gyermekek felkészítése:

Nehéz kérdés lehet, hogy mit mondjon egy szülő a gyermekének a fogvatartott élettárs-szülő hollétéről. Függően a gyermek életkorától törekedjen megfontolt és következetes választ adni, és készüljön fel arra, hogy mit és mennyit oszt meg a gyermekkel.

Ismerje fel, hogy a gyermeknek szüksége van mindkét szülőjére és a tőlük kapható érzelmi és kapcsolati támogatásra, függetlenül az aktuális fizikai korlátoktól és távolságtól. Ne áltassa magát, azzal hogy a gyermeke nem ismeri fel, hogy valamilyen súlyos baj történhetett a másik szülővel pl.: hiszen látja a gyermek, hogy Ön nehéz időszakot él meg, esetleg lefogyott, kedvetlen. Ezért a fokozatosság elvét követve, tárja fel a szükséges és rendelkezésre álló információk szerint a valóságot. A bizonytalanság a gyermeket is megviseli, ne felejtse el, hogy gyermeke is megfosztottság állapotában van, ő is vágyik a távollévő szülővel lenni.

Mit mondjunk a gyereknek:

Időnként egyesek úgy tesznek, mintha a másik szülő külföldre költözött volna, hogy munkát vállaljon, most ott él és ott dolgozik. Persze érthető, hogy próbáljuk óvni a gyermeket mások piszkálódásától, vagy a szégyenérzettől, hogy apukája/anyukája börtönben van, azonban az igazság elhallgatása később komoly problémát és bizalomvesztést is okozhat. Ha a gyermek nem tudja mi történik az apukájával/anyukájával, az a gyerekből aggodalmat, szorongást válthat ki, elbizonytalanítja őket. Szívükben megfogalmazódhat az a kérdés is, hogy ha apa ilyen könnyen kisétált az életemből, akkor vajon anya is megteszi majd ezt, és mikor? – ez a gondolkozás erősítheti a gyermek csökkentértékűségének kialakulását, azaz azt a mély érzést, hogy ő valamiért nem szerethető!

A gyerekek persze sokkal többet érzékelnek a környezetükben, mint amit mi gondolnánk. Érzékelő antennáik, biztosan jelzik, hogy valami nincs rendben. Az okoz gondot sokszor, hogy a börtönben lévő szülő tabu témává válik – róla nem beszélnek a gyerek előtt – így a gyerek sem beszélhet saját érzéseiről. Mivel nincsen tisztában azzal, hogy mi zajlik körülötte, elszigetelődhet.

Amikor a gyerekek később rájönnek az előlük rejtett titokra, bizalmuk meginoghat abban a személyben, aki ezt előlük eltitkolta. Halmozottan van ez így, amikor egy családon kívüli személytől tudják meg apjuk vagy anyuk hollétét, esetleg az iskolában, újságból vagy a médiából értesülnek a szülő helyzetéről.

A gyerekek ugyan rendkívül keveset tudnak a börtönben zajló életről, de sokkal könnyebben el tudják fogadni, mint a felnőttek. Persze minden család és családi háttér más, de hosszabb letöltendő szabadságvesztés esetén, az alkalmas időben és körülmények között érdemes mindenképpen beszélni a családtól távol élő szülő helyzetéről.

Persze nehéz azt megmondani, hogy mikor a legmegfelelőbb elmondani az igazságot, de iránymutatásként a szakemberek azt mondják minél korábban annál jobb. A beszélgetés halogatásával egyre nehezebb lesz elmondani az igazságot. A gyerekek tudni szeretnék, hol van a szülőjük és miért. Szükségük van annak megerősítésére is, hogy szülőjük biztonságban van, láthatják őt és beszélhetnek vele időnként. Mivel a gyerekek fantáziája rendkívül gazdag, amit esetleg elképzelnek apu/anyu hollétéről, az sokkal rémisztőbb is lehet, mint a valóság. A szülő meglátogatása egy-egy alkalommal segít e félelem legyőzésében, csak tudni kell a gyermek életkorának megfelelő szinten

elmondani a helyzetet, és segítséget nyújtani neki, hogy érzelmeit kifejezhesse, hogy szabadon kérdéseket tehessen fel, illetve azokra korrekt (megnyugtató) válaszokat kapjon.

Ahogyan a felnőtteknél, úgy a gyerekeknél is természetes érzés a harag megtapasztalása a távollévő szülő iránt, esetleg a rendőrség és más hatósági személy iránt, akik közvetve hibáztathatók a gyermek és a szülő elválasztásáért. Gyászt, szomorúságot, bűntudatot és szégyenérzetet egyaránt megélik a gyerekek is. Ha a hozzátartozók engedik, sőt bátorítják, hogy a gyermeket, hogy merjen beszélni a fogvatartott szülővel kapcsolatos érzéseiről, fájdalmairól, azok kevésbé érzik majd elviselhetetlennek a kényszerű távollétet.

Fontos észben tartani azt az automatikus gyermeki reakciót, miszerint gyakran magukat hibáztatják apjuk/anyjuk börtönbüntetésért. Hallaniuk kell közeli hozzátartozójuk szájából, hogy ez nem az ő hibájukból történt, még akkor is ha ez a felnőtt számára evidens!

A gyermek életkora nagyban meghatározza, hogy milyen mélységű információt osztunk meg velük a szülő hollétéről és annak miértjéről. Kisgyermekeknek 2-6 éves kor között pl.: „Apa bántott valakit, vagy anya ellopott valamit."

A gyerekek képesek elfogadni azt, hogy az emberek megbüntethetőek ha csúnyán, helytelenül viselkednek. Meg kell értetni a gyerekkel, hogy bár az adott szülő valami helytelen dolgot művelt, de ettől függetlenül a gyermek még szeretheti a szülőjét, és gondolkodhat pozitívan róla. – Erre bátoríthatjuk is a gyermeket időnként egy-egy meghitt beszélgetés során, ahol olyan közös szép élményeket elevenítenek fel, ahol a börtönben lévő szülő szeretetteljesen viselkedett, ami jó érzést kelt a gyermekben pl.: „Emlékszel, amikor apával elmentetek horgászni a tóra tavaly ősszel, mindketten olyan boldognak tűntetek?" „Milyen vicces volt anyával a nyáron megnézni együtt azt a mozi filmet!"

Idősebb gyerekek több kérdést tesznek fel és részletesebb válaszokat várnak, több részletre is kíváncsiak. Itt is a szülő bölcsességén múlik, hogy milyen mélységben magyarázza el a történéseket. A feltett kérdések száma általában azt jelzi, hogy mennyit akarnak a részletekről tudni. A legtöbbször a legfontosabb kérdés a nagyobb gyerek számára is az, hogy mikor tér haza a szülő a börtönből. Itt sok szülő hibázik a gyerek megnyugtatása érdekében, és azt mondja „nagyon hamar", vagy „hamarosan". De ez nem jó stratégia. Legyen őszinte a gyermekkel. Ha az anyuka négy év múlva szabadul, jobb ha úgy fogalmazunk, hogy…anya nagyon sokára tud majd hazajönni, 4 szülinap múlva, vagy addig négyszer lesz nyári szünet az iskolában stb.

A szakemberek azt tanácsolják, hogy nem jó, ha a szülő megtiltja a gyereknek, hogy bárkivel is beszéljen a másik hollétéről. A titkolózás növelheti a gyermekben a bűntudat- és szégyenérzést. Hasonlóképpen a titkolózás következményeként előfordul, hogy a gyermek barátaitól, kortársaitól nem kaphatja meg a szükséges támogatást és együttérzést, amire pedig nagy szüksége van. A nagyobb gyerekek is rendkívül magányossá tudnak válni, ha nem oszthatják meg az életük fontosabb történéseit. Ugyanakkor kisebb gyermekek nem igazán tudják felmérni, hogy a dolgok kibeszélésének milyen következményei lehetnek. Itt jó tanács ilyen helyzetben azt javasolni a gyermeknek, hogy csak az általuk nagyon fontos személyekkel osszák meg a hírt, olyanokkal, akikben feltétlenül megbíznak.

Beszélgetés a gyerekekkel négy leegyszerűsített alapkifejezéssel az érzésekről – rossz, szomorú, düh, öröm.

Kifejezetten eredményes, ha a gyermekkel alapérzelmi állapotból kiindulva magyarázzuk el, hogy teljesen normális, ha a börtönben lévő szüleikkel kapcsolatosan ilyen érzéseket élnek meg. Mivel mindannyiuknak vannak érzései, erről helyénvaló beszélni is, megtanítva a gyerekeket a saját szintjükön, hogy a különönöző érzések tudatos beazonosítására:

Rossz: mindazon érzéseket tartalmazza, mint pl.: a félelem, szorongás, kellemetlen, bűntudat, szégyen
Szomorú: mindazon érzéseket tartalmazza, mint pl.: boldogtalan, depresszált, borús, keserű
Düh: mindazon érzéseket tartalmazza, mint pl.: a harag, irritáltság, rosszindulatú, acsarkodó
Öröm: mindazon érzéseket tartalmazza, mint pl.: a boldog, nyugodt, vidám, elégedett

Érdemes tehát felvilágosítani a gyereketeket, hogy időnként ezeket az érzéseket/érzelmeket keverten is megélhetik egyszerre többet egy időben is. Fontos szempont, hogy erősítsük meg a gyermekben azt, hogy a különböző érzések egyidejű megélése is rendben van. Példa: amikor apa/vagy anya meglátogatása a börtönben egyszerre okozhat

szomorúságot – hiszen börtönben van, de boldogságot is – a viszontlátás és a találkozás örömét. Vagy a szülő börtönbe vonulása miatt a gyermek érezhet haragot és ugyanakkor bűntudatot azért, mert haragszik az adott szülőre.

Látogatás a börtönben gyermekkel – hogyan döntsem el?

Szülők és gondviselők sokszor bizonytalanok abban, hogy gyermeküket vigyék-e magukkal vagy sem látogatásra. Egy ilyen látogatás érzelmileg felkavaró lehet a gyermek számára is, nem csak a börtönkörülmények és a szülő viszontlátása miatt, de az oda/vissza út megtételének okán, a különböző jogi/biztonságtechnikai vizsgálatok miatt is.

A látogatók gyakran kényszerülnek várakozásra, így a gyerekeknek is csöndben kell várakozniuk, nem rohangálhatnak vagy hangoskodhatnak. Egyesek azt tartják, hogy a börtön még látogatásra sem gyerekeknek való hely, illetve félnek attól, hogy hozzászokhatnak a helyhez, kialakulva az a benyomás, hogy börtönben eltöltött idő nem is olyan félelmetes, így nem lesz visszatartó ereje annak, hogy ne tegyenek valamilyen súlyosan törvénybe ütközőt. Mások pedig azért húzódoznak a gyerek látogatásától, mert érzelmileg lesz megterhelő a szülőt ott látnia a gyermeknek.

Bármilyen hozzáállását is alakít ki a szülő a gyereklátogatásával kapcsolatosan, annak potenciális pozitív hatásait is érdemes felismerni és átgondolni. Ilyen előremutató hatások között találjuk, hogy a látogatás nyugtatólak hathat a gyereke és a fogvatartott felnőtt közérzetére is, miközben csökken az elszakítottság érzése. Az esetleges látogatások segíthetnek a gyermekben saját félelmei és fantáziálása realisztikusabb alapokra történő helyretételében – látva a szülő életkörülményeit, illetve hallva a szülő megnyugtató beszámolóját, hogy a körülmények ellenére jól van és várja azt a napot, amikor újra együtt lehetnek.

Időszakos látogatások segíthetnek továbbá, a szülői szerepek fenntartásában, és annak az érzésnek a megerősítésében, hogy a gyermek a szülőnek és egymásnak fontosak, és kapcsolatuk értékes. A fogvatartottat ösztönözheti arra, hogy minél gyorsabban akarjon visszatalálni a normális kinti világba miközben a szülők egymáshoz tartozását is erősítheti.

Azokban a helyzetekben azonban, amikor a fogvatartott szülő korábban bántalmazta a gyermeket, a látogatás nem javasolt, valamint az elkövetett bűncselekmény típusa alapján is mérlegelhető, hogy a látogatás a gyerek érdekét szolgálja-e. Amennyiben ebben a kérdésben bizonytalan, kérje ki szakember véleményét.

A gyermek felkészítése

Amennyiben Ön sem járt még abban a büntetés-végrehajtó intézetben, ahol a fogvatartott szülőt jelenleg őrzik, úgy nem javasoljuk, hogy gyermekével együtt látogassa meg a hozzátartozóját. CSAK olyan intézetbe vigye látogatásra gyermekét, ahol Ön már látogatóként járt, a helyi körülményeket ismeri, a gyereklátogatás szabályairól felvilágosítást kapott az adott intézetben. Ez azért fontos, mert így pontosabban és részletesebben fel tudja készíteni a gyermeket is arra, hogy mire számíthat a gyermek pl.: milyen a helyiség ahol találkozni fognak, milyen a beléptető rendszer az adott intézetben, mennyit kell várnia, lesz-e jelen bárki más, mit fog viselni a szülő és mit a börtön személyzete stb.

Amennyiben Ön nyitott a gyermekkel együtt tett látogatásra, úgy javasoljuk, hogy gyermekét is kérdezze meg, hogy mit szól hozzá, készen áll-e egy ilyen találkozásra. Adjon időt a gyereknek, hogy meghozza saját döntését.

Időben kezdje el felkészítését – amely két irányban kell, hogy megvalósuljon – egy részről a fogvatartott szülő felé beszámolva arról pl. levélben, hogy a gyerek az utóbbi időkben mit szeret csinálni, mi foglalkoztatja, kik a barátai, így bevezetve a szülőt a gyerek életének fontosabb történéseibe – másfelől a gyereket is fel kell készíteni arra, hogy mire számíthat a látogatás napján. Mennyi időt tölthet a fogvatartott szülővel, kik lesznek még ott, miről tudnak majd beszélni, mit szeretne megosztani apukájával/anyukájával ott.

Az első személyes látogatás előtt készítsük fel a gyermeket a következőképpen

- Tájékoztassa a gyermeket pontosan, hogy mikor és milyen körülmények között láthatja a szülőjét a börtönben.
- Beszéljen a pontos napról, és napszakról a látogatás várható hosszáról. Fiatalabb gyermeknél vegye számításba, hogy a gyerekek időfogalma nem olyan, mint a felnőtteké. Ezért nekik a látogatás napját megelőző napokban érdemes csak szólni. Az idősebb gyermekeknél hosszabb felkészülési időszak is szükséges lehet. Biztosítsuk ezt a számára.
- Ha a gyermek és a fogvatartott szülő hosszabb ideje nem találkoztak, jó ötlet a levélírás a fogvatartott szülő részéről még a látogatást megelőzőleg, melyben leírja a fogvatartott, hogy mennyire hiányzik neki a gyermek, és mennyire várja már a találkozót. Ez a levél kitérhet arra is, hogy mit tudnak majd a látogatás alatt csinálni, a fogvatartott milyen öltözéket fog viselni, kinézete miben változott a korábbiakhoz képest (testsúly, haj stb.) hogy a gyermek felkészülhessen a találkozásra. Érdemes továbbá a börtön környezetét is bemutatni, és szót ejteni a beszélgető helység bútorzatáról a falak színéről, az ott jelenlévő további személyekről stb.) Érdemes a lehető legtöbb és részlet gazdag információt megosztani a gyermekkel a szülők részéről arra vonatkozólag, hogy a gyermek mire számíthat a találkozás a napján.

További hasznos tippek

- Mielőtt Ön a gyermekével meglátogatná a fogvatartottat, érdemes 1-2 alkalommal egyedül is elmennie, hogy pontosabban tudja majd a gyermeket tájékoztatni arról, hogy mi zajlik majd éppen.
- Legyen udvarias és tisztelettudó a szolgálatot teljesítő őrökkel és személyzettel.
- A látogató gyermekeket ne hagyja felügyelet nélkül. Figyeljen saját maga viselkedésére és a helyi viselkedési szabályok betartására, hogy látogatási kiváltságát ne veszítse el.
- Ügyeljen arra, hogy gyermekei megfelelően kipihentek legyenek a látogatás napján, elegendő ételt-italt vegyenek magukhoz és az öltözékük az időjáráshoz igazodjon. Az éhes/szomjas gyerekek nyűgösek és a találkozás meghittsége kérdésessé válhat!
- Célszerű felkészíteni a gyermeket arra is, hogy nem minden tárgyat vihet be a börtönbe.

A látogatást követő beszélgetés a gyermekkel

Fontos és szükséges, hogy a személyes találkozást követően a gyermeknek segítsünk feldolgozni a találkozás pozitív és negatív élményeit. Kérdezze meg tapintatosan, hogy mi tetszett és mi nem a látogatásban. Bátorítsa gyermekét, hogy kérdezhessen őszintén és nyíltan. Biztosítsa őt, hogy számíthat Önre.

Egyes gyerekek reakciója egy látogatást követően eltérő. Vannak, akik nem akarnak beszélni a találkozásról, ilyenkor ne is erőltesse. Amikor érzelmileg készen állnak, úgyis beszélni fognak élményeikről. Egyesek valaki mással osztják meg tapasztalataikat, benyomásaikat. Engedjük nekik!

Tanácsok

Bátorítsa gyermekét, hogy írjon a fogvatartott szülőnek és/vagy legyen lehetősége telefonon is beszélni vele. (Tinédzser korú gyerekek a rövid, de rendszeres telefonbeszélgetéseket gyakran jobban kedvelik, mint a hosszabb beszélgetéseket.)i

A levélírás előnyei

Mint ahogyan arról már korábban említést tettünk, a levélírás és levelezés remek módja a kapcsolattartásnak fogvatartott szülők és gyermekei között. A leveleket többször el lehet olvasni, a gyerekeknek biztonságérzetet adhat, hogy a távollévő szülővel ilyen formában rendszeres kapcsolatban tudnak maradni a telefonos és személyes kapcsolaton túl is. A gyerekrajzok és egyéb, a gyermek által készített kézműves tárgyak, iskolai feladatok/dolgozatok/fogalmazások másolatait is megkaphatják a fogvatartott szülők. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a személyes és a telefonos kapcsolattartás időkorlátai miatt levélben mélyebben és összeszedettebben tudják kifejezni érzéseiket, szülői útmutatást adni egy-egy kérdésben még akkor is, ha nem igazán mesterei a szavaknak.

Érdemes felbélyegzett borítékot és levélpapírt is tartani a fogvatartottaknak, hogy akár spontán és rendszeresen tudják megosztani gondolataikat gyermekeikkel. Azokban a családokban, ahol a gyermek még nem tud önállóan írni, azt javasoljuk a gondviselőnek, hogy próbálja meg szó szerint leírni a gyermek szavait, és kérje meg, hogy rajzoljon vagy színezzen valamit a szülőnek. Erősítse meg gyermekében, hogy apunak/anyunak bármikor írhat, rajzolhat, készíthet valamit, ami postán feladható. Itt érdemes figyelni arra, hogy a gyerektől ne várjuk el, hogy hosszú részletes levelet írjon, inkább rendszeres, de rövidebb terjedelmű üzenetekre biztassuk.

További tippek a levéliráshoz

- Egyéni rejtvényeket/feladványokat és társas játékokat is lehet levélben játszani.
- Tájékoztassák a szülők egymást a gyermek életében fontosabb eseményekről: születésnap, iskolai események, elért iskolai eredmények – hogy releváns és tájékozott legyen a fogvatartott szülő is.
- Iskoláskorú gyerekek már értékelni tudják, ha a távol élő fogvatartott szülő megosztja saját érzéseit, a vele kapcsolatos eseményeket és a börtönélet apróbb mozzanatait – ami a gyermek életkorához és lelki épségére tekintettel megosztható.

A bebörtönzés nyomán az elválás hatásai a gyermekre

A szülőtől való elszakítás mély trauma minden gyermek számára. Mint hogy minden gyermek más, nehéz meghatározni pontosan, hogy a gyermekben mely viselkedés tulajdonítható a szülő bebörtönzésére adott válaszreakciónak és mely viselkedés normális fejlődés-lélektani változás eredménye. Természetesen vannak jellegzetes érzések, ezeket gyűjtöttük össze az alábbiakban.

Gyász
A gyász érzése és az ezzel járó reakciók elég gyakran megjelennek a gyerekeknél. Ilyenkor a gyermek visszahúzódó, csöndes, könnyen elveszíti az érdeklődését a hétköznapi tevékenységeiben.

Zavartság
A gyerekek gyakran nincsenek tisztában azzal, hogy pontosan mi zajlik körülöttük, csak azt észlelik, hogy a gondviselőjük szomorú, ideges. Ugyanakkor tehetetlennek érzik magukat, hogy a fogvatartott szülőt nem tudják hazahozni, illetve hogy a dolgokat jobbra fordíthassák. Ne feltételezzük azt, hogy a szülő idegességét, vagy annak szomorúságát, szavak nélkül is pontosan helyesen értelmezik. A gyermekek gondolkozását nem mindig a logika, saját képességeinek felismert korlátai, vagy akár a racionális gondolkozás jellemzi. Nem tudják megkülönböztetni, jól beazonosítani érzéseiket sem, ezért könnyen végletes, sarkított helyzetelemzéseket hozhatnak, ahol az önvád és a hibakeresés elsődleges célpontja saját maguk. A gyerekek hajlamosak saját magukat hibáztatni először, és igazán legbelül olyan dolgokért, amikhez nincs is igazán közük.

Aggódás
Azok a gyermekek, akik jelen voltak szülőjük letartóztatásánál, különösen kitettek annak, hogy aggódjanak nem csak azon, hogy mi lesz a letartóztatott szülővel, de esetlegesen azért is, hogy a másik szülőt vagy bármely általuk szeretett hozzátartozót is ilyen könnyen elveszthetik, ami ellen nem tehetnek semmit.

Hasonló módon aggódhatnak az idegenektől a gyermek környezetében. Attól is tartanak, hogy a bebörtönzés hatásaként lakáskörülményeik vagy iskolájuk is megváltozik, új és idegen környezetbe kerülnek.

Idősebb gyerekeknél megfigyelhető továbbá, hogy saját magukat teherként élik meg, amennyiben a fogvatartott szülő a gondviselőjük is volt.

Harag

Jelentős mértékben megjelenhet a harag és düh érzése a gyerekeknél a tehetetlenség és az elvesztésből fakadó fájdalom kísérőjeként, mely jelentkezhet a fogvatartott szülő irányába, (aki magára hagyta a gyermeket) vagy a rendőrség/bíróság irányába, akik rács mögé juttatták a szülőt, illetve közeli hozzátartozók felé, vagy például a fogvatartott bűntársai iránt, akik esetlegesen feladták őt, vagy a bűncselekmény elkövetésére felbujtották.) A harag idővel lázadozássá változhat bármely hatalmi személy irányába, aki a gyermeket gondozza, ahogy a gyerek serdül. Itt a szülő szerepe (a fogvatartotté is) fontos, aki higgadtan, a gyerek érdekeit szem előtt tartva, segíthet a felelősség vállalás kérdésében helyes utat mutatni, mert a hibáztatás gyakorlata megszokássá válhat, és megkeserítheti a gyermek későbbi felnőtt életét is. Ezért itt a megelőzés, a bölcs tisztánlátás és ennek rendszeres ellenőrzése a gyermeknél rendkívül fontos. Érdeklődjünk nála időnként, hogy mit gondol a szülő/gondviselő bebörtönzéséről és arról, hogy kit hibáztat a gyermek. Fontos szempont, hogy amennyiben a szülő valamilyen hibát valóban elkövetett, amit a gyermek visszajelez, azt ismerjük el és mutassunk példát, hogy a felelősség felvállalásával és az adott hiba jövőbeli elkerülésére tett erőfeszítésekkel módunkban áll befolyásolni sorsunk alakulását.

Szégyenkezés és feszengés

Természetesen ahogyan a felnőttek esetében, úgy a gyerekeknél is jelen lehet a szégyenérzet a börtönben élő hozzátartozó kapcsán. Amennyiben gondviselőről van szó, félelem is kialakulhat bennük attól is, hogy barátaik, szomszédjaik megbélyegzik őket, vagy egyszerűen csúfolják, esetleg kirekesztik vagy faképnél hagyják őket. Ez a jelenség az iskolában is előfordulhat, ezért nem árt figyelni a pedagógusi visszajelzésekre.

Itt alkalmazhatjuk a gyermek felé azt az iránymutató tanácsot miszerint: „azok, akik a börtön ellenére továbbra is elfogadják a gyereket barátként, szomszédként, iskolatársként vagy más szerepkörben, azok az emberek a gyermekben saját értékeit látják meg, azok viszont, akik elfordulnak tőle emiatt nem igazán voltak képesek meglátni őt önmagáért, és hosszú távon sem alakult volna ki elfogadó, tartós barátság.” Ennél a tanácsnál fontos emlékeztetni a gyermeket, hogy tartósan ne haragudjon arra a személyre, aki emiatt elutasítja őt, hanem erősítse őt abban, hogy merjen tovább barátkozni, mert ha helyes és tisztességes életet él, akkor előbb utóbb el önmagáért fogják elfogadni és szeretni, és nem azért, hogy ő kinek a hozzátartozója vagy gyermeke. Ilyen formában hasonlatos ez a jelenség a celeb szülők gyermekeinek problémájához, akik nem igazán tudják, hogy önmagukért vagy szüleik sikeréért szeretik őket.

Magány és izoláció

Gyakori, éppen ezért oda kell figyelni a gyermek viselkedésére, ha visszahúzódóvá válik a szülővel kapcsolatos megélt szégyen miatt. Gyakorta érzik úgy, hogy „senki” sem ismeri vagy érti őket, és azt gondolják, hogy őket és a velük való kapcsolatot is elutasítják majd. Itt alkalmazandó a bátorítás.

Bűntudat

Ahogy erről már érintőlegesen szóltunk, a gyerekek gyakran magukat vádolhatják a fogvatartott szülő „elvesztése” miatt. Azt gondolják, hogy ők tettek vagy nem tettek meg valamit, ami miatt így alakult a helyzet. Már azért is bűntudat alakulhat ki bennük, mert haragot élnek meg szüleik iránt. Időnként pedig bűntudat kínozza őket, ha vidámak vagy jókedvűek miközben apjuk/anyjuk börtönben van. A börtönlátogatásokra való el nem menetel is kiválthat hasonló érzéseket, ezért igyekezzen a gondviselő erről a témáról alaposabban tájékozódni, utána olvasni.

Változások a gyermek viselkedésében

Igyekezzen figyelemmel lenni gyermeke viselkedésére és segíteni a gyermeket abban, hogy a szülő ideiglenes vagy tartós elvesztéséből fakadó traumát megfelelő módon feldolgozhassa. Ne halogassa a gyermekkel való rendszeres és őszinte beszélgetéseket. Ha érzi, hogy a gyermek nehezen küzd meg a helyzettel, forduljon pszichológushoz. Ne várja meg, míg az iskola küldi el a gyereket rossz magaviselet vagy magatartás zavar miatt családsegítő, családgondozó központba. Keressen gyerek-pszichológust, szánjon rá időt és energiát, hogy a gyerek megkapja azt a szakmai

támogatást, amire szüksége lenne, különösen abban az esetben, ha Ön gondviselő szülőként is zavart/zaklatott lelkiállapotban van. Olyan tünetekre érdemes oda figyelni, mint:

- A gyerek barátaitól való eltávolodása
- Alvási nehézségek – rémálmok megjelenése
- A gyermek többet sír vagy nehezebben lehet megnyugtatni
- Tanulási nehézségek – figyelem-zavar/koncentrálási nehézségek, rosszabb érdemjegyek
- Fiatalabb gyermeknél – fejlődésbeli elmaradások (pl.: beszéd megjelenésének késése)
- Ágybavizelés
- Szülő fizikai jelenlétéhez való túlzott ragaszkodás
- Viselkedészavarok megjelenése (pl.: erőszakosság, durvaság vagy antiszociális viselkedés)
- Drog használat – dohányzásra való rászokás

Minél korábban sikerül észrevenni a gyermek viselkedésében megjelenő zavarokat és azokat sikerül szakszerűen orvosolni (szükség esetén pl.: gyerek-pszichológus, szociális munkás, mentálhigiénés szakember segítségével) annál inkább tudja helyesen feldolgozni a gyermek saját életében megjelenő változásokat, hiányokat.

Iskolai problémák/tanulási zavarok

Az iskola a gyermek második otthona. Ebből fakadóan az iskolai környezetben megjelenő szokatlan viselkedésre oda kell figyelni. A leggyakoribb kihívásokat, amelyek időszakosan meg tudnak jelenni, az alábbiakban igyekeztünk listába venni:

- Iskolai teljesítmény csökkenés – koncentráció hanyatlás
- Osztálytársakat zavaró/zaklató viselkedés
- Figyelem-felhívásos viselkedések
- Iskolakerülés
- A gyermek verbális bántalmazása/zaklatása az osztálytársai/iskolatársai által (különösen, ha a média által felkapott bírósági/rendőrségi ügy van folyamatban)

Nagy többségben elmondható, hogy a gyerekek jobban teljesítenek, ha iskolában járnak és tanáraik gondoskodó szeretettel foglalkoznak velük. Amennyiben gyermeke különösen ragaszkodik egy adott tanárhoz, érdemes őt bevonni és tájékoztatni őt arról, hogy min megy keresztül a gyermek. A szülök gyakran azt sem osztják meg gyermekük mentális állapotáról, hogy válófélben vannak, ennek pedig a vesztese elsősorban a gyermek, akinek a megváltozó viselkedését nem értik, pedig az információ birtokában a pedagógus megfelelő módon tudná kezelni a gyerek megváltozott viselkedését. Téves az a feltételezés, hogy a pedagóguson keresztül mások is értesülnek a bebörtönzött hozzátartozóról. Érthető ez a félelem, de a gyerek érdekeit tartsuk szem előtt.

A kamaszkor nehézségei

A serdülőkor, tinikor az az időszak a gyerek számára, amikor az kialakítja saját (a szülőktől/gondviselőktől) különálló identitását miközben egyre inkább függetlenné válik. Ebben az időszakban teljesen elfogadható, hogy a serdülő gyermek a szüleitől bizonyos fokig visszahúzódik, amit különösen nehéz megélni egy fogvatartott szülő számára, amit helytelenül a szülő személye ellen irányuló elutasításként él meg, pedig csak része a felnőtté válás fejlődés-lélektani folyamatának. Ahol ritkán tud a fogvatartott szülő a gyermekével találkozni, ott azzal is kell számolni, hogy a szülőnek nincs igazán naprakész mentális képe gyermekéről, és a serdülő szükségleteit/igényeit nehezen tudja értelmezni. A gondviselőnek itt is nagy szerepe van, éspedig finoman emlékeztetni kell a fogvatartottat, hogy gyermeke „kezd felnőni” és jobban beavatni a másik szülőt az serdülő gyermek aktuális dolgaiba.

Minden életszakaszban úgy tud a gondviselő szülő a legjobban segíteni gyermekének, ha biztonságot, stabilitást biztosít neki, továbbá, hogy nyíltan és bizalommal tud a szülő gyermekével kommunikálni a kialakult helyzetről. Persze bizonyos fokú változással jár a család számára a közeli hozzátartozó letöltendő szabadságvesztése, távolléte, de ha a stabilitást jelentő hétköznapi rutin feladatokat továbbra is tudja biztosítani a gondviselő lásd: megfelelő

lefekvési idő, házi feladat ellenőrzés, közös programok, jól kialakított házirend, hobbik, sporttevékenységek biztosítása stb. segítségével gyorsabban tudnak átlendülni a gyerekek a nehezebb időszakokon.

A gyermek pszichológiai és mentális egészség megőrzése

Minden szülő szeretné, hogy gyermeke egészséges és teljes értékű emberré váljon, amikorra felnő. Ennek érdekében sokat segít, ha gyermekével rendszeresen beszélget, számára is érthető kereteket biztosít a számára, a gyermek életkorához szellemi és érzelmi érettségéhez igazodó realisztikus elvárásokat támaszt (azaz tisztázza mi elfogadható és mi nem, vagy más szóval mozgásteret és határokat jelöl ki a gyerek számára) miközben gondoskodó szeretettel és törődéssel tud felé fordulni. Pozitív megerősítések, az őszintén kimondott érzések, az összetartozás kifejezése szavakkal, azaz annak hangsúlyozása, hogy milyen jó, hogy a gyermek van – rendkívül fontos személyiség formáló tényező. Nincs ez másképpen azokban a családokban, ahol az egyik szülő börtönben, a családtól távol van. A gyermekeknek így is szükségük van a szüleikre, és a szüleik által közvetített előremutató értékekre.

Persze nem könnyű higgadtan válaszolni arra, amikor a gyerekek lelki fájdalmaik, és kusza érzéseik miatt szüleiknek szomorúságot okoznak, de fontos szempont, hogy a gyerek negatív kitörésére igyekezzünk higgadtan, realisztikusan és szeretettel reagálni, mert ellenkező esetben egy negatív viselkedési spirálban találja magát a szülő és gyermeke. A harag haragot, a csalódottság csalódást, a türelmetlenség türelmetlenséget, a tiszteletlenség pedig tiszteletlenséget szül, ha csak nem határozza el a szülő, hogy tudatosan kilép ebből az adok-kapok játékból.

Nyílt, tiszteletteljes kommunikációval, - melynek része, hogy a szülő türelmesen meghallgassa gyermekét úgy, mint aki tényleg fontos a számára – sok-sok konfliktus elkerülhető. Ennek az értő kommunikációnak egyik legfontosabb eleme a kérdezés, pontosabban a helyes, egyszerű, rávezető kérdések feltétele. Ennek része, hogy megtudakolom a gyermektől, hogy szerinte mire van szüksége az adott pillanatban. Ez nem egyenértékű azzal, hogy mit akar a gyermek, hanem arra utal, hogy felelősen próbálja meghatározni saját maga felé is valós szükségleteit.

Ne engedjen annak a késztetésnek szülőként, hogy mindent egyedül kell jobbá tennie és ez csak további önfeláldozással valósítható meg. Ismerje meg, gyermeke belső igényeit - egyes gyerekeknek több magyarázatra van szükségük, másoknak több fizikai kontaktusra (pl.: ölelésre), amit pedig megtud a gyermekéről, ossza meg a fogvatartott szülővel is.

A gyermek esetleges fegyelmezésében vegyen részt mindkét szülő, annak tudatában, hogy a börtönben élő szülőnek ne kelljen mindig a „megmondó embernek lenni" aki dorgál és leszid, mert a gyermek elvesztheti érdeklődését a látogatásokra menetelben – ha sejti, hogy a következő alkalommal is fejmosást kap. Ebből kifolyólag a szülők, amennyiben jó a kapcsolat egymás között, osszák meg egymással a feladatokat.

Kihívások, amelyekkel szülőként/gondviselőként szembe kerülhet

- A gyermek zavartan viselkedik – szorong
- A gyermek gyakran kérdéseket tesz fel a fogvatartott szülővel kapcsolatosan
- Fáradtság a szülői feladatok ellátása miatt
- Pénzügyi nehézségek (pl.: a fogvatartott által hátrahagyott adósságok miatt – mely kérdésben érdemes jogászhoz fordulni.)
- Bizonytalanság az (egyedülálló szülői) szerepben, vagy annak jogi kereteiben/kérdéseiben
- Harag/frusztráltság a megváltozott szülői szerepleosztásában, mint egyedüli gondviselő
- Nehezen talál időt a pihenésre vagy feltöltődésre
- A rosszallás/megvetés ismerősei részéről
- Eltávolodás fontos személyektől/barátoktól
- Nagyszülők esetében – akik nevelőszülővé válnak – a szabadság elvesztése, újfajta gyermekgondozási kihívások megjelenése

Tippek és tanácsok

- A rutinszerű, biztonságot adó nap/heti keretek kialakítása tekintettel a gyermek igényeire.

- Kapcsolatban maradás - kapcsolatápolás régi és fontos ismerősökkel/barátokkal még akkor is, ha Ön úgy érzi, nem feltétlenül értik meg hogy pontosan mi zajlik Ön körül.
- Alakítson ki olyan időszakokat, amikor önmagával lehet, megpihenhet.
- Ne próbáljon túl sok mindent csinálni egyszerre.
- Iktasson be saját maga és gyermekei számára programokat, ahol jó érezhetik magukat.
- Ha ismerősei/barátai megkérdezik, hogy miben segíthetnek, éljen a segítségükkel, a felajánlásaikkal.
- Pontosítsa és bátran mondja el ismerőseinek, barátainak, ha valamire szüksége van, vagy támaszra van szüksége (pl.: segítség a mosásban, vasalásban, vásárlásban, főzésben), hogy az így felszabadított időben a gyermekével lehessen vagy pihenésre fordítsa.

Szabadulás – hazatérés – beilleszkedés

Amennyiben Ön úgy érzi, hogy a börtönbüntetést letöltő személlyel a jövőben nem kíván egy háztartásban élni, azt érdemes már időben a fogvatartott tudomására hozni, vele ezt átbeszélni, hogy az illető is felkészülhessen mentálisan/érzelmileg a különélésre és kinti életének elindítására. E kérdésben érdemes jól átgondolva a saját és gondviseltjeinek a szükségleteit és érdekeit szem előtt tartva meghozni a helyes döntést. Hiszen helyén való lehet valakit szeretni, a visszailleszkedésben is támogatni, de az együttélést már nem kívánatosnak tartani.

Amennyiben a fogvatartott erőszakos/bántalmazó volt korábban, érdemes pszichológus, szociális munkás segítségét kérni arra vonatkozólag is, hogy miként tudja a különválást a másik fél felé eredményesebben kommunikálni, illetve milyen jogi és gyakorlati lehetőségek állnak a rendelkezésére az esetleges jövőbeli bántalmazás elkerülése érdekében.

Amennyiben a fogvatartott drog és/vagy alkohol problémákkal küzdött már korábban is, úgy javasolt őt már a szabadulását megelőzően megismertetni azokkal a nyitott és ingyenes programokkal lásd: anonim alkoholisták, ahonnan háttér-támogatást kaphat a tiszta élet folytatásához. A fogvatartott hozzátartozói számára ajánlott, hogy maguk is mélyebb és behatóbb ismereteket szerezzenek olvasmányok és/vagy konzultációk révén arról, hogy miként tudják elősegíteni az alkoholista szabadult felépülését, gyógyulását a családon belül. (Lásd a kiadvány végén olvasható ide vonatkozó irodalomjegyzéket.)

A szabadulás utáni hazatérés és beilleszkedés rendkívül nehéz és időnként hosszú folyamat. Az esetek egy részében sem a szabadult sem a közeli hozzátartozói nem készülnek fel erre az átmeneti időszakra, pedig megfelelő felkészüléssel, kitartással és a közös jövőbe vetett erős hittel, kölcsönös tisztelettel és szeretettel ez megvalósítható.

A fogvatartott számára a hazatérés és azt ezt követő visszailleszkedés a hétköznapi életbe komoly mentális és érzelmi munkát jelent, bár ez kívülről nem látszik. Sokan nem is gondolnak arra, hogy a BV intézetben a zajok, hangok, szagok, az ételek íze, vagy a korlátozott mozgás milyen más körülményt jelent, amiben az adott személy él.

A hétköznapi embert ért ingerekre mindenki ösztönösen és észrevétlenül reagál, és természetesnek tűnik egy idő után az a közeg, amiben élünk, ha viszont az ember saját környezetéből átkerül egy másikban pl.: egy még zajosabb vagy akár egy ingerszegényebb közegbe, az azonnal látható módon teheti őt zavarttá, idegessé. A fogvatartottak a börtönben töltött évek alatt hozzászoknak egy igen-nem, fehér-fekete típusú életvitelhez. Ezzel szemben a kinti világ, különösen a családi élet ennél sokkal árnyaltabb, amihez újra meg kell tanulni alkalmazkodni a szabadultnak. Minél több időt töltött távol ettől a közegtől, annál nagyobb kihívást jelent ehhez alkalmazkodni. A legtöbb szabadult poszt-traumatikus stressz tünetekkel küzd a börtönben eltöltött nyomasztó időszak eredményeképpen.

De nem csak a szabadult számára, hanem az őt befogadók számára sem könnyű a helyzet pl.: a gyerekeknek, szülőknek is igazodniuk kell egy megváltozott élethelyzethez. Sokszor követik el azt a hibát a hozzátartozók, hogy már másnap azt várják a szabadulttól, hogy menjen, és keressen munkát, illetve viselkedjen úgy, mint annak előtte (vagy mintha nem is töltött volna rövidebb-hosszabb időt egy zárt, saját ritmussal és merev szabályokkal működő intézetben.) Éppen ezért érdemes időt adni a szabadultnak, legalább néhány napot vagy hosszabb büntetést követően egy-két hetet, hogy újra akklimatizálódjon a kinti világhoz. Időnként jól esik a bátorítás, hogy merjen újra a tömegközlekedéshez szokni, és az idegenekkel való érintkezéshez, az ügyintézéshez és bevásárláshoz stb.

A szabadultat feltétlenül szüksége támogatni a szülői szerepkörében, hogy a gyermek aktuális életkorához igazodóan tudjon szülőként viselkedni. Ha erre a feladatra alkalmasnak mutatkozik az ön számára, kérje meg, hogy a

gyereknevelés hétköznapi teendőibe is kapcsolódjon be pl: gyerekek iskolába kísérése, hazahozatala, foglalkozásokra kísérése stb. (Egyes vizsgálatok alapján, a szabadulást követő időszakban erre sok szabadult még nem áll készen.)[2]

Sem a szabadultnak sem az őt hazaváróknak nem javasolt rögtön magas elvárásokat támasztani egymással szemben, (itt a leggyakoribb hiba házastársak esetén: minden úgy lesz, mint régen, amikor még minden jól volt) hasonlóképpen nem javasolt az első néhány hétben radikális változásokat kezdeményezni, amennyiben erre még a szabadult nem áll készen.

Amennyiben a szabadult hosszú időt töltött BV intézetben, meg kell tanulnia azoknak az új technikai eszközöknek a kezelését, amelyek ma már a mindennapok részét képezik. Nem biztos, hogy tudja a dolgok pontos árát sem, vagy az új szolgáltatások vagy berendezési eszközök működését sem biztos, hogy ismeri, ezért a hazatérés első napjaiban segíteni kell őt, hogy a lemaradását bepótolhassa szorongás és félelem nélkül.

A szabadult ember társadalomba történő visszailleszkedésének szerves része, hogy az átállás részeként munkát keres, felelősséggel végzi otthoni feladatát és hozzájárul a család anyagi és szociális jólétéhez. A szabadultban akár a bűntudat érzése is hajtóerőként buzoghat, látva a házastárs távollétében bevállalt többletfeladatait, ami adódhatott pl.: a kieső jövedelem-pótlásból. Időnként férfiaknál megfigyelhető az a kettős érzés, ami annak felismerése, hogy a feleség önállóan is boldogul, és nincs is szüksége a szabadult férjre.

A gyerekek eltérő módon viszonyulnak ahhoz, amikor a szülő börtönbüntetését letöltve hazatér. Ez többnyire függ a gyermek életkorától és a börtönbüntetés hosszától. A fiatalabb korú gyermekek gyakran válnak bizonytalanná, esetleg érzelmileg hűvösebbé, akár abból kifolyólag, hogy a gyermek fél a szülő újból elveszítésétől. Ezért szükséges ilyen esetekben újra és újra megerősíteni a gyermeket arról, hogy a szülő tartósan a gyermek rendelkezésére áll mostantól.

Egyes gyerekek túlságosan ragaszkodóvá válhatnak, nehezen lehet még a lakáson belül is másik helységbe menni anélkül, hogy ne csüngenének a hazatérő szülőn. De ennek ellenkezőjére is akad példa, amikor a gyermek visszahúzódóbb lesz. A gyerekeknek is szükségük van időre, amíg hozzászoknak az új helyzethez és személyhez, akinek a hiánya fájdalmat okozott.

Tini korú gyerekek esetében gyakori, hogy a fogvatartott szülő távollétében több feladatot (házimunkát) kell ellátniuk, ebből fakadóan függetlenebbek és nehezebben veszik a hazatérő szülő noszogatását, irányítását. Az ilyen élethelyzetek a legtöbbször a felszínre hozzák azokat az elnyomott és ki nem mondott érzéseket, vádakat és sérelmeket, amiket a szabadultnak és az őt hazavárónak is meg kell tanulnia diplomatikusan, nyugodt fejjel és bölcsen kezelni.

Az ilyen helyzetekben a kiabálás és a tisztelettudó magatartás fizikai vagy verbális kikényszerítése a szabadult részéről kerülendő. A jó szülő sosem a tekintélyét és fizikai erőfölényét kihasználva bizonyíthatja rátermettségét, hanem szeretetével, példamutatással és iránymutatással teheti a legtöbb jót. Amennyiben nehézséget jelent a gyermek megváltozott magatartásának kezelése, kérjen külső segítséget, leginkább gyerekpszichológus bevonásával.

Nem elfelejtendő, hogy a szülőjét börtönbüntetés miatt „elvesztő" gyermek pszichológiailag traumatizálódik, azaz lelki sérüléseket szerez, ennek feldolgozásához pszichológus segítségét mindenképpen szükséges lenne igénybe venni már gyermekkorban, ugyanis ha ez nem történik meg, az így kialakuló meggyőződésekből fakadó viselkedések és a gyermek saját magáról illetve a világról kialakított benyomásai akár komoly felnőttkori válságokat okozhatnak a későbbiekben, és függőséghez és tartós boldogtalansághoz vezethetnek. Ezért, hogy ne csak a véletlenen, meg a szerencsén múljon, hogy az ilyen gyermek éretten gondolkodó, jó döntéseket hozó, érzelmileg felnőtt emberré válhasson, a gondviselőjének bizony oda kell figyelni a gyermek mentális és érzelmi szükségleteire is.

---

[2] THE PSYCHOLOGICAL IMPACT OF INCARCERATION: IMPLICATIONS FOR POST-PRISON ADJUSTMENT
https://aspe.hhs.gov/basic-report/psychological-impact-incarceration-implications-post-prison-adjustment

Szülők, akik gyermeküket várják haza a börtönből

Azok a szülők, akiknek lányuk/fiuk fogvatartottként hosszabb vagy rövidebb időt börtönben töltött, a szabadulás ténye örömöt és szorongást is okozhat egyszerre. Egyrészt örülnek, hogy gyermekük új lehetőset kap, vagy éppen, hogy nem kell már a börtönben látogatniuk őt. Ugyanakkor félelmet is kelthet, amennyiben korábban erőszakosak voltak, hogy az otthoni békességes időszak után vajon újra feszültséggel teli életre kell készülniük.

A szülők aggódnak azért is, hogy esetleg gyermekük korábbi szerfüggősége nem sodorja-e a szabadultat újból bajba. Egyes szülők késztetést éreznek, hogy napi szinten irányítsák és ellenőrizzék felnőtt gyermeküket, hogy nem követ-e el valamit, ami veszélyezteti szabadságát, ami gyakran többet árt, mint használ.

Amennyiben gyermeke Önnel egy háztartásban él majd, érdemes az együttélés kereteit és szabályait lefektetni, mit szeretne Ön, milyen módon tudja/akarja támogatni gyermekét. Tekintettel arra, hogy saját otthonába fogadja be felnőtt gyermekét, befogadóként tisztáznia kell az együttélés feltételeit, amely kellően gyakorlatias, rugalmas és egyértelmű is. Ennek ki kell terjednie az együttélés hétköznapi tevékenységére úgy, mint a látogatók fogadásának szabályára, házimunka, költségek megosztása stb. Amennyiben az együttélés az Ön számára jelentős konfliktussal és rendszeres súrlódással jár, kérje meg felnőtt gyermekét, hogy keressen más lakhatási megoldást.

A kinti élethez történő alkalmazkodás

A szabadultak gyakran tapasztalnak meg és számolnak be erős hangulati ingadozásokról. Érzelmi válaszaik kiszámíthatatlanná válhatnak egyeseknél. Azt tudni kell, hogy a börtönben a fogvatartottnak időnként fel kellett lépnie fenyegetően, erőszakosan, vagy éppen visszahúzódó módon, hogy társaival konfliktusait kezelje. Ezek a megküzdési stratégiák nem biztos, hogy elégségesek vagy kellően hatékonyak a kinti világban, ezért próbáljon meg ezekhez a negatív megnyilvánulásokhoz úgy viszonyulni, hogy nem veszi őket feltétlenül magára. Ez nem azt jelenti, hogy el kell fogadnia a negatív viselkedést. Érdemes és hasznos ilyenkor saját érzéseit felfedni és elmondani, hogy mi bántja önt. Saját és gyermekei biztonsága érdekében ne toleráljon semmilyen erőszakos viselkedést. Ilyen esetben kérjen szakértő segítséget, és semmi esetre sem alkudjon meg.

Házastársi/párkapcsolati vonatkozásban érdemes tudomásul venni, hogy a különélés során (börtönben eltöltött időszakban) kialakulhatnak nem valós és realisztikus elvárások a kapcsolat jövőjét illetően. A fogvatartottak szabad idejükben sokat álmodoznak és tervezgetik hogyan alakulnak majd a dolgok a szabadulásukat illetően, miközben nincs lehetőségük arra, hogy ezeket az elképzeléseket teszteljék a gyakorlatban. Romantikus kapcsolatok tökéletesnek is tűnhetnek a fantázia világában, amit gyakran a hétköznapok valósága széttörhet a szabadulást követően.

Itt a fogadó (és a kinti világban helytálló házastársnak) kell felismernie a valóságos és a irreális közötti különbséget, és saját és partnere elképzeléseiről őszintén el kell tudni beszélgetni. Visszaeső bűnelkövető esetében is nagy kísértést jelent azt feltételezni, hogy az illető „megtanulta a leckét” és a dolgok máshogyan lesznek, mint korábban, és minden olajozottan működik majd magától, hisznek minden alap nélkül a kimondott ígéretekben. Saját maga érdekében legyen inkább realisztikus.

Még szabadulás előtt beszéljék át, hogy mi legyen és hogyan az alapján, hogy önmagában már tisztázta, mit szeretne. Tegye fel a kérdést önmagában vajon bármi ténylegesen változott-e? Ha igen mi?

Tippek és tanácsok a párkapcsolat minőségének javításához:

- Nem szükséges siettetni dolgokat, fordítsanak időt egymás újra megismerésére.
- Készüljön fel arra, hogy partnere számára nehéz lesz a beilleszkedés.
- Legyen őszinte a felmerülő problémák megbeszélésénél és a börtönbe vonulás előtt is már meglévő problémákról nyíltan beszéljenek.
- Adjon időt és teret a szabadultnak.
- Tárgyalják újra a kapcsolatuk részleteit és feltételeit

- Töltsön időt a gyermekeivel már a szabadulást megelőzően, és beszéljék át, hogy mi történik majd, mire készüljenek a gyerekek
- Keressen olyan támaszt (barát, családtag, szakember), akivel egyénileg külön-külön és együtt a házastársával is fordulhatnak esetlegesen gondjaikkal.

„Néha éppen egy rendkívül súlyos külső helyzet nyújt alkalmat arra,
hogy az ember bensőleg túlnőjön saját magán.”
Viktor Frankl

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje, fokozatok

2012. évi C. tv. (továbbiakban Btk.):

34. § A szabadságvesztés határozott ideig vagy életfogytig tart.

35. § (1) Ha a bíróság szabadságvesztést szab ki, annak végrehajtását fogházban, börtönben vagy fegyházban rendeli végrehajtani.

(2) A büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre tekintettel a törvényben meghatározottnál eggyel enyhébb vagy eggyel szigorúbb végrehajtási fokozat határozható meg. E rendelkezés a 44. § (1)-(2) bekezdése és a 90. § (2) bekezdése alapján kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés esetén nem alkalmazhat.

36. § A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama három hónap, leghosszabb tartama húsz év; bűnszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, illetve halmazati vagy összbüntetés esetén huszonöt év.

37. § (1) A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata fogház, ha azt vétség miatt szabták ki, kivéve, ha az elítélt visszaeső.

(2) A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata börtön, ha azt

a) bűntett miatt szabták ki, vagy

b) vétség miatt szabták ki, és az elítélt visszaeső.

(3) A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata fegyház, ha

a) a hároméví vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést

aa) a XIII., a XIV. vagy a XXIV. Fejezetben meghatározott bűncselekmény,

ab) életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető katonai bűncselekmény,

ac) terrorcselekmény [314. § (1)-(2) bekezdés, 315-316. §], terrorizmus finanszírozása [318. § (1)-(2) bekezdés], jármű hatalomba kerítése [320. § (1)-(3) bekezdés], bűnszervezetben részvétel [321. § (1) bekezdés], robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés (324. §), lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés [325. § (1)-(3) bekezdés], nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel visszaélés [326. § (1)-(6) bekezdés], haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés [329. § (1)-(4) bekezdés], kettős felhasználású termékkel visszaélés [330. § (1)-(3) bekezdés],

ad) emberölés, kábítószer-kereskedelem, kábítószer birtoklása, emberrablás, emberkereskedelem, szexuális erőszak, közveszély okozása, nemzetközi gazdasági tilalom megszegése vagy rablás súlyosabban minősülő esetei [160. § (2) bekezdés, 176. § (2)-(3) bekezdés, 177. § (1)-(2) bekezdés, 178. § (2) bekezdés, 179. § (2) bekezdés, 190. § (2)-(4) bekezdés, 192. § (2)-(6) bekezdés, 197. § (2)-(4) bekezdés, 322. § (2)-(3) bekezdés, 327. § (3) bekezdés, 365. § (3)-(4) bekezdés

b) a szabadságvesztés kétévi vagy ennél hosszabb tartamú, és

ba) az elítélt többszörös visszaeső, vagy

bb) a bűncselekményt bűnszervezetben követte el.

A végrehajtás rendje

2013. CCXL tv. (továbbiakban Bv. tv.)

14. § (1) A büntetések közül a Btk. büntetési nemei szerinti súlyosabb büntetést kell előbb végrehajtani, kivéve, ha a büntetések egymás melletti végrehajtását törvény nem zárja ki. Az azonos nemű büntetéseket - a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel - az értesítőlapoknak a végrehajtásért felelős szervhez érkezésének sorrendjében kell végrehajtani.

(2) Több határozott tartamú szabadságvesztés végrehajtásának sorrendje: fegyház, börtön, fogház. A fiatalkorúval szemben kiszabott börtön- és fogházbüntetés végrehajtása megelőzi az egyéb szabadságvesztés végrehajtását. Az azonos végrehajtási fokozatban lévő - összbüntetésbe nem foglalható vagy összbüntetésbe nem foglalt - szabadságvesztések közül azt a szabadságvesztést kell előbb végrehajtani, amelyből az elítélt feltételes szabadságra bocsátása kizárt.

(3) A végrehajtási sorrend érvényesítése érdekében - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a folyamatban lévő büntetés végrehajtását meg kell szakítani.

(4) A kényszergyógykezelés elrendelése a szabadságvesztés, az elzárás, a közérdekű munka és a javítóintézeti nevelés végrehajtását megszakítja.

(5) A szabadságvesztés és a kényszerintézkedés foganatosítása az elzárás, a közérdekű munka, a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés, a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés és a javítóintézeti nevelés végrehajtását megszakítja. A javítóintézeti nevelés foganatosítása az elzárás és a közérdekű munka végrehajtását megszakítja. Az elzárás foganatosítása a közérdekű munka végrehajtását megszakítja. Az elzárás, a közérdekű munka, a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés és a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtása az értesítőlapoknak a végrehajtásért felelős szervhez érkezésének sorrendjében történik.

(6) A szabadságelvonással járó büntetés és intézkedés, valamint a kényszerintézkedés foganatba vétele a szabálysértési elzárás végrehajtását megszakítja.

(7) A büntetés, az intézkedés és a szabálysértési elzárás végrehajtásának megszakítását kiváltó körülmény megszűnéséig az elévülés nyugszik.

15. § (1) A szabadságelvonással járó büntetés és intézkedés, valamint a szabálysértési elzárás tartamába minden megkezdett nap beszámít, a végrehajtás utolsó napját naptári nap szerint kell meghatározni.

(2) A végrehajtás rendjét a végrehajtásért felelős szerv és az elítélt, illetve az egyéb jogcímen fogvatartott, valamint a kapcsolattartás során a kapcsolattartó köteles megtartani.

16. § (1) A büntetés, az intézkedés és a szabálysértési elzárás végrehajtását a Be.-ben és az e törvényben meghatározott feltételek szerint, kérelemre vagy hivatalból a bíróság, az igazságügyért felelős miniszter, a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter, valamint a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter felfüggesztheti, elhalaszthatja vagy félbeszakíthatja.

(2) Ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott szabadulásakor tízezer forintot meg nem haladó összeggel tartozik a végrehajtásért felelős szervnek, és a tartozás összegének a levonására nincs lehetőség, a tartozás összegét törölni kell. Ezt meghaladó, de a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott kis összegű követelést meg nem haladó tartozás esetén a végrehajtásért felelős szerv vezetője a követelést, kérelemre, ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott személyi vagy vagyoni körülményei ezt megalapozzák, méltányosságból elengedheti.

(3) Ha a pénzbüntetésből meg nem fizetett összeg nem éri el a napi tételként meghatározott összeget és nem haladja meg a tízezer forintot, akkor azt törölni kell.

A szabadságvesztés fokozatának megváltoztatása

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatának megváltoztatására irányuló eljárás

Bv. tv. 52. § (1) A szabadságvesztés végrehajtási fokozatának megváltoztatása, valamint az enyhébb fokozat kijelöléséről szóló határozat hatályon kívül helyezése iránt a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

(2) A szabadságvesztés enyhébb végrehajtási fokozatának kijelölését leghamarabb az elítélt befogadását követő hat hónap elteltével az elítélt vagy védője is kezdeményezheti. A kérelmet a bv. intézet - értékelő véleményével és javaslatával - tizenöt napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz. Ha az enyhébb fokozat kijelölését e törvény kizárja, vagy az egy éven belül ismételten előterjesztett kérelem új körülményre nem hivatkozik, az értékelő vélemény és a javaslat elkészítését a bv. intézet mellőzheti.

(3) Az elítélt megváltozott magatartására figyelemmel a bíróság az enyhébb végrehajtási fokozat kijelölésről szóló határozatát hatályon kívül helyezheti.

(4) A büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül, az iratok alapján elutasíthatja, ha

a) az enyhébb végrehajtási fokozat alkalmazását e törvény kizárja,

b) az elítélt vagy a védője a hat hónapon belül ismételten előterjesztett kérelemben új körülményre nem hivatkozik, ide nem értve azt az esetet, ha a korábbi kérelem elutasítását követően a 115. § (2) bekezdés *a)-d)* pontja szerinti idő elteltével nyújtanak be újbóli kérelmet.

(5) Enyhébb végrehajtási fokozat kijelölésére vonatkozó előterjesztés esetén a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt meghallgatását mellőzheti.

(6) Enyhébb végrehajtási fokozat kijelölése, valamint a fokozat megváltoztatása vagy az enyhébb fokozat kijelöléséről szóló határozat hatályon kívül helyezése iránt tett előterjesztés elutasítása esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

115. § (1) A szabadságvesztés végrehajtására eggyel enyhébb fokozat akkor jelölhető ki, ha - különösen az elítélt személyiségére, előéletére, egészségi állapotára, a szabadságvesztés során tanúsított magatartására, az elkövetett bűncselekményre, a szabadságvesztés tartamára, a társadalomba való beilleszkedési készségére tekintettel - a büntetés célja a szabadságvesztés enyhébb fokozatban történő végrehajtásával is elérhető.

(2) Enyhébb végrehajtási fokozat nem jelölhető ki, ha

a) az elítélt a szabadságvesztésből - az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött időt is beszámítva - a feltételes szabadságra bocsátásig esedékes időtartam felét nem töltötte le,

b) az elítélt feltételes szabadságra nem bocsátható és a szabadságvesztés tartamának - az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött időt is beszámítva - fegyházfokozatban a felét, börtönfokozatban az egyharmadát nem töltötte le,

c) az elítélt a szabadságvesztésből fegyházfokozatban legalább egy évet, börtönfokozatban legalább hat hónapot nem töltött le,

d) az elítélt erőszakos többszörös visszaeső,

e) az elítélt a bűncselekményt bűnszervezetben követte el,

f) az elítélt életfogytig tartó szabadságvesztés büntetést tölt, amelyből nem bocsátható feltételes szabadságra.

(3) A szabadságvesztés végrehajtására eggyel szigorúbb fokozat akkor jelölhető ki, ha az elítélt a büntetés-végrehajtás rendjét ismételten vagy súlyosan megzavarja.

(4) A szabadságvesztés végrehajtására eggyel enyhébb, illetve eggyel szigorúbb végrehajtási fokozat kijelölése iránt a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak. A szabadságvesztés szigorúbb végrehajtási fokozatának a kijelölésére a bv. intézet nem tehet előterjesztést, ha az elítélt a szabadságvesztésből legalább hat hónapot még nem töltött le.

A feltételes szabadságra bocsátás

Feltételes szabadságra bocsátás a határozott ideig tartó szabadságvesztésből

Btk. 38. § (1) Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében megállapítja a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy - a (4) bekezdésben meghatározott esetekben - azt, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárt.

(2) Ha a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem kizárt, annak legkorábbi időpontja

b) visszaeső esetén háromnegyed

részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő nap.

(3) Öt évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén - különös méltánylást érdemlő esetben - a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső.

(4) Nem bocsátható feltételes szabadságra

a) a többszörös visszaeső, ha a szabadságvesztést fegyház fokozatban kell végrehajtani,

b) az erőszakos többszörös visszaeső,

c) aki a bűncselekményt bűnszervezetben követte el,

d) akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítéltek szabadságvesztésre, amelyet korábbi, határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztésre ítélése után, a végrehajtás befejezése vagy a végrehajthatóság megszűnése előtt követett el.

39. § (1) Határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év. A 38. § (3) bekezdés alkalmazása esetén a bíróság ítéletében rendelkezhet úgy, hogy a feltételes szabadság tartama legalább egy, legfeljebb három évvel meghosszabbodik.

40. § (1) A bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, ha az elítéltet

a) az ítélet jogerőre emelkedését követően elkövetett bűncselekmény miatt a feltételes szabadság tartama alatt, vagy

b) a feltételes szabadság tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt

végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.

(2) A bíróság a feltételes szabadságot megszüntetheti, ha az elítéltet az (1) bekezdésben meghatározottakon kívül egyéb büntetésre ítélik.

(3) A feltételes szabadság megszüntetése esetén a feltételes szabadságon eltöltött idő a szabadságvesztésbe nem számít be.

(4) Ha a feltételes szabadság tartama alatt az elítélten olyan bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztést kell végrehajtani, amelyet a korábbi ítélet jogerőre emelkedése előtt követett el, a szabadságvesztés végrehajtása a feltételes szabadságot félbeszakítja, és a bíróság a feltételes szabadság folytatásának legkorábbi időpontját

a) az utóbb kiszabott szabadságvesztésből engedélyezett feltételes szabadság időpontjáig, vagy

b) - ha az utóbb kiszabott szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárt - a szabadságvesztés végrehajtásának időtartamáig

42. § Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

43. § (1) Ha a bíróság életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább huszonöt, legfeljebb negyven évben állapítja meg. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját években kell meghatározni.

(2) Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadság tartama legalább tizenöt év.

44. § (1) Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét csak az alábbi bűncselekmények miatt zárhatja ki:

a) népirtás [142. § (1) bekezdés],

b) emberiesség elleni bűncselekmény [143. § (1) bekezdés],

c) apartheid [144. § (1) és (3) bekezdés],

d) hadikövet elleni erőszak súlyosabban minősülő esete [148. § (2) bekezdés],

e) védett személyek elleni erőszak [149. § (1)-(2) bekezdés],

f) nemzetközi szerződés által tiltott fegyver alkalmazása [155. § (1) bekezdés],

g) egyéb háborús bűntett (158. §),

h) emberölés súlyosabban minősülő esete [160. § (2) bekezdés],

i) emberrablás súlyosabban minősülő esete [190. § (3)-(4) bekezdés],

j) emberkereskedelem súlyosabban minősülő esete [192. § (6) bekezdés],

k) alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása [254. § (1) bekezdés],

l) rombolás súlyosabban minősülő esete [257. § (2) bekezdés],

m) fogolyzendülés súlyosabban minősülő esete [284. § (4) bekezdés],

n) terrorcselekmény [314. § (1) bekezdés],

o) jármű hatalomba kerítése súlyosabban minősülő esete [320. § (2) bekezdés],

p) közveszély okozása súlyosabban minősülő esete [322. § (3) bekezdés],

q) zendülés súlyosabban minősülő esete [442. § (4) bekezdés],

r) elöljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esete [445. § (5) bekezdés],

ha azt személy elleni vagy dolog elleni erőszakkal követik el.

(2) A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét ki kell zárni, ha az elkövető

a) erőszakos többszörös visszaeső, vagy

b) az (1) bek-ben meghatározott bűncselekményt bűnszervezetben követte el.

45. § (1) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélése előtt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztés időtartamáig elhalasztja.

(2) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélése előtt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás alatt határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztés időtartamáig elhalasztja.

(3) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott ideig tartó szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

(4) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás alatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

(5) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésből történt feltételes szabadságra bocsátás alatt elkövetett bűncselekmény miatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

(6) Ha az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának elhalasztására az (1), (2), (4) és (5) bekezdés szerinti határozott tartamú szabadságvesztés miatt kerül sor, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztésbe beszámított előzetes fogva tartás, valamint házi őrizet idejének figyelembevételével kell megállapítani.

Bv.tv. 55. § (1) A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének a 87. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek alapján történő kizárására a bv. intézet tesz előterjesztést - a szabadságvesztés foganatba vételekor - a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

(2) A büntetés-végrehajtási bíró az előterjesztés érkezésétől számított tizenöt napon belül dönt.

(3) A feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárásának mellőzése esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

A feltételes szabadság előkészítése

16/2014. (XII. 19.) IM. Rendelet (továbbiakban Bv. Vhr.)

137. § (1) A bv. intézet a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége előtt három hónappal, vagy ha ennél kevesebb idő áll rendelkezésre, haladéktalanul előterjesztést tesz a bv. bírónak, amelyhez - ha rendelkezésre áll - megküldi a záró kockázatértékelési jelentést.

(2) A feltételes szabadságra bocsátásra irányuló előterjesztésben fel kell tüntetni, ha az elítélttel szemben büntetőeljárás van folyamatban, más ügyben előzetes letartóztatását rendelték el, illetve, ha más ügyben végrehajtandó szabadságvesztés, közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés vagy pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés, elzárás vagy szabálysértési elzárás vár végrehajtásra.

(3) Ha a feltételes szabadságra bocsátás iránti kérelmet az elítélt vagy védője a bv. intézetnél terjesztette elő és az értékelő vélemény készítése mellőzhető, a kérelmet nyolc napon belül kell a bv. bíróhoz továbbítani. A bv. intézet ebben az esetben is tájékoztatja a bv. bírót az (1) és (2) bekezdésben foglaltakról.

138. § Az elítélt a feltételes szabadságra bocsátásának engedélyezése esetén sem bocsátható szabadon, ha a feltételes szabadságra bocsátást engedélyező bírósági határozat kelte és a szabadon bocsátás határideje közötti időben rendelik el

a) az előzetes letartóztatásának,
b) az újabb szabadságvesztésének,
c) a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztésének vagy pénzbüntetést helyébe lépő szabadságvesztésének,
d) az elzárásának vagy
e) a szabálysértési elzárásának
a végrehajtását.

A feltételes szabadság megszüntetése

Bv. tv.
61. § (1) Ha a magatartási szabályok súlyos megszegése miatt a feltételes szabadság megszüntetésének lehet helye, az ügyész az elítélt tartózkodási helye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bírónak indítványt tesz.
(2) Ha az elítélt elfogása előtt a hatóság elől elrejtőzött, vagy a még végrehajtásra váró szabadságvesztés tartamára tekintettel, avagy egyéb okból alaposan feltehető, hogy szökésével vagy elrejtőzésével a büntetés végrehajtása alól kivonná magát, illetve alaposan tartani kell attól, hogy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el, az ügyész, az indítvány benyújtása után a büntetés-végrehajtási bíró elrendelheti a szabadságvesztés ideiglenes foganatba vételét.
(3) A határozatban a szabadságvesztés ideiglenes foganatba vételének az időtartamáról is rendelkezni kell, amely a feltételes szabadságra bocsátás megszüntetése esetén még letöltendő szabadságvesztés tartamáig terjedhet, de nem haladhatja meg a harminc napot. A határozat a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.
(4) Az ügyész által elrendelt ideiglenes foganatba vétel időtartama legfeljebb öt nap. Az ügyész határozata ellen a Be. szerinti panasznak van helye.
(5) Az ügyész indítványának elutasítása esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

A reintegrációs őrizet elrendelése és megszüntetése, valamint a reintegrációs őrizetben lévő elítélt feltételes szabadságra bocsátására vonatkozó eljárás különleges szabályai

Bv.tv. 61/A. § (1) A reintegrációs őrizet elrendelésére a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak.

(2) A reintegrációs őrizet elrendelését a szabadságvesztés végrehajtása alatt egy alkalommal az elítélt vagy védője is kezdeményezheti. A kérelmet a bv. intézet - értékelő véleményével és javaslatával - tizenöt napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

(3) A reintegrációs őrizet elrendelése esetén a büntetés-végrehajtási bíró jelöli ki az elítélt tartózkodási helyéül szolgáló lakást. A végzésben meghatározza, hogy a kijelölt lakás és a hozzá tartozó bekerített hely milyen - elsősorban a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítását szolgáló, munkavégzési vagy gyógykezelési - célból és milyen időtartamban hagyható el.

(4) A reintegrációs őrizet elrendelése iránti előterjesztés tárgyában a büntetés-végrehajtási bíró az iratok alapján is meghozhatja a döntést; az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában - az (5) bekezdésben meghatározott esetek kivételével - meghallgatást tart.

(5) A büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha a reintegrációs őrizet elrendelését e törvény kizárja.

(6) Az elítélt vagy a védő kérelmére a büntetés-végrehajtási bíró a reintegrációs őrizet elrendeléséről szóló határozatnak a lakás kijelölésére, valamint a kijelölt lakás és az ahhoz tartozó bekerített hely elhagyásának feltételeire vonatkozó részét megváltoztathatja vagy eseti jelleggel engedélyezheti az elítélt meghatározott célból történő eltávozását. A büntetés-végrehajtási bíró a kérelemről öt napon belül, sürgős szükség esetén soron kívül - az iratok alapján - határoz. Az eljárást a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt lakás elhelyezkedése szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le.

(7) A reintegrációs őrizet elrendelésével kapcsolatos eljárás bűnügyi költségét az állam viseli.

61/B. § (1) Ha a reintegrációs őrizet alatt az elítélt feltételes szabadságra bocsátásáról kell dönteni, és a bv. intézet az előterjesztésben a feltételes szabadságra bocsátás engedélyezésére tesz javaslatot, a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt meghallgatását mellőzheti.

(2) Ha a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt feltételes szabadságra bocsátását rendelte el, de a bv. intézet a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének napjáig arról értesíti, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegte, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálta vagy használhatatlanná tette, a büntetés-végrehajtási bíró a feltételes szabadságra bocsátást újból megvizsgálja, és ennek alapján a végzését hatályon kívül helyezheti.

(3) Ha a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt feltételes szabadságra bocsátását mellőzte, a reintegrációs őrizetet megszünteti és megteszi a szükséges intézkedéseket a szabadságvesztés fennmaradó részének a letöltése érdekében.

(4) Az eljárást a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt lakás elhelyezkedése szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le. A büntetés-végrehajtási bíró eljárására egyebekben az 57-59. §-t kell alkalmazni.

61/C. §(1) A reintegrációs őrizet megszüntetéséről a büntetés-végrehajtási bíró a bv. intézet előterjesztésére soron kívül, az iratok alapján határoz. Az eljárást a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt lakás elhelyezkedése szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le.

(2) Ha az elítélt ismeretlen helyre távozik, a büntetés-végrehajtási bíró a reintegrációs őrizet megszüntetéséről szóló határozat meghozatalával egyidejűleg elfogatóparancsot bocsát ki.

61/D. § E cím alkalmazásával - ideértve a feltételes szabadságra bocsátásról az elítélt meghallgatásának mellőzésével - lefolytatott eljárásokban a 61/A. § (5) és (6) bekezdésében foglalt kivétellel bírósági titkár nem járhat el.

A szabadságvesztés félbeszakítása

Bv.tv. **116. §** (1) Fontos okból - így különösen az elítélt személyi vagy családi körülményei, egészségi állapota miatt - a szabadságvesztés végrehajtása hivatalból vagy kérelemre félbeszakítható, erről

a) egy naptári évben harminc napig terjedő időtartamra a parancsnok,

b) egy naptári évben harmincegy naptól kilencven napig terjedő időtartamra az országos parancsnok,

c) a *b)* pontban szabályozottnál hosszabb időre a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter

dönt.

(2) Kivételesen engedélyezhető a szabadságvesztés félbeszakítása, ha az elítélt ellen szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt újabb büntetőeljárás van folyamatban. Ebben az esetben az eljárás szakaszától függően az ügyész vagy a bíróság véleményét be kell szerezni.

(3) Nem engedélyezhető a szabadságvesztés félbeszakítása, ha a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztést kimondó ítéletben a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárta.

(4) Ha az elítélt nő a várandósság tizenkettedik hetét elérte, és a szülés várható időpontja megelőzné a szabadulás napját, nyilatkoztatni kell arról, hogy kéri-e a szabadságvesztés félbeszakítását. A várandósság alatt vagy közvetlenül a szülés után benyújtott büntetés-félbeszakítási kérelmek elbírálása során elsősorban a gyermek érdekét kell figyelembe venni.

(5) A szabadságvesztés félbeszakítására irányuló kérelem indokoltságának ellenőrzése céljából a bv. intézet az elítélt által megjelölt tartózkodási hely szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő útján környezettanulmány elkészítését rendelheti el, illetve megkeresheti a rendőri szervet a környezettanulmány készítése céljából.

(6) A kérelem elutasítását indokolt határozatba kell foglalni.

(7) A félbeszakítás tartama a szabadságvesztés tartamába nem számít be.

(8) A félbeszakítás tartama alatt az elévülés nyugszik.

117. § (1) A szabadságvesztés félbeszakítását az engedélyező megszünteti, ha a tudomására jut, hogy

a) az elítélttel szemben a félbeszakítás tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt büntetőeljárás indult, vagy olyan újabb szabadságvesztés végrehajtásáról érkezik értesítőlap, amely a végrehajtás sorrendjére kihatással van,

b) az elítéltet más ügyben előzetes letartóztatásba helyezték,

c) a félbeszakítás indoka az engedélyezett határidő letelte előtt megszűnt,

d) a kegyelmi döntés meghozataláig az elítélt szabadságvesztés büntetésének végrehajtását félbeszakították.

(1a) A szabadságvesztés félbeszakítását az engedélyező megszüntetheti, ha az elítélttel szemben olyan újabb szabadságvesztés végrehajtásáról érkezik értesítőlap, amely a végrehajtás sorrendjére nincs kihatással.

(2) A félbeszakítás megszüntetéséről az engedélyező indokolt határozattal dönt.

(3) A félbeszakítás megszüntetéséről az elítéltet írásban haladéktalanul tájékoztatni kell, és fel kell hívni, hogy a megadott időpontban a szabadságvesztést végrehajtó intézetben jelentkezzen.

Bv. Vhr.74. § (1) A Bv. tv. 116. § (1) bekezdése szerinti szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítása és a Bv. tv. 123. § (1) bekezdése szerinti rendkívüli eltávozás iránti kérelmet az elítéltet fogvatartó bv. intézet parancsnokához kell benyújtani.

(2) Ha az engedélyezés a bv. intézet parancsnokának hatáskörét meghaladja, a kérelmet véleményével együtt az országos parancsnokhoz terjeszti fel.

(3) Ha a félbeszakítás a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter hatáskörébe tartozik, az iratokat - az országos parancsnok javaslatával - a büntetés-végrehajtásért felelős miniszterhez kell felterjeszteni.

75. § (1) A kérelmezőnek igazolnia kell, hogy a kérelem indoka a valóságnak megfelel. A kérelem indokoltságát a bv. intézet ellenőrizheti, az indokok tisztázását kezdeményezheti.

(2) Rendkívüli eltávozás iránti kérelem esetén, továbbá ha a félbeszakítást az elítélt közeli hozzátartozójának súlyos, életveszélyes betegsége vagy temetése miatt kérik és annak megalapozására egészségügyi dokumentációt is benyújtottak, akkor ahhoz csatolni kell a közeli hozzátartozó nyilatkozatát az egészségügyi adatai kezeléséhez való hozzájárulásáról. A közeli hozzátartozó hozzájáruló nyilatkozata mellőzhető, ha a közeli hozzátartozó egészségi állapota miatt a nyilatkozat megtételére nem képes.

(3) A (2) bekezdés szerinti esetben a kérelemben foglaltak valódiságáról a bv. intézet rövid úton meggyőződik. A betegségről, illetve a temetésről szóló igazolást az elítélt a rendkívüli eltávozás, illetve a félbeszakítás ideje alatt köteles beszerezni és azt a bv. intézetbe való visszaérkezésekor átadni.

Félbeszakítás terhesség esetén

Lásd Bv. t. 116. § és

Bv. Vhr.**76. §** (1) A várandósság tizenkettedik hetét elért nő szabadságvesztés-félbeszakításra irányuló kérelme esetén a bv. intézet parancsnoka az iratokat - javaslatával együtt - a BVOP-ra terjeszti fel.

(2) Ha a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítását engedélyezik, az elítéltet a szülés várható időpontja előtt legalább négy héttel szabadítani kell.

(3) Ha az orvos veszélyeztetett terhességet állapít meg, az elítéltet haladéktalanul a Központi Kórházba kell szállítani, és nyilatkoztatni kell, hogy kéri-e a szabadságvesztés félbeszakítását. A veszélyeztetett terhesség ideje alatt a szabadságvesztés félbeszakítására - bv. orvosi javaslat alapján - bármikor sor kerülhet.

(4) Ha a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítását engedélyezték, a bv. intézet a szülés várható időpontját követő két hónapon belül megkeresi az elítélt állandó lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes önkormányzatot és tájékozódik a szülést követő körülményekről.

(5) Ha a gyermek halva született vagy meghalt, illetve nem az elítélt gondozásában van, a bv. intézet a félbeszakítás megszüntetésére tesz javaslatot.

Félbeszakítás súlyos betegség esetén

Bv. Vhr. 77. § Ha az elítélt súlyos betegségben szenved és kérelmet nem terjesztett elő, a félbeszakításra a bv. intézet parancsnoka, továbbá a Központi Kórház, illetve az IMEI főigazgató főorvosa is javaslatot tehet.

Félbeszakítás hivatalból

Bv. Vhr. 78. § A bv. intézet a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítására

a) a bíróságnak a Be. 413. § (1) bekezdése, vagy a Be. 423. § (6) bekezdése alapján hozott határozata, vagy

b) az igazságügyért felelős miniszternek a Be. 598. § (2) bekezdése alapján hozott döntése

alapján intézkedik.

A félbeszakítás egyéb szabályai

Bv. Vhr. A szabadságvesztés félbeszakítása összbüntetés esetén

79. § (1) Ha a bíróság a Be. 574. § (3) bekezdése alapján összbüntetésbe foglalás céljából annak közlése végett keresi meg az elítéltet fogva tartó bv. intézetet, hogy az elítélt az összbüntetési ítélet alapjául szolgáló szabadságvesztés büntetésekből mennyi időt töltött ki, a bv. intézet soron kívül teljesíti az adatszolgáltatást. A bv. intézet tájékoztatást ad az összbüntetési ítélet alapjául nem szolgáló, végrehajtásra váró szabadságvesztés büntetésekről is.

(2) Ha a bíróság a nem jogerős összbüntetési ítéletben az összbüntetés alapjául szolgáló szabadságvesztések végrehajtását félbeszakítja, a bv. intézet haladéktalanul intézkedik az elítélt szabadítása iránt.

(3) Ha bíróság a Be. 574. § (3) bekezdése alapján az alapítéletek szerinti szabadságvesztéseket félbeszakította, és a jogerősen kiszabott összbüntetési ítéletből

a) az elítélt feltételes szabadságra bocsátása esedékes, a bv. intézet soron kívül előterjesztést tesz a bv. bíróhoz,

b) az elítélt nem bocsátható feltételes szabadságra, vagy a feltételes szabadságra bocsátása később esedékes, továbbá, ha a feltételes szabadságra bocsátást a bv. bíró nem engedélyezte, a bv. intézet az elítéltet írásban felszólítja, hogy a büntetés hátralévő részének letöltésére a megjelölt napon jelentkezzék.

48. A szabadságvesztés félbeszakításának egyéb szabályai

80. § (1) A szabadságvesztés félbeszakításáról az elítélt lakóhelye, illetve tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot kell értesíteni. Az értesítésnek tartalmaznia kell a félbeszakítás időtartamát és az elítélt által megjelölt tartózkodási helyet.

(2) Ha a félbeszakítás tartama az öt napot meghaladja, az elítélt a bv. intézet elhagyását követő két napon belül a tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságon köteles jelentkezni.

(3) Félbeszakítás esetén az elítéltet arcképmással rendelkező igazolással kell ellátni.

Enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása

Bv.tv. **104. §** (1) A fogház, illetve a börtön végrehajtásának általános szabályainál enyhébb végrehajtási szabályok akkor alkalmazhatók, ha - különösen az elítélt személyiségére, előéletére, életvitelére, családi körülményeire, a szabadságvesztés során tanúsított magatartására, az elkövetett bűncselekményre, a szabadságvesztés tartamára tekintettel - a szabadságvesztés célja az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásával is elérhető, és az enyhébb büntetés-végrehajtási szabályok alkalmazása a büntetés-végrehajtás biztonságát nem veszélyezteti.

(2) Enyhébb végrehajtási szabályok nem alkalmazhatók, ha

a) az elítélt a szabadságvesztésből - az előzetes fogvatartásban és a házi őrizetben töltött időt is beszámítva - a feltételes szabadságra bocsátásig esedékes időtartam felét nem töltötte le,

b) az elítélt a szabadságvesztésből börtönfokozatban legalább hat hónapot, fogházfokozatban legalább három hónapot nem töltött le,

c) az elítélt a törvény értelmében [Btk. 38. § (4) bekezdés] vagy a bíróság határozata folytán nem bocsátható feltételes szabadságra,

d)-e)

f) a bíróság jogerős ítéletében fegyházbüntetésre ítélt elítélt a szabadságvesztés fokozatának enyhítésével [115. § (1) bekezdés] tölti a büntetését,

g) az elítélt ellen újabb büntetőeljárás van folyamatban,

h) az elítélttel szemben egyidejűleg több szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés, és a büntetések nincsenek összbüntetésbe foglalva.

(3) Az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása esetén az elítélt

a) huszonnégy órát, kivételesen negyvennyolc órát meg nem haladó időre havonta legfeljebb négy alkalommal eltávozhat a bv. intézetből azokon a napokon, amelyeken nem végez munkát,

b) a személyes szükségletére fordítható pénzt készpénzben is megkaphatja, és azt a bv. intézeten kívül költheti el,

c) a látogatóját a bv. intézeten kívül is fogadhatja,

d) felügyelete mellőzhető, amikor a bv. intézeten kívül dolgozik.

(4) Az eltávozás időtartama a szabadságvesztésbe beszámít. Az elítélt köteles bejelenteni, hogy az eltávozás ideje alatt hol tartózkodik.

(5) Ha az elítélt az eltávozással vagy a bv. intézeten kívüli munkavégzéssel kapcsolatos magatartási szabályokat ismételten vagy súlyosan megszegi - így különösen, ha az eltávozásról önhibájából nem az előírt időn belül tér vissza, vagy más, súlyos fegyelemsértést követ el -, továbbá ha a (2) bekezdésben meghatározott okok valamelyike bekövetkezik, a bv. intézet parancsnoka felfüggeszti az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazását, és előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak az enyhébb végrehajtási szabályok megszüntetése iránt.

Bv. Vhr. A progresszív rezsimszabályok alkalmazása

33. § (1) Az egyéniesítést szolgáló rezsimszabályok a végrehajtási fokozatokon belül, a (3) és (6) bekezdés figyelembevételével a KEK rendszerre épülve az elítélt életrendjének szigorúságát, az elérhető

kedvezmények körét és mértékét, valamint a szabad élethez viszonyított lehetőségeket lépcsőzetesen bővülő rendszerben valósítja meg (a továbbiakban: progresszív rezsimszabályok).

(2) A progresszív rezsimszabályok olyan tevékenység- és teljesítmény alapú osztályozási rendszer, amelyben a besorolás és az előmenetel az elítélt együttműködési hajlandóságán és motivációján alapul és annak folyamatos fenntartását, illetve fejlesztését célozza, és amely az elítélt reintegrációs folyamatban történő érdekeltté tételével hozzájárul a reintegrációs tevékenység eredményességéhez.

(3) A progresszív rezsimszabályok - egymásra épülő - szigorúbb, általános és enyhébb rezsimekben valósulnak meg. Az egyes rezsimekben a Bv. tv. 98. § (2) bekezdésében meghatározott szempontok figyelembevételével egyéniesített életkörülmények kialakítására kerül sor, amely a szabadságvesztés során - az elítélt együttműködésétől függően - módosulhat.

(4) Az elítélt rezsimbe sorolásakor a BFB a KKMI kockázatértékelési összefoglaló jelentésében foglalt javaslatoktól csak különösen indokolt esetben térhet el.

(5) Ha az elítélt kockázatértékelést a BFB végzi, az első besoroláskor az általános rezsimbe kell sorolni.

(6) Az (5) bekezdésben foglaltaktól eltérően az elítélt

a) szigorúbb rezsimbe sorolható, ha az egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltakat nem fogadja el, vagy a személyi állománnyal nem működik együtt, vagy

b) enyhébb rezsimbe sorolható, ha a kockázatértékelése során mért kockázati érték alacsony.

34. § Szigorúbb rezsimbe kell sorolni az elítéltet, ha

a) a fogvatartás rendjét vagy biztonságát súlyosan megsérti, vagy

b) a részére meghatározott egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltakat nem tartja be, vagy az abban való együttműködést megtagadja.

35. § Általános rezsimbe kell sorolni az elítéltet, ha

a) a fogvatartás rendjét és biztonságát nem veszélyezteti, vagy

b) a részére meghatározott egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltak megtartása, abban való együttműködése fejlesztésre szorul.

36. § Enyhébb rezsimbe sorolható az elítélt, ha

a) a fogvatartás rendjét és biztonságát maradéktalanul megtartja és a bv. intézet biztonságára kockázatot nem jelent,

b) a bv. intézet személyi állományával szembeni magatartása kifogástalan, és

c) a részére meghatározott egyéniesített fogvatartási programtervben foglaltakat maradéktalanul megtartja, az abban való együttműködése példamutató.

37. § (1) Az elítélt rezsimbe sorolásának a Bv. tv. 95. § (7) bekezdése szerinti kötelező felülvizsgálata során a BFB vizsgálja különösen

a) az egyéniesített fogvatartási programtervben meghatározottak teljesülését,

b) az elítélt motivációját, annak fejleszthetőségét a reintegrációs célok vonatkozásában,

c) az elítélt magatartását, együttműködését a bv. intézet személyi állományával.

(2) A Bv. tv. 95. § (7) bekezdésében meghatározott felülvizsgálatot soron kívül kell végrehajtani a 48. § (1) bekezdésben meghatározott esetek bekövetkezésekor.

(3) Soron kívül felül kell vizsgálni a rezsimbe sorolást, ha

a) a bv. bíró a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát megváltoztatja,

b) olyan szabadságvesztés végrehajtásra érkezik értesítés, amely a szabadságvesztés végrehajtási sorrendjére kihatással van,

c) a folyamatosan töltött szabadságvesztések esetén a soron következő szabadságvesztés végrehajtási fokozata eltér az előzőtől.

(4) Ha a Bv. tv. 93. § (3) bekezdésében foglalt vizsgálat és a (3) bekezdésben szereplő eljárás várhatóan két hónapon belül történik, úgy lehetőség szerint a két vizsgálatot egyidejűleg kell a KKMI-ben elvégezni.

(5) A rezsimbe sorolás felülvizsgálata során annak súlyosbítása korlátlanul, enyhítése csak a fokozatosság elvének figyelembevételével rendelhető el.

38. § (1) A szabadságvesztés során az azonos rezsimbe sorolt elítélteket lehetőség szerint együttesen kell elhelyezni.

(2) A megőrzés időtartama alatt az elítéltet - lehetőség szerint - a besorolása szerinti rezsimnek megfelelően kell elhelyezni. Ha ez nem lehetséges, a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélt kivételével az általános rezsimszabályokat kell alkalmazni.

39. § (1) A fegyház végrehajtási fokozaton belül a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta egy alkalommal, hatvan perc időtartamban fogadhat,

b) kapcsolattartójával hetente tíz perc időtartamban telefonálhat,

c) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 50%-os mértékig elköltheti,

d) kimaradása nem engedélyezhető,

e) eltávozásra nem engedhető,

f) birtokában tartható tárgyak köre a Bv. tv. 100. § (2) bekezdés *f)* pontjában foglalt feltételekkel, az 1. melléklet 2.2., 3.4-3.5., 5.4. és - a telefonálásra szolgáló eszköz kivételével - a 6. pontja tekintetében korlátozható, továbbá a birtokában tartható tárgyak mennyisége csökkenthető.

(2) A fegyház végrehajtási fokozaton belül az általános rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta egy alkalommal, kilencven perc időtartamban fogadhat,

b) számára látogató bv. intézeten kívüli fogadása évente egy alkalommal, legalább két óra, legfeljebb négy óra időtartamban engedélyezhető,

c) kapcsolattartójával hetente harminc perc időtartamban telefonálhat,

d) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 75%-os mértékig elköltheti,

e) kimaradása évente egy alkalommal, tizenkét óra időtartamban engedélyezhető,

f) eltávozásra kivételesen - a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltek kivételével - összesen évente két nap időtartamra engedhető,

g) birtokában tartható tárgyak köre kizárólag az e rendeletben meghatározottakra terjed ki.

(3) A fegyház végrehajtási fokozaton belül az enyhébb rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta két alkalommal, alkalmanként hatvan perc időtartamban fogadhat a bv. intézeten belül,

b) számára látogató bv. intézeten kívüli fogadása évente két alkalommal, alkalmanként legalább két óra, legfeljebb négy óra időtartamban engedélyezhető,

c) kapcsolattartójával hetente negyven perc időtartamban telefonálhat,

d) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 100%-os mértékig elköltheti,

e) kimaradása évente három alkalommal, tizenkét óra időtartamban engedélyezhető,

f) eltávozásra kivételesen - a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltek kivételével - évente összesen öt nap időtartamra engedhető,

g) birtokában tartható tárgyak köre és mennyisége bővíthető.

40. § (1) A börtön végrehajtási fokozaton belül a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta egy alkalommal, hetvenöt perc időtartamban fogadhat,

b) kapcsolattartójával hetente húsz perc időtartamban telefonálhat,

c) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 60%-os mértékig elköltheti,

d) kimaradása nem engedélyezhető,

e) eltávozásra nem engedhető,

f) birtokában tartható tárgyak köre a Bv. tv. 101. § *f)* pontjában foglalt feltételekkel, az 1. melléklet 6. pontja - kivéve a telefonkártyát - tekintetében korlátozható, továbbá a birtokában tartható tárgyak mennyisége csökkenthető.

(2) A börtön végrehajtási fokozaton belül az általános rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta egy alkalommal, kilencven perc időtartamban fogadhat a bv. intézeten belül,

b) számára látogató bv. intézeten kívüli fogadása évente két alkalommal, alkalmanként legalább két óra, legfeljebb hat óra időtartamban engedélyezhető,

c) kapcsolattartójával hetente negyven perc időtartamban telefonálhat,

d) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 80%-os mértékig elköltheti,

e) kimaradása évente egy alkalommal, huszonnégy óra időtartamban engedélyezhető,

f) eltávozásra évente összesen négy nap időtartamra kivételesen engedhető,

g) birtokában tartható tárgyak köre kizárólag az e rendeletben meghatározottakra terjedhet ki.

(3) A börtön végrehajtási fokozaton belül az enyhébb rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta két alkalommal, alkalmanként kilencven perc időtartamban fogadhat,

b) számára látogató bv. intézeten kívüli fogadása évente három alkalommal, alkalmanként legalább két óra, legfeljebb hat óra időtartamban engedélyezhető,

c) kapcsolattartójával hetente ötven perc időtartamban telefonálhat,

d) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 100%-os mértékig elköltheti,

e) kimaradása évente három alkalommal, alkalmanként huszonnégy óra időtartamban engedélyezhető,

f) eltávozásra évente összesen tíz nap időtartamra kivételesen engedhető,

g) birtokában tartható tárgyak köre és mennyisége bővíthető.

41. § (1) A fogház végrehajtási fokozaton belül a szigorúbb rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta egy alkalommal, kilencven perc időtartamban fogadhat,

b) kapcsolattartójával hetente harminc perc időtartamban telefonálhat,

c) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 70%-os mértékig elköltheti,

d) kimaradása nem engedélyezhető,

e) eltávozásra nem engedhető,

f) birtokában tartható tárgyak köre kizárólag az e rendeletben meghatározottakra terjedhet ki, továbbá a birtokában tartható tárgyak mennyisége csökkenthető.

(2) A fogház végrehajtási fokozaton belül az általános rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta két alkalommal, alkalmanként kilencven perc időtartamban fogadhat,

b) számára látogató bv. intézeten kívüli fogadása évente három alkalommal, alkalmanként legalább négy óra, legfeljebb nyolc óra időtartamban engedélyezhető,

c) kapcsolattartójával hetente ötven perc időtartamban telefonálhat,

d) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 90%-os mértékig elköltheti,

e) kimaradása évente két alkalommal, alkalmanként huszonnégy óra időtartamban engedélyezhető,

f) eltávozásra évente összesen nyolc nap időtartamra engedhető,

g) birtokában tartható tárgyak köre kizárólag az e rendeletben meghatározottakra terjedhet ki.

(3) A fogház végrehajtási fokozaton belül az enyhébb rezsimbe sorolt elítélt

a) látogatót havonta két alkalommal, alkalmanként kilencven perc időtartamban, továbbá negyedévente további egy alkalommal kilencven percben fogadhat,

b) számára látogató bv. intézeten kívüli fogadása évente öt alkalommal, alkalmanként legalább négy óra, legfeljebb nyolc óra időtartamban engedélyezhető,

c) kapcsolattartójával hetente hetvenöt perc időtartamban telefonálhat,

d) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 100%-os mértékig elköltheti,

e) kimaradása évente négy alkalommal, alkalmanként huszonnégy óra időtartamban engedélyezhető,

f) eltávozásra évente összesen tizenöt nap időtartamra engedhető,

g) birtokában tartható tárgyak köre és mennyisége bővíthető.

21. Az egyes speciális részlegek, az enyhébb végrehajtási szabályok hatálya alatt álló és a társadalmi kötődés programba helyezett elítéltek rezsimszabályai

42. § (1) Az átmeneti részlegen, a sajátos kezelési igényű elítélt számára kialakított részlegen, és az enyhébb végrehajtási szabályok hatálya alatt álló elítélt rezsimszabályai a szabadságvesztés végrehajtása során eltérőek lehetnek.

(2) Az átmeneti részlegbe helyezett elítélt rezsimszabályai vonatkozásában a Bv. tv. 103. § (2) bekezdése figyelembevételével a 40. § (3) bekezdésében foglaltak az irányadók azzal, hogy az elítélt eltávozásra összesen tizenöt nap időtartamra engedhető.

(3) Az enyhébb végrehajtási szabályok hatálya alatt álló elítélt progresszív rezsimszabályai vonatkozásában a Bv. tv. 104. § (3) bekezdésében foglalt eltérésekkel az 41. § (3) bekezdésében foglaltak az irányadók.

(4) A hosszúidős speciális részlegre helyezett elítéltet általános vagy szigorúbb rezsimbe kell besorolni, a Bv. tv. 105. § (4) bekezdésében foglaltak figyelembevételével. Ha az elítéltet általános rezsimkategóriába sorolták, kimaradásra, eltávozásra kivételes esetben sem engedhető.

(5) A gyógyító-terápiás részlegre helyezett elítélt progresszív rezsimszabályai vonatkozásában a Bv. tv. 106. § (4)-(5) bekezdésében foglaltak figyelembevételével a 40. § (2) bekezdésében meghatározottak az irányadók azzal, hogy az elítélt részére kimaradás és eltávozás nem engedélyezhető.

(6) A pszichoszociális részlegen elhelyezett elítéltet a végrehajtási fokozata szerinti általános rezsimbe kell besorolni a Bv. tv. 107. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével. A progresszív rezsimszabályok vonatkozásában a 40. § (2) bekezdésében meghatározottak az irányadók azzal, hogy az elítélt részére kimaradás és eltávozás nem engedélyezhető.

(7) A drogprevenciós részlegen elhelyezett elítélt progresszív rezsimszabályai vonatkozásában a Bv. tv. 108. § (2)-(3) bekezdésében foglaltak figyelembevételével a 40. § (2) bekezdésében meghatározottak az irányadók, azzal, hogy az elítélt

a) látogatót havonta két alkalommal, alkalmanként kilencven perc időtartamban fogadhat,

b) kapcsolattartójával hetente ötven perc időtartamban telefonálhat,

c) számára kimaradás tizenkét óra időtartamban engedélyezhető,

d) eltávozásra nem engedhető.

(8) Az alacsony biztonsági kockázatú részlegen elhelyezett elítéltet a végrehajtási fokozata szerinti enyhébb rezsimbe kell sorolni azzal, hogy a Bv. tv. 109. § (2) bekezdésében és (5) bekezdés *b)* pontjában foglaltak figyelembevételével az 41. § (3) bekezdésében meghatározottak az irányadók.

(9) A társadalmi kötődés programba helyezett elítélt progresszív rezsimszabályai vonatkozásában a Bv. tv. 187. § (6) bekezdésében foglalt eltérésekkel a börtön végrehajtási fokozaton belül a 40. § (3) bekezdésében, a fogház végrehajtási fokozaton belül a rezsimkategóriától függően a 41. § (2) vagy (3) bekezdésében foglaltak az irányadók.

43. § (1) A biztonsági zárkában vagy részlegen elhelyezett elítéltet a végrehajtási fokozata szerinti szigorúbb rezsimbe kell besorolni azzal, hogy a Bv. tv. 147. § (7) bekezdésében foglaltak figyelembevételével a 39. § (1) bekezdésében meghatározottak az irányadók.

(2) Ha a biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés indokoltságát a Bv. tv. 147. § (9) bekezdése alapozza meg, úgy az elítélt - a Bv. tv. 147. § (1) bekezdésében fennálló esetek kivételével - a részére legutóbb megállapított rezsimbe sorolás szerint folytatja a szabadságvesztés büntetése letöltését.

T Á J É K O Z T A T Ó[3]
a bv. szerv területére belépő személyek részére a be- és kiléptetés, illetve a benntartózkodás szabályairól

Tisztelt Hölgyem, Uram!

Ön, büntetés-végrehajtási szerv (továbbiakban: bv. szerv) területére kíván belépni. A be- és kiléptetésre, továbbá a bv. szerv területén történő mozgásra, a bv. szerv rendjére és biztonságára, **a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló CVII. törvény 14. §-ában, továbbá a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (IX. 19.) IRM rendeletben** meghatározott szigorú szabályok vonatkoznak.
Kérjük, olvassa el az alábbi tájékoztatót, ismerje meg a bv. szerv rendjét azért, hogy a benntartózkodása idején ne kerüljön kellemetlen helyzetbe, a tájékozatlanságból eredően ne kerüljön sor Önnel szemben rendszabályozó intézkedés megtételére.

1. A bv. szerv területére belépni szándékozó személy a személyazonosságának és a belépés indokának a megállapítása céljából köteles magát igazolni, melyhez az alábbi okmányok fogadhatók el:
   - érvényes **"Személyazonosító igazolvány"** vagy,
   - érvényes **"Vezetői engedély"** vagy,
   - érvényes **"Útlevél"**,
   - az elítélt látogatójától a látogatási engedély és a fenti személyazonosság megállapítására alkalmas igazolvány valamelyikével együtt.

2. A bv. szerv területére TILOS bevinni az alábbi tárgyakat vagy eszközöket:
   - lőfegyver, lőszer, robbanószer,
   - gáz- és riasztó fegyver,
   - szúró- vagy vágó eszköz,
   - alkohol, kábítószer,
   - mobiltelefon, rádió adóvevő készülék,
   - fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék.

3. Fenti eszközöket a belépni szándékozó személy önként, vagy a beléptetést végrehajtó személyi állomány tagjának felszólítására köteles a megőrzésre kijelölt helyen leadni vagy saját kezűleg elzárni.

4. Fenti jogszabályok értelmében a bv. szerv területére belépő személy ruházata, csomagja szemrevételezéssel és technikai eszközzel (kapukeretes és kézi fémkeresővel, csomagvizsgáló berendezéssel), szolgálati kutya igénybevételével ellenőrizhető. Indokolt esetben a személy, kizárólag motozó helyiségben (a bv. szerv állományába tartozó azonos nemű személy által) tüzetes motozással, kézi fémkereső alkalmazásával megmotozható. A ruházat közvetlen átvizsgálása során kivételesen indokolt esetben Ön a felöltő, a zakó vagy női kabát és a lábbeli levételére kötelezhető.
   A motozás nem történhet megalázó és szeméremsértő módon!
   Amennyiben Ön "szívritmus mesterséges fenntartására szolgáló készüléket" visel és azt hivatalos irattal igazolni tudja, arról a beléptetést végző személyt a személyazonosságának megállapításakor szíveskedjen tájékoztatni!

[3] Forrás: http://bvop.hu 2014.08.29-én

5. A bv. szerv területére láthatóan ittas, vagy bódult állapotban lévő személy nem léphet be. Amennyiben a beléptetés során arra utaló jelet tapasztal a személyi állomány tagja, az alkoholos befolyásoltság ellenőrzésére, arra alkalmas eszközt (alkoholtesztert) alkalmaz.

6. Abban az esetben, ha a belépni szándékozó személy a fentiekben foglalt intézkedéseknek nem tesz eleget, a beléptetést megtagadjuk, a bv. szerv területének elhagyására szólítjuk fel. Ellenállása esetén, akár a rendőrség segítségével eltávolítjuk.

7. Amennyiben a beléptetést követően olyan magatartást tanúsít, amellyel a fovatartás rendjét és biztonságát megsérti, a tevékenységet azonnal beszüntetjük, a bv. szerv területéről történő eltávolítása érdekében Önnel szemben a 6. pontban leírtak szerint járunk el.

8. A bv. szerv a belépés jogcímére utaló jelzést (kitűző kártyát) biztosít, Ön azt a meghatározott módon, a felsőruházaton köteles viselni. A benntartózkodás ideje alatt kizárólag a kitűző kártyán meghatározott területen, helyiségben tartózkodhat.

9. Ha a beléptetése során alkalmazott intézkedéseink valamelyikét sérelmesnek tartja, joga van az intézkedéssel kapcsolatosan panaszt tenni a bv. szerv vezetőjénél, a büntetés-végrehajtás országos parancsnokánál, az igazságügyi és rendészeti miniszternél, illetve az állampolgári jogok országgyűlési biztosánál.

büntetés-végrehajtási szerv vezetője

Az előzetes letartóztatás végrehajtása

Bv. tv. **386. §** (1) Az előzetes letartóztatás végrehajtására - függetlenül az előzetes letartóztatás 388. § és 389. § szerinti végrehajtási helyétől - az e fejezetben foglalt eltérésekkel a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(2) E fejezet rendelkezéseit kell alkalmazni a 2. § *c)* pontja szerinti kényszerintézkedések végrehajtása során.

387. § (1) Az előzetesen letartóztatott a büntetőeljárási jogait korlátozás nélkül gyakorolhatja.

(2) Az előzetes letartóztatást a bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig az ügyész, ezt követően a bíróság (a továbbiakban: rendelkezési jogkör gyakorlója) rendelkezésének megfelelően kell végrehajtani.

(3) A végrehajtásért felelős szerv az előzetesen letartóztatottat a bíróság végzése szerint kiállított értesítőlap alapján fogadja be.

(4) A befogadás során a végrehajtásért felelős szerv az előzetesen letartóztatott személyazonosságát ellenőrzi.

388. § (1) Az előzetes letartóztatást - a rendelkezési jogkör gyakorlójának vagy jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - a rendelkezési jogkör gyakorlójának székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) bv. intézetben kell végrehajtani. Az országos parancsnok erre a célra - kivételesen - más bv. intézetet is kijelölhet.

(2) A Be. 135. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben - az ott meghatározott időtartamban - az előzetes letartóztatás rendőrségi fogdában is végrehajtható.

(2a) A Be. 542/H. § (2) bekezdésében meghatározott esetben, tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben az őrizet és az előzetes letartóztatás rendőrségi fogdában vagy a menedékjogról és a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozó személyek elhelyezésére, ellátására és fogvatartására szolgáló létesítményben is végrehajtható.

(3) A Be. 141. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az előzetes letartóztatást az IMEI-ben kell végrehajtani. Az előzetes letartóztatás IMEI-ben történő végrehajtását a bíróság haladéktalanul megszünteti, ha az az IMEI szakorvosának véleménye vagy igazságügyi pszichiátriai szakértői vizsgálat alapján már nem indokolt.

(4) A (2) és a (3) bekezdés esetén a fogva tartó intézet vezetője értesíti az ügyészt, ha az előzetes letartóztatás végrehajtási helyének megváltoztatását indokoltnak tartja.

(5) Az előzetes letartóztatott befogadására a bv. intézetben kerül sor.

390. § (1) A büntetőeljárás szakaszától függően a rendelkezési jogkör gyakorlója dönthet az előzetesen letartóztatott

a) 173. § (1) bekezdés *a)-d)* pontja szerinti kapcsolattartásának korlátozásáról vagy ellenőrzéséről a büntetőeljárás eredményessége érdekében,

b) a 391. § (1) bekezdés *c)* pontja szerinti elkülönítéséről,

c) fokozott őrzéséről,

d) előállításáról, a fogva tartó intézetben való kihallgatásáról, a nyomozó szervek részére történő kiadásáról,

e) más fogva tartó intézetbe történő átszállításáról, kivéve, ha az átszállítást az előzetesen letartóztatott egészségi állapota indokolja,

f) a 406. § szerint a sajtó részére történő nyilatkozattételéről és annak közzétételéről,

g) - orvos által igazoltan - súlyosan beteg hozzátartozójának meglátogatásáról, vagy az előzetesen letartóztatott hozzátartozója temetésén való részvételéről, illetve a kegyeleti jog utólagos gyakorlásának engedélyezéséről.

(2) A 173. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglalt kapcsolattartási forma ellenőrzését, ha ezt a maga számára fenntartotta, a rendelkezési jogkör gyakorlója végzi; ebből a célból az intézet megküldi a levelet a rendelkezési jogkör gyakorlójának. A 174. § (2) bekezdésében foglalt határidőt a rendelkezési jogkör gyakorlójának döntésétől kell számítani.

(2a) Az ügyész, ha a büntetőügy jellege ezt indokolja, a rendelkezési jogkör gyakorlását az előzetesen letartóztatottnak a hozzátartozóján kívüli más személlyel való kapcsolattartása engedélyezéséről való döntés tekintetében, valamint ha a 173. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti kapcsolattartás ellenőrzését a maga számára fenntartotta, az ellenőrzést a büntetőügyben eljáró nyomozó hatóságra átruházhatja.

(3) Ha az előzetesen letartóztatottat - egészségi állapotára figyelemmel - bv. egészségügyi intézetben vagy gyógyintézetben kell elhelyezni, erről a rendelkezési jogkör gyakorlóját legkésőbb az elhelyezés megváltoztatásával egy időben értesíteni kell. Ha az elhelyezés megváltoztatására orvosilag indokolt sürgős esetben kerül sor, a rendelkezési jogkör gyakorlóját utólag haladéktalanul értesíteni kell. A rendelkezési jogkör gyakorlójának (1) bekezdés szerinti rendelkezését ebben az esetben is be kell tartani.

(4) Ha a bírói értesítőlap vagy az ügyészi rendelvény az előzetes letartóztatás végrehajtására vonatkozó valamely kérdésben nem tartalmaz rendelkezést, az intézet a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul értesíti a döntés szükségességéről. A rendelkezési jogkör gyakorlójának döntéséig az intézet az előzetes letartóztatást a 392. § (2) és (5) bekezdése szerinti általános szabályok alkalmazásával hajtja végre.

(5) A fogva tartó intézet haladéktalanul értesíti a rendelkezési jogkör gyakorlóját, ha az előzetes letartóztatás végrehajtása alatt annak jogkörébe tartozó döntés szükségességét észleli.

(6) Az (1) bekezdés *d)* pontjában meghatározott előállításra vonatkozó idézés, értesítés esetén a bv. intézet a Be. 279. § (3) bekezdése alapján állítja elő a terheltet.

(7) Fokozott őrzés elrendelése esetén az előzetesen letartóztatott fogvatartásáról, szállításáról, valamint előállítása, illetve a 394. § (3) és (7) bekezdése szerinti jogának a gyakorlása során az őrzéséről a magas szintű biztonsági kockázati besorolásnak megfelelően kell gondoskodni.

(8) Ha az előzetesen letartóztatott vagy a védő az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt panasszal élt, a bv. intézet parancsnoka a rendelkezési jogkör gyakorlójának az előzetesen letartóztatott más bv. intézetbe történő átszállításához való hozzájáruló nyilatkozatát is mellékeli a 144/B. § (3) bekezdésében meghatározott megkereséshez. Ez esetben a panasz elbírálására és a határozat meghozatalára a panasz benyújtásától számított harminc nap áll rendelkezésre.

BH1980. 421. *A nem jogerősen elítélt előzetesen letartóztatott munkáltatásáról az ítélkező bíróság intézkedik, amely ellen nincs helye fellebbezésnek [Be. 247. § (1) bek., 249. § a) pont, 1979. évi 11. tvr. 117. § (1) bek. c) pont].*

BH2001. 566. *Az előzetes letartóztatásban levő vádlott által a kapcsolattartás engedélyezése iránt előterjesztett kérelem elutasítása indokolt, ha az ügy adataiból megállapítható, hogy olyan személlyel kívánja a kapcsolatot felvenni, akinek tanúkénti kihallgatására az ellene indított büntetőeljárásban kerül majd sor [1979. évi 11. tvr. 118. § (1) bek. d) pont, 6/1996. (VII. 12.) IM r. 273. § (1) bek. d) pont].*

BH2001. 105. *Az előzetes letartóztatásban levő vádlottnak a közeli hozzátartozóival távbeszélő-készüléken való kapcsolattartása - a büntetés-végrehajtási intézet vizsgálatainak lefolytatásáig - felfüggeszthető, ha olyan adatok merültek fel, hogy a vádlott ezt a lehetőséget a vádlott-társával telefonon történő beszélgetésre használta fel [1979. évi 11. tvr. 118. § (1)-(3) bek., 6/1996. (VII. 12.) IM r. 237. § (1) és (3) bek., 245. § (3) bek.].*

Bv. Vhr.

91. Az előzetesen letartóztatott befogadása a büntetés-végrehajtási intézetbe

182. § (1) A bv. intézet az előzetesen letartóztatottat a bíróság végzése alapján kiállított értesítés, továbbá a tárgyalás előkészítése során hozott határozatig az ügyész, azt követően a bíróság rendelkezése alapján fogadja be.

(2) A befogadás alapjául szolgáló iratok vizsgálata arra is kiterjed, hogy azok tartalmazzák-e az előzetes letartóztatás végrehajtására vonatkozóan az ügyész vagy a bíró rendelkezési jogkörébe tartozó előírásokat.

(3) Az előzetesen letartóztatottat hivatali munkaidőben kell befogadni, de az előzetesen letartóztatott befogadását akkor sem lehet megtagadni, ha

a) a bíróság a szabadlábon lévő vádlott előzetes letartóztatásáról hivatali időn kívül határozott,

b) a bíróság a fiatalkorú előzetes letartóztatásáról hivatali időn kívül határozott és azt a bv. intézetben rendelte végrehajtani,

c) az előzetes letartóztatásnak a Be. 135. § (2) bekezdése szerinti időtartama hivatali időn kívül jár le.

183. § Az előzetesen letartóztatott befogadásáról a bv. intézet három napon belül értesíti

a) az előzetes letartóztatást elrendelő bíróságot,

b) az előzetesen letartóztatott lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot,

c) a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalát,

d) az előzetesen letartóztatott lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálatot vagy büntetés-végrehajtás pártfogó felügyelőt, ha az előzetesen letartóztatottat más ügyben közérdekű munkára ítélték vagy pártfogó felügyelet alatt áll,

e) fiatalkorú esetén továbbá a 149. § (1) bekezdésében meghatározott szerveket és személyeket,

f) katona esetén a munkáltatói jogkört gyakorló elöljárót.

184. § (1) Az előzetesen letartóztatottat megőrzésre kell befogadni, ha

a) egészségügyi okból,

b) előállítás céljából,

c) nyomozás céljából történő kiadás, meghallgatás érdekében,

d) látogató fogadása céljából,

e) közeli hozzátartozó temetésén való részvétel céljából,

f) kegyelet lerovása céljából, vagy

g) súlyos beteg közeli hozzátartozó meglátogatása céljából

más bv. intézetbe történő szállítása szükséges.

(2) A megőrzés időtartama alatt az általános rezsimszabályokat kell alkalmazni, kivéve, ha azt a fogvatartás biztonsága érdekében módosítani szükséges.

> **BH2001. 105.** *Az előzetes letartóztatásban levő vádlottnak a közeli hozzátartozóival távbeszélő-készüléken való kapcsolattartása - a büntetés-végrehajtási intézet vizsgálatainak lefolytatásáig - felfüggeszthető, ha olyan adatok merültek fel, hogy a vádlott ezt a lehetőséget a vádlott-társával telefonon történő beszélgetésre használta fel [1979. évi 11. tvr. 118. § (1)-(3) bek., 6/1996. (VII. 12.) IM r. 237. § (1) és (3) bek., 245. § (3) bek.].*
>
> **BH1998. 472.** *Az előzetes letartóztatásban levő fiatalkorú vádlottnak külföldön élő személlyel, angol nyelven való levelezése engedélyezését megtagadó végzés helybenhagyása indokolt, ha a külföldön élő személy azonossága és a vádlotthoz való kapcsolata ismeretlen, és nem gyakorolható ellenőrzés az angol nyelven írt levelek tartalma felett, amely kizárólag a vádlott nyelvtanulását célozza [6/1996. (VII. 12.) IM r. 237. § (1) bek. c) pont].*

Az előzetesen letartóztatottak elhelyezése

Bv.tv.(

391. § (1) Az előzetes letartóztatás végrehajtása során el kell különíteni

a) az előzetesen letartóztatottakat az elítéltektől és a többi egyéb jogcímen fogvatartottól,

b) a férfiakat a nőktől,

c) - a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezésétől függően - az ugyanabban az eljárásban letartóztatottakat egymástól,

d) a dohányzókat a nem dohányzóktól,

e) a fertőző betegeket a nem fertőző betegektől.

(2) Az előzetesen letartóztatott fiatalkorúakat a felnőttektől el kell különíteni.

(3) Az előzetesen letartóztatott katonát a többi előzetes letartóztatottól el kell különíteni.

(4) Ha az előzetesen letartóztatott elítéltekkel együtt végez munkát, a kijelölt részlegen lévő zárkákban vagy lakóhelyiségekben közösen helyezhető el.

(5) Az előzetesen letartoztatott az általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban, szakképzésben, valamint a reintegrációs programokon az elítéltekkel együtt vehet részt.

(6) Az együttes elhelyezésnél figyelembe kell venni a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezését, az előzetesen letartóztatott előéletét és a bűncselekményt, amely miatt ellene büntetőeljárás van folyamatban.

392. § (1) Az előzetesen letartóztatottakat a zárkában egyedül vagy közösen lehet elhelyezni. Az együttes elhelyezésnél figyelembe kell venni a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezését, az előzetesen letartóztatott előéletét és a bűncselekményt, amely miatt ellene büntetőeljárás van folyamatban.

(2) Az előzetesen letartóztatott

a) életrendje a rendelkezési jogkör gyakorlója rendelkezéseinek figyelembevételével meghatározott, őrzés, felügyelet és ellenőrzés alatt áll,

b) külső munkáltatásban nem vehet részt,

c) a bv. intézet kijelölt részén csak munkáltatás céljából járhat szabadon,

d) zárkáját zárva kell tartani, kivéve a munkáltatásban részt vevő esetén, a rá vonatkozó eltérő szabályok szerint,

e) magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható.

(3) Az előzetes letartóztatást az általános szabályok szerint kell végrehajtani, de a parancsnok az enyhébb vagy szigorúbb szabályok alkalmazását is elrendelheti.

(4) Ha a BFB az előzetesen letartóztatottat kérelmére oktatásban, képzésben, illetve speciális programban való részvételre osztotta be, az elhelyezés kivételesen zárt részlegen lévő lakóhelyiségben is biztosítható. A rendelkezési jogkör gyakorlója rendelkezését ebben az esetben is be kell tartani.

(5) Az általános rezsimszabályok alkalmazása során az előzetesen letartóztatott

a) őrzését és felügyeletét fokozott gondossággal kell megvalósítani,

b) a fogva tartó intézet területén csak engedéllyel és felügyelet mellett mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,

c) látogatóját az erre kijelölt helyiségben alkalmanként hatvan perc időtartamban fogadhatja,

d) az előzetesen letartóztatottak csoportos programjain kivételesen vehet részt,

e) magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható,

f) saját ruháját viselheti.

(6) Az enyhébb rezsimszabályok alkalmazása során az előzetesen letartóztatott

a) fogvatartását őrzéssel és felügyelettel kell biztosítani,

b) engedélyezhető, hogy a fogva tartó intézet kijelölt területén felügyelet nélkül mozogjon, ez esetben zárkáját nappal nyitva lehet tartani,

c) részére engedélyezhető, hogy látogatóját az erre kijelölt helyiségben alkalmanként legalább hatvan perc, de legfeljebb kilencven perc időtartamban fogadja,

d) részére - a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezéseit figyelembe véve - engedélyezhető, hogy részt vegyen az előzetesen letartóztatottak csoportos szabadidős, sport- és kulturális programjain,

e) magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége a fogva tartó intézet rendjének megtartásával és biztonságának megőrzésével bővíthető,

f) saját ruháját viselheti.

(7) A szigorúbb rezsimszabályok alkalmazása során az előzetes letartóztatott

a) fogvatartását a fokozott őrzés szabályira is figyelemmel, őrzéssel kell biztosítani,

b) a fogva tartó intézet területén csak engedéllyel és felügyelet mellett mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,

c) látogatójával biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközökön keresztül hatvan perc időtartamban érintkezhet,

d) részére - a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezéseit figyelembe véve - kivételesen engedélyezhető, hogy részt vegyen az előzetesen letartóztatottak csoportos szabadidős, sport- és kulturális programjain,

e) magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége a fogva tartó intézet rendjének megtartásával és biztonságának megőrzésével korlátozható,

f) saját ruházata viselésének joga a fogva tartó intézet területén biztonsági szempontból korlátozható.

(8) A fogva tartó intézet az előzetes letartóztatás lejártának idejét nyilvántartja.

393. § (1) Ha az előzetesen letartóztatottal szemben a bíróság más ügyben szabadságvesztés végrehajtását rendeli el - kivéve a közérdekű munka és a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést -, az intézet az előzetes letartóztatás végrehajtását megszakítja, és a szabadságvesztést hajtja végre.

(2) Az intézet az előzetes letartóztatás (1) bekezdés szerinti megszakításáról értesíti a rendelkezési jogkör gyakorlóját.

(3) Az intézet a szabadságvesztés végrehajtása alatt a rendelkezési jogkör gyakorlójának a 390. § szerinti előírásait köteles végrehajtani.

(4) Ha szabadságvesztés végrehajtása alatt az előzetes letartóztatás tartama nem jár le, vagy azt nem szüntetik meg, a szabadságvesztés lejárta után az előzetes letartóztatás végrehajtását folyamatosan folytatni kell.

(5) Ha az a büntetőügy, amelyben az intézet által megszakított előzetes letartóztatást elrendelték, még jogerősen nem fejeződött be, az intézet a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt harminc nappal megkeresi a bíróságot, vagy a vádemelés előtt az ügyészt az előzetes letartóztatás kérdésében való döntés érdekében.

394. § (1) Az előzetesen letartóztatott jogosult

a) büntetőeljárási jogainak korlátozás nélküli gyakorlására, ennek során védőjével - és ha nem magyar állampolgár, államának konzuli tisztviselőjével - szóban, írásban, telefonon ellenőrzés nélkül érintkezhet;

b) hozzátartozóival és más személyekkel - a rendelkezési jogkör gyakorlójának 390. § (1) bekezdés *a)* pontja szerinti rendelkezését figyelembe véve - kapcsolattartásra, ennek keretében

ba) levelezésre, a levelezés gyakorisága és terjedelme - ha a rendelkezési jogkör gyakorlója másként nem rendelkezik - nem korlátozott,

bb) legalább havonta két alkalommal látogató fogadására,

bc) kapcsolattartójával naponta, alkalmanként legalább tíz perc időtartamban telefonbeszélgetés kezdeményezésére,

bd) legalább havonta csomag fogadására, kéthetente a jogszabályban meghatározott összegért a letéti pénzéből való vásárlásra,

c) kérelmére - a fogva tartó intézet lehetőségei szerint - munkavégzésre, a munka minőségével és mennyiségével arányos díjazásra, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre,

d) kérelmére - a fogva tartó intézet lehetőségei szerint - általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban vagy szakképzésben való részvételre,

e) választójoga gyakorlására a fogva tartó intézetben; ennek során az előzetesen letartóztatott személyazonossága a fogva tartó intézet nyilvántartása alapján állapítható meg.

(2) Ha az előzetesen letartóztatott ellen a Btk. XIX. Fejezete alá tartozó bűncselekmény elkövetése miatt indult meg a büntetőeljárás, részére - önkéntes részvételi alapon - fel kell ajánlani megfelelő a visszaesés valószínűségét csökkentő pszichoterápián vagy más foglalkozáson való részvételt.

(3) Az előzetesen letartóztatott - a rendelkezési jogkör gyakorlójának engedélyével - őrzéssel meglátogathatja orvos által igazoltan súlyos beteg közeli hozzátartozóját, és részt vehet a közeli hozzátartozója temetésén. Az erre irányuló kérelemről a fogva tartó intézet - véleményének csatolásával - a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul, indokolt esetben rövid úton értesíti.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott előállítás költségeit az előzetesen letartóztatott viseli.

(5) A parancsnok a 154. § (1) bekezdésében meghatározott okok fennállásának az idejére - az ott meghatározott időtartamban - az előzetesen letartóztatottak meghatározott csoportjára nézve elrendelheti az (1) bekezdés *b)* és *d)* pontjában foglalt jogok gyakorlásának teljes vagy részleges felfüggesztését. Az országos parancsnok az intézkedés időtartamát további öt nappal meghosszabbíthatja.

(6) Az (5) bekezdés szerinti intézkedéssel kapcsolatban a 154. § (2) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni. Az előzetesen letartóztatott részére a járványügyi intézkedés kivételével az (5) bekezdés szerinti időtartam alatt is engedélyezhető, hogy orvos által igazoltan súlyos beteg közeli hozzátartozóját őrzéssel meglátogassa, részt vegyen közeli hozzátartozója temetésén, vagy hogy részére a bírósági, hatósági eljárásokban való részvételhez szükséges iratok kézbesítésre kerüljenek.

(7) Ha az előzetesen letartóztatott a temetésen nem vett részt, a rendelkezési jogkör gyakorlója a temetést követő harminc napon belül - a (6) bekezdés szerinti feltételekkel - engedélyezheti, hogy az előzetesen letartóztatott lerója kegyeletét a közeli hozzátartozója temetési helyénél.

(8) Az előzetesen letartóztatott a (7) bekezdésben meghatározott esetben az előállítás költségét köteles megtéríteni.

394/A. § A terrorfenyegetettség miatt a büntetés-végrehajtási szerveknél elrendelt 1-2-es fokozatok esetén az előzetes letartóztatás végrehajtása során a 154/A. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

395. § (1) Az előzetesen letartóztatott csak a fogva tartó intézetben köthet házasságot vagy létesíthet bejegyzett élettársi kapcsolatot. A házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése megszervezésének és lebonyolításának során a rendelkezési jogkör gyakorlójának a kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseit érvényesíteni kell.

(2) A házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése után a parancsnok - a rendelkezési jogkör gyakorlójának előzetes jóváhagyásával - a házastársak vagy a bejegyzett élettársak részére a tanúkkal és a hozzátartozókkal beszélgetést engedélyezhet.

396. § (1) Ha a fogva tartó intézetben szervezett általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatás vagy szakképzés folyik, továbbá a reintegrációs programok és foglalkozások valamelyikét biztosítják, a parancsnok az előzetesen letartóztatott részére engedélyezheti, hogy oktatásban, szakképzésben, programban vagy foglalkozáson részt vehessen, ha ezzel nem veszélyezteti a fogvatartás biztonságát, és az nem ütközik a rendelkezési jogkör gyakorlójának előírásaiba.

(2) Az ugyanazon büntetőeljárásban letartóztatottak elkülönítésére vonatkozó szabályokat a munkavégzés, az oktatás és szakképzés, vagy a reintegrációs programok és foglalkozások során, valamint a művelődési és a sportolási lehetőségek igénybevételekor is be kell tartani.

(3) A fogva tartó intézetben megtartott vallásos szertartásokon és más rendezvényeken az ugyanazon büntetőeljárásban letartóztatottak is részt vehetnek, de a fogva tartó intézetnek biztosítania kell, hogy az érintettek ez alatt egymással ne érintkezhessenek.

397. § Az előzetesen letartóztatott köteles

a) a fogva tartó intézet rendjét betartani,

b) az előzetes letartóztatást a bíróság vagy az ügyész döntése alapján a fogva tartó intézetben tölteni,

c) az önként vállalt és kérelmére kijelölt munkát ismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten, a munkahelyi és munkaköri szabályoknak megfelelően elvégezni, a munkavégzéssel kapcsolatos előírásokat megtartani,

d) ha a *c)* pont szerint munkát végez, jogszabályban meghatározottak szerint forma-, illetve munkaruhát viselni,

e) munkadíjából, illetve a letéti pénzéből a tartására fordított költségekhez hozzájárulni,

f) az intézet ellátásában, tisztán tartásában díjazás nélkül részt venni.

Bv. Vhr. 185. § A drogprevenciós vagy a pszichoszociális részlegen elhelyezés reintegrációs programnak minősül. Az érintett előzetesen letartóztatott a kijelölt részlegen lévő zárkákban az elítéltekkel közösen helyezhető el, ha az nem ellentétes a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezésével.

93. Az előzetes letartóztatás végrehajtásának rendje

186. § (1) Az előzetesen letartóztatottat zárkában kell elhelyezni.

(2) A zárkában elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy személyenként tíz köbméter légtér és négy négyzetméter mozgástér jusson.

(3) Arra az időre, amikor az előzetesen letartóztatott nem tartózkodik a zárkában, az ajtókat zárva kell tartani.

187. § (1) Az általános rezsimbe sorolt előzetesen letartóztatott

a) látogatót alkalmanként hatvan percben fogadhat,

b) kapcsolattartójával naponta tíz percet telefonálhat,

c) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 90%-os mértékig elköltheti,

d) birtokában tartható tárgyak köre kizárólag az e rendeletben meghatározottakra terjedhet ki,

e) kérésére részt vehet a bv. intézeten belüli munkáltatásban, oktatásban, szakképzésben.

(2) Ha a rezsimbe való besoroláshoz szükséges adatok, ismeretek hiányosak, azok megszerzéséig az előzetesen letartóztatottat az általános rezsimbe kell helyezni, valamint a közepes biztonsági kockázati szintre kell besorolni.

(3) A fogvatartás biztonsága érdekében a parancsnok értékelés nélkül, közvetlenül határozhat a rezsimbe helyezésről, valamint a biztonsági kockázati besorolásról.

188. § (1) Az enyhébb rezsimbe sorolt előzetesen letartóztatott

a) látogatót alkalmanként hatvan percben fogadhat, amely további harminc perccel meghosszabbítható,

b) kapcsolattartójával naponta tizenöt percet telefonálhat,

c) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 100%-os mértékig elköltheti,

d) birtokában tartható tárgyainak köre és mennyisége bővíthető,

e) kérésére részt vehet a bv. intézeten belüli munkáltatásban, oktatásban.

(2) Az enyhébb rezsim alkalmazása esetén a zárka ajtó nyitva tartása csak akkor engedélyezhető, ha a kijelölt területen engedélyezett mozgás nem veszélyezteti az előzetesen letartóztatottakra vonatkozó elkülönítési szabályok érvényesülését.

189. § (1) A szigorúbb rezsimbe sorolt előzetesen letartóztatott

a) látogatót alkalmanként hatvan percben fogadhat,

b) kapcsolattartójával naponta tíz percet telefonálhat,

c) a személyes szükségleteire fordítható összeget alkalmanként - a jogszabályban meghatározott levonásokat követően - 70%-os mértékig elköltheti,

d) birtokában tartható tárgyainak köre az 1. melléklet 2.2., 3.4-3.5., 5.4. és - a telefonálásra szolgáló eszköz kivételével - a 6. pontja tekintetében korlátozható, továbbá a birtokában tartható tárgyak mennyisége csökkenthető,

e) kérésére részt vehet a bv. intézeten belüli munkáltatásban, oktatásban.

190. § (1) Az előzetesen letartóztatottat a 2. melléklet 1., 3. és a 4. pontjában felsorolt felszerelési tárgyakkal kell ellátni.

(2) Az előzetesen letartóztatott az évszaknak megfelelő felsőruházatból és lábbeliből egy váltásra valót folyamatosan magánál tarthat.

(3) Ha az előzetesen letartóztatottnak nincs megfelelő saját ruhája, lehetővé kell tenni, hogy azt a letéti pénzéből megvásárolja vagy a csomagküldésre jogosultaktól megkérje.

(4) Ha a saját ruházat a (3) bekezdés szerinti módon nem biztosítható, a bv. intézet az előzetesen letartóztatottat - segélyként - kérelmére az évszaknak megfelelő polgári ruházattal látja el.

(5) Lehetővé kell tenni, hogy az előzetesen letartóztatott a saját ruházatát kimoshassa és az ehhez szükséges mosószert saját költségére beszerezhesse.

192. § (1) Ha a védő a Bv. tv. 398. § (3) bekezdése alapján telefonbeszélgetést kezdeményez, azt a bv. intézet regisztrálja, és arról igazolható módon értesíti az előzetesen letartóztatottat.

(2) A regisztrációról kiállított irat alapján az előzetesen letartóztatott a bv. intézet házirendjében megállapítottak szerint, a kijelölt telefonkészüléken létesíthet kapcsolatot a védőjével. A beszélgetés tartama nem haladhatja meg az egy órát.

(3) A teljesített kezdeményezés regisztrációs iratát nyilván kell tartani.

(4) A védő kezdeményezésére történő telefonálás költségeit az előzetesen letartóztatott viseli.

193. § (1) Az előzetesen letartóztatottat - a rendelkezési jogkör gyakorlójának intézkedése alapján - a bv. intézet irattanulmányozásra előállítja.

(2) A bv. intézetben történő irattanulmányozást az iratok megérkezését követően, haladéktalanul lehetővé kell tenni. A bv. intézetben történő irattanulmányozásra ellenőrzés mellett kerülhet sor. A bv. intézet a büntetőügy iratait az eljáró szerv rendelkezésének megfelelően küldi vissza.

97. A kapcsolattartás szabályai

194. § (1) Az előzetesen letartóztatott befogadását követő hetvenkét órán belül lebonyolított látogatás és csomagátvétel nem számít be a látogatófogadás és csomagküldés havi mértékébe.

(2) A látogatás csak abban az esetben engedélyezhető, ha a kapcsolattartó a bv. intézetbe történő beléptetése előtt kitölti a kapcsolattartói nyilatkozatot.

(3) Az (1) bekezdés szerinti esetben az előzetesen letartóztatott tizenöt percben fogadhatja a látogatót, a csomag pedig kizárólag tisztasági felszerelést, az évszaknak megfelelő ruházatot, valamint gyógyszert és gyógyászati segédeszközt tartalmazhat.

195. § (1) A kapcsolattartás ellenőrzésének lehetőségéről a kapcsolattartót az előzetesen letartóztatott útján tájékoztatni kell.

(2) Ha az ellenőrzés során a büntetőeljárást hátrányosan érintő tény vagy körülmény derül ki, erről a bv. intézet a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul értesíti.

98. Az előzetesen letartóztatott munkáltatásban és oktatásban való részvétele

196. § (1) Az előzetesen letartóztatott kérelmére részt vehet a munkáltatásban és az oktatásban, szakképzésben. Ezt a kérelmet az előzetesen letartóztatott bármikor visszavonhatja.

(2) Az előzetesen letartóztatott a bv. intézeten kívüli oktatásban, szakképzésben nem vehet részt.

(3) Ha az előzetesen letartóztatott kérelmére részt vesz a munkáltatásban, a bv. intézet által biztosított forma-, munka- vagy védőruhát kell viselnie. A munkáltatás megkezdése előtt tájékoztatni kell a formaruha viselésének kötelezettségéről, a munkáltatás csak ennek elfogadása esetén kezdhető meg.

(4) Az előzetesen letartóztatott a fizetett szabadságát a bv. intézetben tölti le, a számára kijelölt zárkában.

(5) A munkáltatásban részt vevő előzetesen letartóztatott a látogatófogadáskor, előállításkor és szállításkor a saját ruházatát viseli.

99. Az előzetesen letartóztatott szabadítása

197. § Ha a bírósági tárgyalás során, az előzetesen letartóztatottal szemben mozgáskorlátozó eszköz került alkalmazásra, azt csak az előzetes letartóztatás megszüntetéséről szóló végzés átadását követően lehet eltávolítani.

198. § (1) Ha az előzetesen letartóztatott az előzetes letartóztatásának megszüntetése esetén szabadítható, úgy nyilatkoztatni kell, hogy az előzetes letartóztatás megszűntetése esetén kéri-e a bv. intézetbe visszaszállítását és személyes tárgyai átvételét.

(2) Ha a bíróság az előzetes letartóztatást a tárgyaláson megszünteti és az előzetesen letartóztatott szabadítható, úgy a nyilatkozata szerint a tárgyalásról a bv. intézetbe visszaszállítható és részére a szabadulási igazolás, valamint a letétjének a kiadását hivatali időn túl is el kell végezni.

(3) Ha az előzetesen letartóztatottat a tárgyaláson a bíróság óvadék ellenében szabadlábra helyezi, úgy a bv intézet csak a bíróság előzetes letartóztatást megszüntető értesítése alapján hajthatja végre a szabadítást.

199. § (1) Ha a nyomozati cselekmény elvégzésre kiadott előzetesen letartóztatott ügyében az ügyész arról értesíti a bv. intézetet, hogy az előzetes letartóztatást a rendőrségi fogdán tartózkodás alatt szüntetik meg, a bv. intézet rövid úton, haladéktalanul értesíti az ügyészt és a rendőrséget, hogy a szabadítás végrehajtásának van-e törvényi akadálya, egyebekben a 198. § (1) bekezdés előírásait kell értelemszerűen alkalmazni.

(2) Ha más ügyben előzetes letartóztatás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés, elzárás vagy szabálysértési elzárás vár végrehajtásra, a rendőrséget értesíteni kell, hogy az előzetesen letartóztatottat haladéktalanul szállítsa a bv. intézetbe.

200. § Ha az előzetes letartóztatás megszüntetésekor a fogvatartottnak pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést vagy pénzbírság helyébe lépő szabálysértési elzárást kell töltenie, a bv. intézet felhívja a figyelmét, hogy a pénzbüntetést, illetve a pénzbírságot befizetheti, vagy ennek érdekében intézkedést tehet a kapcsolattartói útján.

201. § (1) Az előzetes letartóztatásból szabaduló részére a bv. intézet szabadulási igazolást ad. A szabadulási igazolás tartalma tekintetében a 144. § (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy azon az előzetes letartóztatást elrendelő és az azt megszüntető hatóság megjelölését, határozatának keltét és számát, továbbá az előzetes letartóztatásban töltött időt kell feltüntetni.

(2) Ha a szabadulónak nincs személyazonosító igazolványa és nem rendelkezik állandó lakóhellyel, akkor a bv. intézet felhívja a figyelmét arra, hogy jelentkezzen a szabadulás helye szerint illetékes megyei (fővárosi) kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalánál a személyazonosító igazolvány pótlása érdekében.

202. § Az előzetesen letartóztatott szabadításáról a 183. §-ban szereplő szerveket kell értesíteni, azzal, hogy a szabadításról az előzetes letartóztatást elrendelő bíróságot és az azt megszüntető ügyészt vagy bíróságot is értesíteni kell.

Fogvatartotti panasz

Bv.tv.

Kártalanítási eljárás az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelem orvoslására

70/A. § (1) A büntetés-végrehajtási bíró az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelmek miatt az elítélt kártalanításáról az elítélt vagy a védő kérelmére dönt. A büntetés-végrehajtási bíró iratok alapján is meghozhatja a döntést.

(2) A kérelmet a bv. intézet a véleményével tizenöt, ha a kérelem több bv. intézetet érint, harminc napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz, azzal, hogy ha az elítélt az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmény miatt panaszt nyújtott be, a vélemény felterjesztésére csak a panasz elbírálását követően - ideértve az átszállításról szóló határozattal szembeni bírósági felülvizsgálati kérelmet is - kerülhet sor. A véleményhez csatolni kell a fogvatartotti nyilvántartásnak az elítélt által kifogásolt időszak elhelyezési körülményeire vonatkozó adatait tartalmazó kivonatát.

(3) A büntetés-végrehajtási bíró hivatalból vizsgálja, hogy az elítélt javára az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB az államot kártérítésre kötelezte-e, illetve a polgári bíróság ítélt-e meg kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen, a büntetés-végrehajtási bíró a döntés előtt beszerzi a vonatkozó határozatokat.

(4) A büntetés-végrehajtási bíró az elhelyezési körülményeket összességükben értékeli, és az okozott sérelem mértékének megfelelően határozza meg a kártalanítás napi tételének az összegét, majd ezt követően állapítja meg a kártalanítás összegét a kártalanítás napi tételének és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között fogvatartásban töltött időnek a szorzataként.

(5) A büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha

a) a kérelem elkésett,

b) a kérelem nem az arra jogosulttól származik,

c) az elítélt a 144/B. §-ban meghatározott panaszt nem terjesztette elő vagy

d) a kérelemben megjelölt időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB az államot kártérítésre kötelezte, vagy a polgári bíróság kártérítést vagy sérelemdíjat ítélt meg.

(6) Ha az elítélt szabadult, az eljárást a szabadítást végző bv. intézet székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le, de az elítélt vagy a védő ilyen irányú külön kérelmére az elítélt lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró jár el.

(7) A bűnügyi költséget az állam viseli.

(8) Az (1)-(7) bekezdést értelemszerűen alkalmazni kell az egyéb jogcímen fogvatartott kártalanítás iránti igényének elbírálására.

70/B. § (1) Ha az elítélttel szemben a büntetőügyben eljáró bíróság a sértett vagy örököse javára polgári jogi igényt ítélt meg, vagy a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította, a büntetés-végrehajtási bíró tizenöt napos határidő megadásával nyilatkoztatja a sértettet arról, hogy az elítélt a polgári jogi igényt, vagy - ha a bűncselekménnyel okozott kár vagy sérelemdíj megtérítése iránt keresetet indított - a polgári bíróság által megítélt kártérítést vagy sérelemdíjat teljesítette-e, és ha a teljesítés nem vagy csak részben történt meg, igényt tart-e a még fennálló követelés kielégítésére az elítélt részére esetlegesen megítélendő kártalanítás összegéből.

(2) Az (1) bekezdés szerinti esetben a büntetés-végrehajtási bíró továbbá felhívja a sértettet arra, hogy a megfizetés iránti igényét összegszerűen jelölje meg, illetve csatolja a polgári jogi igény, illetve a bűncselekmény miatt megállapított kártérítés vagy sérelemdíj teljesítésével összefüggésben rendelkezésére álló iratokat. A büntetés-végrehajtási bíró, ha az iratok alapján dönt, a polgári jogi igény, illetve a bűncselekmény miatt megállapított kártérítés vagy sérelemdíj megtérítésével kapcsolatosan beszerzi az elítélt nyilatkozatát.

(3) Ha a sértett igényt tart a polgári jogi igényből, illetve a bűncselekmény miatt megállapított kártérítésből vagy sérelemdíjból eredő még fennálló követelés kielégítésére, a büntetés-végrehajtási bíró a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatali szerve által vezetett nyilvántartásából adatszolgáltatást kér arra

vonatkozóan, hogy az elítélttel szemben e követelések behajtása iránt van-e szünetelő vagy folyamatban lévő végrehajtási eljárás, és ha igen, milyen ügyszámon és ki az illetékes végrehajtó.

(4) A (1) bekezdésben meghatározott esetben a büntetés-végrehajtási bíró eljárására az 50. § (1) bekezdés *d)* pontjában megállapított határidő hatvan nappal meghosszabbodik. Ha a sértett megkeresése hatvan napon belül nem vezetett eredményre, a büntetés-végrehajtási bíró a polgári jogi igény, illetve a bűncselekmény miatt megállapított kártérítés vagy sérelemdíj megtérülésének figyelmen kívül hagyásával hozza meg a döntést.

(5) A büntetés-végrehajtási bíró a határozatban a kártalanítás összegéből a még fennálló követelés erejéig a polgári jogi igény, illetve a bűncselekmény miatt megállapított kártérítés vagy sérelemdíj jogosultja javára történő kifizetésről rendelkezik, ha

a) a sértett javára megítélt polgári jogi igényt, illetve a bűncselekmény miatt megállapított kártérítést vagy sérelemdíjat az elítélt még nem vagy csak részben teljesítette,

b) az *a)* pont szerinti követelések behajtása iránt végrehajtási eljárás nem indult, és

c) az elítélt vagy védője ilyen irányú védekezését vizsgálva megállapította, hogy a Polgári Törvénykönyv szerinti általános elévülési idő még nem telt el.

75/A. § (1) Az elítéltnek vagy védőjének az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz alapján megtett intézkedésről, illetve az átszállításról hozott határozattal szembeni bírósági felülvizsgálati kérelmét a büntetés-végrehajtási bíró az iratnak a hozzá érkezésétől számított öt munkanapon belül bírálja el.

(2) A büntetés-végrehajtási bíró a felülvizsgálat eredményeként, ha a bv. intézet parancsnoka az intézkedést elmulasztotta, a 72. § (1) bekezdés *d)* pontjának értelemszerű alkalmazásával a bv. intézet parancsnokát az eljárás lefolytatására utasítja.

(3) A bűnügyi költséget az állam viseli.

(4) Az (1)-(3) bekezdést alkalmazni kell - a kényszergyógykezelt, illetve az ideiglenesen kényszergyógykezelt kivételével - az egyéb jogcímen fogvatartott vagy védője kérelmének elbírálására is.

140. § (1) Az elítéltet a jogorvoslat során jogairól, kötelezettségeiről bármikor tájékoztatást kérhet, a felvilágosítást megfelelő időben kell megadni.

(2) A elítélt jogorvoslati jogának érvényesüléséről a bv. intézet gondoskodik.

141. § (1) Az elítélt a fogvatartásával összefüggő ügyben írásban, kérelemmel fordulhat a büntetés-végrehajtási szervezet ügyintézésre jogosult tagjához.

(2) Az elítélt személyes meghallgatást kérhet a bv. intézet parancsnokától, a bv. intézet szervezeti egységének a vezetőjétől. Az elítélt a bv. intézet parancsnokához írásban, közvetlenül is fordulhat.

(3) Az elítélt kérelmét a fogvatartotti nyilvántartásban rögzíteni kell, és a bv. intézet által kezelt iratokhoz kell csatolni.

(4) A kérelemnek helyt adó döntésről az elítélt szóban is tájékoztatható.

(5) A döntés lényegét és a közlés időpontját a nyilvántartásban rögzíteni kell, ezzel egyidejűleg az írásba foglalt döntést az elítélt számára át kell adni.

(6) Ha az elítélt az (5) bekezdés szerinti irat átvételét megtagadja, akkor annak tényét az iraton fel kell tüntetni, vagy azt jegyzőkönyvbe kell foglalni.

142. § (1) Az elítélt a bv. szerv ügyintézésre jogosult tagjának döntése - kivéve a kérelemnek helyt adó - vagy az intézkedés ellen, illetve annak elmulasztása esetén, ha a törvény eltérően nem rendelkezik, a 21. § (3) bekezdése szerint panasszal fordulhat annak a bv. intézetnek a parancsnokához, ahol a döntés, az intézkedés vagy a mulasztás történt.

(2) Ha

a) a döntést vagy az intézkedést a bv. intézet parancsnoka vagy a BVOP kijelölt szervezeti egységének a vezetője hozta vagy a mulasztás őt terheli, a panaszt az országos parancsnok,

b) a döntést vagy az intézkedést az országos parancsnok hozta vagy a mulasztás őt terheli, a panaszt a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter

bírálja el.

143. § (1) Az elítélt kárigényét - kivéve, ha szabadult - annál a bv. szervnél terjesztheti elő, ahol a kár bekövetkezett, más gazdálkodó szervezetnél végzett munkáltatás során annál a bv. szervnél, amely a szerződést a gazdálkodó szervezettel megkötötte. Ha az elítélt társadalomba való beilleszkedését elősegítő

programban vesz részt, kárigényét annál a bv. szervnél terjesztheti elő, amely a szerződést az ilyen szervezettel megkötötte.

(2) A kártérítési igényt határozattal kell elbírálni, amely ellen az elítélt a közléstől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül, a határozatot hozó bv. szerv székhelye szerint illetékes bírósághoz, illetve a munkáltatással összefüggésben keletkezett kártérítési igény esetén a közigazgatási és munkaügyi bírósághoz keresettel élhet.

(3) Az elítéltet ért kárért a bv. szerv a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint felel. A munkával összefüggésben okozott kárért, ha más gazdálkodó szervezetnél munkáltatták az elítéltet, az Mt. irányadó azzal, hogy az elítéltet ért kárt a gazdálkodó szervezettel szerződésben álló bv. szerv téríti meg. A társadalmi integrációs programban résztvevő elítéltnek okozott kárt a Polgári Törvénykönyv rendelkezése értelmében az ilyen programot lebonyolító szervezettel szerződött bv. szerv téríti meg.

(4) A kár bv. szerv általi megtérítése a kárért való felelősséget nem érinti, és a bv. szerv visszkereseti igényét nem gátolja.

(5) Ha az elítélt szabadult, kártérítési igényét a Polgári Törvénykönyv alapján, elévülési időn belül közvetlenül a bv. szerv székhelye szerint illetékes bírósághoz, illetve a munkáltatással összefüggésben okozott kár megtérítése iránti igényét a közigazgatási és munkaügyi bírósághoz benyújtott keresettel érvényesítheti.

144. § (1) Az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása során okozott kárért a Polgári Törvénykönyv alapján felelős, a munkával összefüggésben okozott kárért fennálló felelősségére az Mt. értelemszerűen irányadó.

(1a) Az (1) bekezdés szerinti esetben a kártérítési eljárást a 143. § (1) bekezdésében meghatározott bv. szerv folytatja le.

(2) Ha az elítéltet az általa okozott kár megtérítésére a bv. szerv határozattal kötelezte, ellene a határozatot hozó bv. szerv székhelye szerint illetékes bíróságnál, illetve a munkával összefüggésben megállapított kártérítési kötelezettség esetén a közigazgatási és munkaügyi bíróságnál a közléstől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül keresettel élhet.

(3) A kereset benyújtása a kár összegének az elítélt bv. intézet által kezelt letéti számlájáról történő levonására nincs halasztó hatálya.

(4) A kárt a bv. szerv viseli, ha a károkozásért az elítélt felelőssége nem állapítható meg, továbbá, ha az elítéltet a kár megtérítése alól részben vagy egészben mentesítették, vagy a tartozást törölték.

144/B. § (1) Az elítélt és a védője az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt - írásban - közvetlenül panasszal élhet a bv. intézet parancsnokához.

(2) A panaszt a benyújtástól számított tizenöt napon belül kell elbírálni. A bv. intézet parancsnoka a panasz alapján, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetén, e körülmények javítása vagy a sérelem ellensúlyozása érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket. A bv. intézet parancsnoka - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - az intézkedésről határozattal dönt.

(3) Ha a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiányából eredő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszüntetése az adott bv. intézeten belül nem oldható meg, a bv. intézet parancsnoka soron kívül megkeresi a BVOP elhelyezésért felelős szakterületét és kezdeményezi az elítéltnek a jogszabályban előírt élettér biztosítására alkalmas más bv. intézetbe való átszállítását.

(4) A BVOP elhelyezésért felelős szakterületének vezetője a megkeresésről nyolc napon belül, indokolt határozattal dönt. Ha a jogszabályban előírt élettér más bv. intézetben biztosítható, a BVOP elhelyezésért felelős szakterületének vezetője határozatában a szabadságvesztés végrehajtására más bv. intézetet jelöl ki, ellenkező esetben a határozathozatalt mellőzi és erről értesíti a bv. intézet parancsnokát. Az átszállításáról való döntés során figyelemmel kell lenni az elítélt kapcsolattartási jogára.

(5) Ha a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiányából eredő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszüntetése sem az adott bv. intézeten belül, sem más bv. intézetbe való átszállítással nem oldható meg, a bv. intézet parancsnoka a sérelem ellensúlyozása érdekében, ha azt még nem tette meg, - és ha az a feladatellátást nem akadályozza, valamint annak feltételei egyébként biztosítottak -, intézkedik.

(6) A (2) és az (5) bekezdés alapján megtett intézkedés vagy annak elmulasztása miatt, továbbá ha az átszállítás az elítélt kapcsolattartási jogát sérti, az elítélt és a védője a határozattal szemben a büntetés-végrehajtási bíróhoz felülvizsgálati kérelmet nyújthat be. A felülvizsgálati kérelemnek az átszállításra halasztó hatálya van.

Bv. Vhr. 7. § (1) Ha a végrehajtásért felelős szerv szervezeti egységének vezetője (a továbbiakban: szervezeti egység vezetője) kérelemre jár el, a hiánypótlásra való felhívásról - megfelelő határidő tűzésével - a személyi állomány érdemi döntés előkészítésére jogosult tagja intézkedik és azt az ügyiratban írásban rögzíti.

(2) A szervezeti egység vezetője a döntés vagy intézkedés (a továbbiakban együtt: döntés) esetén az elítéltet a panasz vagy az egyéb jogorvoslat megtételének jogáról tájékoztatja. Ha a döntés közlése írásban történik, az a jogorvoslati jogra való felhívást is tartalmazza.

8. § (1) A döntéssel szembeni, vagy annak elmulasztása miatti panaszt a szervezeti egység vezetőjénél kell előterjeszteni. Elkésettség címén a panasz nem utasítható el, ha a panaszra jogosult a panasz tételére nyitva álló határidőben a panaszt nem az elbírálásra jogosult szervnél terjeszti elő.

(2) A büntetés-végrehajtási ügyben előterjesztett panasz esetén a bv. intézet döntést hozó vagy intézkedést tevő, illetve az arra jogosult szervezeti egységének vezetője a panaszt az elbírálásra nyitva álló határidőre figyelemmel - indokolt esetben az ügy összes iratával - terjeszti fel a bv. intézet parancsnoka részére, és - ha a panasz megalapozottságának elbírálása mérlegelést igényel - a panasszal kapcsolatban kialakított álláspontjáról nyilatkozik.

(3) Nem szükséges a (2) bekezdés szerinti felterjesztés, ha a szervezeti egység vezetője

a) a megpanaszolt döntést a panaszban foglaltaknak megfelelően kijavítja, kiegészíti, módosítja, visszavonja vagy az elmulasztott intézkedést pótolja,

b) a panaszt a Bv. tv. 21. § (7) bekezdése alapján érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

(4) Ha az (1) bekezdés szerinti döntés vagy intézkedés a bv. intézet parancsnokának vagy a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP) kijelölt szervezeti egysége vezetőjének jogkörébe tartozik, a panaszt az országos parancsnokhoz a beérkezéstől számított nyolc napon belül kell felterjeszteni a (2) és (3) bekezdésben meghatározottak figyelembevételével.

9. § (1) Az elítéltnek vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a folyamatban lévő büntetőügyéhez kapcsolódóan írt beadványát, kérelmét és jogorvoslati kérelmét a bv. intézet költségén kell a címzettnek továbbítani, ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott felhasználható letéti pénzzel nem rendelkezik.

(2) Ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott zárt levélben fordul valamely hatósághoz, törvényben kihirdetett nemzetközi egyezményben elismerten erre hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezethez, az alapvető jogok biztosához, valamint a nemzeti megelőző mechanizmus szervezetéhez vagy munkatársához, a bv. intézet a levelet az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott költségére - ellenőrzés nélkül - továbbítja.

(3) Ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott nem rendelkezik letéti pénzzel, kérelmére a (2) bekezdésben meghatározott szervekhez küldött levelét a bv. intézet átirattal továbbítja.

(4) Ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott az ügyész általi meghallgatását kéri, erről haladéktalanul értesíteni kell a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt.

(5) A panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló törvény szerinti panasz vagy közérdekű bejelentés esetén, ha a panaszos vagy a közérdekű bejelentő személye azonosítható és személyes adatai nyilvánosságra hozatalának szükségessége merül fel, ezt megelőzően a bv. intézetnek nyilatkoztatni kell arról, hogy hozzájárul-e személyes adatainak nyilvánosságra hozatalához.

10. § A bv. intézet a fogvatartotti nyilvántartásban rögzíti

a) az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott panaszát, kérelmét, bejelentését és az azokhoz kapcsolódó döntéseket;

b) a jogorvoslati jog érvényesítésével kapcsolatban továbbított iratokat, a továbbítás időpontjának a feltüntetésével;

c) a Bv. tv. 174. § (4) bekezdésében meghatározott címzettek részére továbbított leveleket, a címzett és a továbbítás időpontjának a feltüntetésével, továbbá a Bv. tv. 174. § (4) bekezdésében meghatározott feladótól érkezett leveleket, a feladó és a levél elítélt részére történő átadás időpontjának a feltüntetésével;

d) a Bv. tv. 174. § (4) bekezdésében meghatározott ellenőrzés szükségességét megalapozó alapos indok felmerülése esetén, az elítélt által küldött vagy részére érkezett levelek felbontását és annak időpontját.

Panasziroda

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Panasziroda
A panasziroda illetékessége és hatásköre a Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenységével kapcsolatos ügyekre terjed ki. További információ a kapcsolódó dokumentumban található.

Cím:	1054 Budapest, Steindl Imre utca 8.
Levelezési cím:	1245 Budapest, Pf. 1046
Központi telefonszám:	+36-1-301-8100
Hivatali munkaidőn kívül üzenetrögzítő:	+36-1-301-8350
Fax:	+36-1-312-0416
e-mail:	panasziroda@bv.gov.hu
Személyes ügyfélfogadási idő:	előzetes telefonos bejelentkezés alapján, minden héten, szerdai napokon, 08:00 órától 15:00 óráig.
Az ügyfélfogadás helye:	Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, 1054 Budapest, Steindl Imre utca 8.

Kapcsolattartás

A családi kapcsolatok fenntartásán túl a büntetés-végrehajtási intézet támogat minden olyan személyes kapcsolatfelvételt, amely hozzájárulhat az elítélt jövőbeli életútjának, életvezetésének rendezéséhez, ezen belül segíti letelepedését, lakáshoz, munkahelyhez jutását.

Bv. tv.

A kapcsolattartás szabályai

172. § (1) A szabadságvesztés végrehajtása során a bv. intézet az e fejezetben, valamint a végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint, a társadalomba való beilleszkedés érdekében elősegíti, hogy az elítélt fenntarthassa és fejleszthesse hozzátartozóival, más személyekkel, valamint a reintegrációs célkitűzéseket elősegítő külső szervezetekkel való kapcsolatát.

(2) Az elítélt kapcsolattartása az e törvényben meghatározottak szerint, a bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében ellenőrizhető. A bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében, vagy egészségügyi okból a kapcsolattartás korlátozásának is helye lehet.

(3) Ha a szabadságvesztés foganatba vételére tekintettel szüntette meg a bíróság vagy az ügyész az elítélttel szemben más büntető ügyben elrendelt előzetes letartóztatást, akkor a rendelkezési jogkör gyakorlójának ilyen irányú rendelkezése esetén az elítélt kapcsolattartása vagy elkülönítése tekintetében korábban hozott korlátozó intézkedéseit be kell tartani.

173. § (1) Az elítélt kapcsolattartási formái:

a) levelezés,

b) telefonbeszélgetés a bv. intézet által biztosított telefonnal,

c) csomag küldése és fogadása,

d) látogató fogadása,

e) látogató bv. intézeten kívüli fogadása,

f) kimaradás,

g) eltávozás.

(2) Az elítélt a rezsim szabályok szerint igénybe veheti a bv. szerv által nyújtott elektronikus kapcsolattartási formákat. E kapcsolattartási formák ellenőrzésére és korlátozására az általános szabályok az irányadók.

(3) A látogató intézeten kívüli fogadása, a kimaradás és az eltávozás időtartama a szabadságvesztésbe beszámít.

Levelezés

174. § (1) Az elítélt hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a bv. intézet által engedélyezett személyekkel levelezhet, a levelek gyakorisága és terjedelme nem korlátozott.

(2) Az elítélt által írt, illetve a részére érkezett levelet - ha jogszabály másként nem rendelkezik - legkésőbb a második munkanapon továbbítani, illetve kézbesíteni kell.

(3) A levelezés biztonsági ellenőrzésének célja a fogvatartás biztonságának a fenntartása, a biztonságot sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése.

(4) Az elítéltnek a hatóságokkal, törvényben kihirdetett nemzetközi egyezményben elismerten erre hatáskörrel rendelkező nemzetközi jogvédő szervezetekkel, az alapvető jogok biztosával, valamint a nemzeti megelőző mechanizmus szervezetével vagy munkatársával és a védővel való levelezése tartalmilag nem ellenőrizhető. Ha alapos indok merül fel arra, hogy az elítélt részére érkező vagy az általa küldött levelek nem a borítékban megjelölt hatóságtól, nemzetközi szervezettől vagy a védőtől származnak vagy nem a címzetteknek szólnak a levelet az elítélt jelenlétében - jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett - kell felbontani. Az ellenőrzés csak a feladó azonosítására szolgálhat.

175. § (1) Az elítélt a szabadságvesztés végrehajtási fokozataira és rezsimjeire vonatkozó rendelkezések szerinti gyakoriságban és időtartamban telefonhívást kezdeményezhet.

(2) Az elítélt a házirend előírásainak megfelelően kizárólag a bv. intézet által kijelölt telefont használhatja.

(3) A telefonbeszélgetés a bv. intézet rendje, a fogvatartás biztonsága érdekében a külön jogszabályban meghatározott módon ellenőrizhető, indokolt esetben megszakítható, amelyről az elítéltet tájékoztatni kell.

(4) Ha jogorvoslatra vonatkozó jognyilatkozat megtétele miatt a védővel való telefonon történő kapcsolatfelvétel indokolt, és az elítélt nem rendelkezik a telefonáláshoz szükséges összeggel, részére a telefonbeszélgetés költségét a bv. intézet megelőlegezi.

Csomag küldése és fogadása

176. § (1) Az elítélt jogszabályban meghatározott módon csomagot fogadhat és küldhet. A csomagküldés lehetőségéről, módjáról és a költségek viseléséről a bv. intézet az elítélt útján küld értesítést.

(2) Az elítélt havonta fogadhat és küldhet csomagot.

(3) Az elítélt által küldött, illetve fogadott csomag a bv. intézet, valamint a fogvatartás biztonsága érdekében ellenőrizhető, ennek lehetőségéről az elítéltet tájékoztatni kell.

(4) A csomag mindazokat a tárgyakat tartalmazhatja, amelyeket az elítélt engedéllyel magánál tarthat.

(5) Ha az elítélt nem kap csomagot, a bv. intézet parancsnoka engedélyezheti, hogy az elítélt a letéti pénzéből - a személyes szükségleteire egyébként fordítható összegen felül - a csomag tartalmára vonatkozó szabályok figyelembevételével vásároljon.

(6) A bv. intézet parancsnoka engedélyezheti, hogy a kapcsolattartó a csomagot közvetlenül a bv. intézetben adja át.

Látogató fogadása

177. § (1) Az elítélt a rezsimszabályokhoz igazodóan havonta legalább egyszer, alkalmanként legalább hatvan, de legfeljebb százhúsz percben, egyidejűleg legfeljebb négy fő látogatót fogadhat. Az elítélt vagy a kapcsolattartó kérésére a látogatási idő legfeljebb harminc perccel meghosszabbítható.

(2) Az elítélt és a látogató beszélgetése ellenőrizhető, amelynek lehetőségéről az elítéltet és a látogatót tájékoztatni kell.

(3) Ha a bv. intézet biztonsága indokolja, a bv. intézet parancsnoka elrendelheti, hogy az elítélt biztonsági beszélő fülkében, vagy rácson keresztül beszélhet a látogatóval.

(4) A látogatásból ki kell zárni azt, akit az ügyész vagy a bíróság a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében attól eltiltott, illetve azt, akinek a magatartása a bv. intézet, valamint a fogvatartás biztonságára veszélyt jelent.

(5) A látogatás félbeszakítható, ha az elítélt vagy a látogató a látogatás rendjét megsérti, és azt figyelmeztetés ellenére sem hagyja abba.

178. § (1) Az elítélt számára - a szabadságvesztés végrehajtási fokozataira és rezsimjeire vonatkozó rendelkezések szerint - engedélyezhető látogató bv. intézeten kívüli fogadása, amelynek tartama alkalmanként legalább két óra.

(2) Látogató bv. intézeten kívüli fogadása annak az elítéltnek engedélyezhető, aki a szabadságvesztésből a büntetés egyharmadát letöltötte, és fegyházban legalább egy évet, börtönben legalább hat hónapot, fogházban legalább három hónapot kitöltött, vagy akit átmeneti részlegre helyeztek.

(3) A bv. intézeten kívüli látogatás idejére - az elítélt letétében lévő pénze terhére - a bv. intézet parancsnoka költőpénz kiadását engedélyezheti. Az bv. intézeten kívüli látogatás a szabadságvesztés időtartamába beszámít.

(4) A látogató bv. intézeten kívüli fogadása esetén az elítélt kizárólag a látogató megjelenését követően távozhat a bv. intézetből.

és **101. §** (1) Az elítélt által megjelölt személyek részére a látogatásról a bv. intézet az elítélt útján értesítést küld.

(2) A látogatásról szóló értesítésnek tartalmaznia kell

a) a látogatásra jogosult nevét,

b) a látogatás időpontját és időtartamát,

c) felhívást, hogy a látogató a személyazonosságát igazoló okmányt hozza magával,

d) a bv. intézetbe bevihető tárgyak körét,

e) a beszélgetés ellenőrzésének és megszakításának lehetőségéről való tájékoztatást,

f) a ruházat és csomag átvizsgálásának lehetőségéről és a bv. intézetben való tartózkodás szabályairól való tájékoztatást.

(3) Ha nem az a személy érkezett az elítélthez, akinek a látogatási értesítést küldték, de az érintett személy az elítélt nyilvántartott kapcsolattartója, a látogatás engedélyezhető.

102. § (1) A látogatások számát, időpontját és a látogatás alkalmankénti időtartamát a rezsimszabályoknak megfelelően a bv. intézet parancsnoka határozza meg.

(2) A látogatást az erre kijelölt helyiségben kell lebonyolítani.

(3) Az elítélt részére engedélyezhető, hogy a helyben vásárolt élelmiszert elfogyassza.

(4) A látogatás ideje alatt csak a bv. intézetben vásárolt vagy a bv. intézet által biztosított ital fogyasztható.

(5) Az elítélt a látogatónak ajándékot vagy más tárgyat csak engedéllyel adhat át.

(6) Az elítélt vagy a kapcsolattartó kérésére a látogatási idő indokolt esetben meghosszabbítható. A látogatási idő ebben az esetben sem haladhatja meg a Bv. tv. 177. § (1) bekezdésében meghatározott időt.

(7) Az elítéltet a más bv. intézetben fogvatartott hozzátartozója a két bv. intézet parancsnokának együttes engedélyével látogathatja meg.

(8) Az elítélt kérelmére - kivételesen - a két bv. intézet parancsnokának együttes engedélyével a látogató lakóhelyéhez közelebbi bv. intézetbe szállítható a látogatás elősegítése érdekében.

(9) A (7) és a (8) bekezdésben foglalt látogatás költségei az átszállított elítéltet terhelik, kivéve, ha az utazásra a bv. intézetek közötti heti rendszeres szállítás keretében kerül sor.

61. A csomagküldés

103. § (1) Az elítélt által küldött és a részére érkezett csomag súlya - az (5) bekezdésben meghatározott kivétellel - az öt kg-ot nem haladhatja meg.

(2) A csomagot az elítélt jelenlétében kell felbontani és tartalmát ellenőrizni. A csomagok ellenőrzéséhez technikai eszköz és szolgálati kutya is alkalmazható.

(3) A csomagban talált olyan tárgyakat, amelyeket az elítélt nem tarthat birtokában, az elítélt letétjében kell elhelyezni, vagy - költségére - a feladónak vissza kell küldeni, kérelmére az általa megjelölt személy részére ki kell adni vagy meg kell semmisíteni. A csomagban talált olyan tárgyakat, amelynek letétbehelyezése vagy a visszaküldés nem lehetséges, és arról az elítélt sem rendelkezett, jegyzőkönyv felvétele mellett meg kell semmisíteni.

(4) A Bv. tv. 176. § (5) bekezdésében meghatározott összeg az elítélt által havonta felhasználható összegen felül, a rendelkezésre álló letéti pénze 100%-áig terjedhet.

(5) Az elítélt részére érkező ruhaneműt, gyógyszereket vagy gyógyászati segédeszközt tartalmazó csomag az öt kg-ot is meghaladhatja.

62. A távbeszélő használata

104. § (1) A telefonbeszélgetést az elítélt fogvatartás rendjére és biztonságára jelentett kockázatának figyelembevételével kell ellenőrizni.

(2) A progresszív rezsimszabályokban meghatározott időtartamba nem számít bele

a) a Bv. tv. 3. § 9. pontjában felsorolt szervezetekkel és személyekkel folytatott beszélgetés,

---->>----->>--<<-----<<----

105. § (1) Látogató bv. intézeten kívüli fogadása a Bv. tv. 178. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetén, az elítélt rezsimbe sorolása és biztonsági kockázati szintjére tekintettel eseti döntés alapján, a bv. intézet parancsnoka által meghatározott helyre engedélyezhető.

(2) A látogató bv. intézeten kívüli fogadását az elítélt vagy a reintegrációs tiszt kezdeményezheti.

(3) A látogató bv. intézeten kívüli fogadása a Bv. tv. 165. § (2) bekezdés *h)* pontjában rögzített jutalmazási formától eltérően a havi látogatás terhére biztosítható.

(4) A látogató bv. intézeten kívüli fogadása esetén az elítélt csak azzal a kapcsolattartóval hagyhatja el a bv. intézetet, akinek a látogatási értesítést küldték.

-

Az elítéltnél lévő tárgyak átvétele

Bv. Vhr.**26. §** (1) Az elítélt a bv. intézetben az 1. mellékletben felsorolt tárgyakat tarthatja magánál.

(2) A bv. intézet parancsnoka az elítéltnél tartható tárgyakat fajtánként - a tárolásra alkalmas hely és az arra rendszeresített eszköz figyelembevételével - a házirendben határozza meg.

(3) Az elítélt birtokában tartható tárgyak a balesetek és a káresemények megelőzése, valamint a bv. intézet rendje és biztonsága érdekében, a birtokban tartás engedélyezése céljából megvizsgálhatók.

1. melléklet a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelethez

Az elítélt birtokában tartható tárgyak

1. Tisztasági felszerelések:
1.1. nem hajtógáz üzemű tisztálkodási szerek és a tartásukra szolgáló eszközök (szappan, fésű, krém, sampon stb.),
1.2. mosószerek (paszta vagy folyékony) és öblítő szerek,
1.3. fogápolási eszközök,
1.4. izzadásgátló szerek, a hajtógázzal töltött palackot kivéve,
1.5. olló kivételével körömápolási eszközök,
1.6. ruha és cipőápoló eszközök,
1.7. olló kivételével varrókészlet,
1.8. legfeljebb 70x100 cm-es törülköző, zsebkendő,
1.9. nem hajtógáz üzemű borotvahab, eldobható fejű vagy egyszer használatos borotva (borotválkozó felszerelés), engedéllyel villanyborotva,
1.10. vatta, tampon, egészségügyi betét,
1.11. toalettpapír,
1.12. hajápolási eszközök (hajszárító, hajsütővas, csavarók és csipeszek, hajháló, zuhanysapka),
1.13. engedélyezett egyéb tisztasági felszerelések.
2. Ruházati anyagok:
2.1. engedéllyel saját alsóruházat, lábbeli,
2.2. sportruházat,
2.3. az előzetesen letartóztatottnál és az elzárásra ítéltnél saját tulajdonú alsó- és felsőruházat, lábbeli és papucs.
3. Élelmiszerek, étkezési eszközök:
3.1. a bv. intézetben vásárolt vagy csomagban beküldhető élelmiszerek,
3.2. filteres tea, kávégranulátum,
3.3. folyékony halmazállapotú édesítőszer, kockacukor,
3.4. üdítőitalok, savanyúságok, kompótok üveges csomagolás kivételével,
3.5. tejtermékek, tubusos ételízesítők,
3.6. ételtartó doboz és táska,
3.7. palackfedél nyitó, konzervnyitó,
3.8. az érintésvédelmi szabványnak megfelelő vízforraló, vízmelegítő 350 W teljesítményig,
3.9. pohár, bögre.
4. Dohánytermékek és dohányterméket kiegészítő termékek:
4.1. cigaretta, szivar, szivarka,
4.2. fogyasztási dohány,
4.3. füst nélküli dohánytermék,
4.4. szipka, pipa,
4.5. gyufa, öngyújtó,
4.6. cigarettahüvely, töltő készülék, cigarettapapír, sodró készülék.
5. Írószerek, papíráruk:
5.1. levelezéshez és önképzéshez szükséges eszközök,
5.2. zseb- és kártyanaptár,
5.3. fényképek, levelek, iratok,
5.4. könyvek, folyóiratok, napilapok.
6. Egyéb használati tárgyak:
6.1. elemmel működtethető zsebrádió, fülhallgató,
6.2. elsősorban a bv. intézet által biztosított tv-készülék,
6.3. karóra,

6.4. tartalék elemek,
6.5. kártya, nem elektronikai társasjáték,
6.6. olló kivételével kézimunka-felszerelés,
6.7. külön engedéllyel hangszer,
6.8. bv. intézet által biztosított telefonálásra szolgáló eszköz.
7. Vallási kegytárgy és imakönyv.
8. A bv. orvos által engedélyezett gyógyszerek, gyógyászati- vagy orvosi segédeszközök, vitaminok és tápszerek.

Nyilatkozattételi szabályok

Bv.tv. 275. § (6) Az elzárásra ítélt a 120. §-nak megfelelően jogosult nyilatkozatot tenni a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény szerinti műsorszámban vagy sajtótermékben, vagy az elektronikus hírközlésről szóló törvény szerinti elektronikus hírközlő hálózat útján történő közzététellel. A nyilatkozattétel korlátozására és engedélyezésére a 124-125. § rendelkezései az irányadók.

406. § (1) Az előzetesen letartóztatott jogosult nyilatkozatot tenni a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény szerinti műsorszámban vagy sajtótermékben, vagy az elektronikus hírközlésről szóló törvény szerinti elektronikus hírközlő hálózat útján történő közzététellel.

(2) A nyilatkozattétel, vagy a közzététel engedélyezésére és megtagadására a 124-125. §-ban foglalt rendelkezéseket az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(3) Az előzetesen letartóztatott nyilatkozattétele vagy nyilatkozatának közzététele a bv. intézet rendje és biztonsága, valamint a büntetőeljárás eredményessége érdekében korlátozható.

(4) Az országos parancsnok a 124. § (2) bekezdése szerinti kérelem benyújtásától számított három munkanapon belül javaslatot készít arról, hogy a nyilatkozattétel a (3) bekezdésben meghatározott érdekek valamelyikét sérti vagy veszélyezteti-e, és azt a kérelemmel együtt megküldi a vádirat benyújtásáig az ügyésznek, a vádirat benyújtását követően a bíróságnak.

(5) A kérelemről az iratoknak a hozzá érkezésétől számított három munkanapon belül az iratok alapján

a) a vádirat benyújtása előtt az ügyész határozattal,

b) a vádirat benyújtását követően a bíróság végzéssel

határoz.

(6) Az (5) bekezdés alapján hozott, a nyilatkozattétel megtagadásáról szóló határozat ellen az előzetesen letartóztatott és védője, az (5) bekezdés *b)* pontja alapján hozott, a nyilatkozattételt engedélyező határozat ellen az ügyész a határozat kézbesítésétől számított öt munkanapon belül fellebbezhet, a fellebbezést az iratokkal együtt haladéktalanul fel kell terjeszteni.

(7) A fellebbezést az iratok hozzá érkezését követően három munkanapon belül az (5) bekezdés *a)* pontja esetén a nyomozási bíró, az (5) bekezdés *b)* pontja esetén a törvényszék másodfokú tanácsa tanácsülésen bírálja el.

(8) Ha az országos parancsnok a (3) bekezdés alapján a közzététel megtagadására lát okot, akkor erről a 125. § (2) bekezdése szerinti kérelem benyújtásától számított három munkanapon belül javaslatot tesz, és azt a kérelemmel és a közlésre szánt anyaggal együtt megküldi a vádirat benyújtásáig az ügyésznek, a vádirat benyújtását követően a bíróságnak. Az ügyész vagy a bíróság eljárására az (5)-(7) bekezdést kell alkalmazni.

(9) Az ügyész és a bíróság eljárására egyebekben a Be. szabályait kell alkalmazni.

(10) E § alkalmazásában a bv. intézet rendje és biztonsága alatt a fogva tartó intézet rendjét és biztonságát kell érteni.

A kiadvány készítésében felhasznált irodalom

1. Community Restorative Centre: preparing for prison brosure: www.crcnsw.org.au http://uzenet.wordpress.com/a-harag-kezelesenek-szabalyai/
2. A cikk Riekje Boswijk-Hummel: Harag c. könyve alapján készült forrás: http://pszichologia.network.hu/blog/pszichologia-klub-hirei/elszallt-az-agyad-haragkezeles-uj-modszerrel-1
3. The Families Handbook A Guide for Families and Friends of Prisoners, www.dcs.nsw.gov.au, and CRC, www.crcnsw.org.au. ISBN: 978-0-646-51970-8
4. Büntetés-végrehalytási Szervezet honlapja: http://bvop.hu
5. THE PSYCHOLOGICAL IMPACT OF INCARCERATION: IMPLICATIONS FOR POST-PRISON ADJUSTMENT https://aspe.hhs.gov/basic-report/psychological-impact-incarceration-implications-post-prison-adjustment

Ajánlott olvasmányok témakörök szerint:

Szégyen – szorongás – veszteség érzésével foglalkozó önismereti könyvek:
John Bradshaw: Vissza Önmagunkhoz (A bennünk élő gyermek felfedezése) Duna International Könyvkiadó Kft. 2012.
Susan Forward: Érzelmi zsarolás – A félelem, a kötelességérzet és a bűntudat szorításában. Édesvíz kiadó. 1998.
Pál Ferenc: A szorongástól az önbecsülésig, Kulcslyuk Kiadó Kft. 2012.
Bagdi-Koltai-Pál-Popper: A belénk égetett múlt - Elengedés, megbocsátás, újrakezdés, Kulcslyuk Kiadó Kft. 2011.
Verena Kast: A gyász - Egy lelki folyamat stádiumai és esélyei, Park Kiadó. 2009.
Brené Brown: Bátraké a boldogság, Bookline Könyvek. 2013.

Megszokások berögzült viselkedések – kényszerbetegségekkel foglalkozó könyvek:
Németh Attila: Kényszerbetegség és határterülete. Filun Könyvkiadó. 2000.
Charles Duhigg: A szokás hatalma, Caspargus Kiadó. 2012.
Túry Ferenc - Pászthy Bea: Evészavarok és testképzavarok, ProDie Kiadó. 2008.

Függőségek és szenvedélybetegségekkel foglalkozó könyvek:
Janet Geringer Woititz: Alkoholbetegek Felnőtt Gyermekei. (Eredeti nyelven: 1989.)
Demetrovics Zsolt: A droghasználat funkciói. Akadémia Kiadó 2007.
Rácz József: A drogkérdésről - őszintén. B+V. Lap és Könyvterjesztő Kft. 2000.
Urbán-Róbert-Kugler Gyöngyi: A dohányzás egészségpszichológiája. Országos Addiktológiai Intézet. 2005.
Barry K. Weinhold - Janae B. Weinhold: Törj ki a társfüggőségből! Caspargus Kiadó. 2012.
Bakó Tihamér: Az én és az énke, Psycho-Art Kiadó 2014.
Barry K. Weinhold - Janae B. Weinhold: Intimitáskerülés - Kiút az elköteleződési válságból, Caspargus Kiadó. 2012.
James Hollis: Az élet második fele - út a kiteljesedés felé, Animus Kiadó 2009.
Veszelszki Ágnes: A világhálóba keveredett ember. ELTE Eötvös Kiadó. 2013.
Richard Rohr: Emelkedő zuhanás - az emberélet két felének lelkisége, Ursos Libris Kiadó 2012.

Homoszexualitás kérdésével foglalkozó könyv:
Joseph J. Nicolosi: Szégyen és kötődésvesztés, Harmat Kiadó 2013.

Párkapcsolati nehézségek javításához:
Gary Chapman: Egymásra hangolva, Harmat. 2009.
Angster - és szerzőtársai: Családi boldogság, családi pokol? Az együttélés művészete, Jaffa Kiadó és Ker. Kft. 2009.

Gyermekneveléssel kapcsolatos könyvek elsősorban szülőknek/nevelőknek:
Kevin Leman: gyereknevelés egyedülálló módon - Egyszülős családban is boldogan. Harmat Kiadó 2013.Uzsalyiné
Susan Forward: Mérgező szülők. Háttér Kiadó. 2000.
Erik H. Erikson: Gyermekklor és társadalom, Osiris Kiadó 2012.
Uzsalyiné Dr. Pécsi Rita: A nevelés az élet szolgálata 1. Az érzelmi intelligencia fejlesztése. Kulcs a muzsikához Kiadó 2010.
Uzsalyiné Dr. Pécsi Rita: A nevelés az élet szolgálata 2. (A kisiskoláskor 6-10 évesek életfeladatai) Az apa, fiú vagyok-e vagy lány, csak játék, a döntésképesség kialakulása. Kulcs a muzsikához Kiadó 2011.
Uzsalyiné Dr. Pécsi Rita: A nevelés az élet szolgálata 3. (A serdülőkor életfeladatai 1.) A (le?)építő kritika,

motiváció.
Organikus vagy mechanikus gondolgozás. Kulcs a muzsikához Kiadó 2011.
Uzsalyiné Dr. Pécsi Rita: A nevelés az élet szolgálata 4. (A serdülőkor 2.) A harag kezelése, férfi és nő - különbségek
és hasonlóságok. Kulcs a muzsikához Kiadó 2012.
Dr. John Townsend: Kamaszhatárok – Mikor mondjunk igent, és hogyan mondjunk nemet kamasz gyermekeinknek?. Harmat Kiadó 2012.
Dr. Henry Cloud: Gyerekhatárok. Harmat Kiadó 2010.
Máté Gábor: Szétszórt elmék - a figyelemhiány zavar új gyógymódja. Libri Kiadó. 2013.
Beck Andrea: A Titoktündér (sorozat) - Titokmesék, Beck & Partners Kft. 2013.
Ross Campbell: Életre szóló ajándék: hogyan szeressük gyermekünket. Harmat Kiadó 1993.

Általános önismeretet fejlesztő könyvek:

C.G. Jung: Gondolatok a jóról és a rosszról, Kossuth. 1996.
Lawrence Crabb: Mélybenéző - énünk és kapcsolataink gyógyulása, Harmat. 2007.
Sue Hadfield - Gill Halson: Asszertivitás, Scolar Kiadó. 2012.
Stephen M. R. Covey - Greg Link: Okos bizalom. Édesvíz Kiadó 2013.
John Bradshaw: A szeretet - Személyiségfejlődésünk következő lépcsőfoka, Duna International Könyvkiadó Kft. 2009.
Abraham Maslow: A lét pszichológiája felé, Ursus Libris Kiadó 2003.
Richard Rohr: A férfi útja II. - Maszkok, hegek, archetípusok, Ursus Libris, 2004.
Alice Miller: Kezdetben volt a nevelés. Pont Kiadó 2011.